SPECIJAL Br. 1 132 STRANE

ZAGOR

Crni plamen

9 788684 815059

veseli četvrtak

BONELLI COMICS

Uz knjigu Zagorov svet
SEVERNOAMERIČKI INDIJANCI
poklon specijal CRNI PLAMEN

ZAGOR

SPECIJAL Br. 1
CRNI PLAMEN

autor lika Guido **NOLITTA**

tekst Mauro **BOSELLI**

crtež Gallieno **FERRI**

naslovna strana Gallieno **FERRI**

urednik izdanja Slobodan **JOVIĆ**

tehnički urednik Đorde **VOJIMIROVIĆ**

prevod Goran **ZEČEVIĆ**

lektura Marina **ŠTULOVIĆ**

saradnici Goran **ZEČEVIĆ,** Draško **ANDJIĆ,** Igor **KNEŽEVIĆ,** Nemanja **JOVANOVIĆ**

izdavač BEOŠTAMPA- GRAFART, Beograd,
e-mail: redakcija@veselicetvrtak.com
Tel: 011 386 0 988

štampa

distribucija GLOBAL PRESS Tel: 011 3292 315

broj originala **4**
naslov originala **LA FIAMMA NERA**

ZAGOR – izdanje prema ugovoru sa SAF B.V. /
Sergio Bonelli Editore 2007. Copyright ©
2007 by Bonelli / SAF. www.bonellieditore.it
Zagor published under Agreement
with SAF B.V. www.safcomics.com

Godina izdanja 2008.

CIP Katalogizacija u publikaciji, Narodna biblioteka Srbije
ISBN 978-86-84815-05-9 COBISS.SR-ID 146118668

EDICIJA veseli četvrtak

veseli četvrtak

Dragi čitaoci

Prvi specijalac je sa nama. Nadamo se da ste zadovoljni što krećemo i sa serijom specijalnih brojeva, trenutno Zagora, ali kome nameravamo uskoro da priključimo i još neke specijalce, kao i dodatne serije, koje kreću vrlo brzo. Odlučili smo da ne odstupamo od originalnih izdanja, tako da kao što možete da vidite, uz ovaj specijal je priključena i knjižica koja je kao dodatak išla uz njega. Istu praksu nameravamo da zadržimo i kod ostalih specijala koje planiramo da objavimo. Pored veoma zanimljive epizode koju možete pročitati u ovoj priči, dodatak u zasebnoj knjižici će vam pružiti niz zanimljivih podataka o mnogim indijanskim plemenima koja sačinjavaju Zagorov svet i čine najlepši deo američke istorije.
Nećemo vas više zadržavati uvodom. Pred vama je strip na povećanom broju strana u odnosu na redovne brojeve koje ste imali prilike do sada da čitate kroz edicije Veselog Četvrtka, kao i gomila tekstualnih zanimljivosti, obogaćenih zanimljivim sličicama u okviru dodatka ovog specijalnog broja. Prepuštamo vas užjvanju i "čujemo" se u najskorije vreme u nekom od sledećih iznenadjenja koje vam spremamo. Ovim putem vam omogućavamo i da se upoznate sa svim do sada u Italiji objavljenim epizodama specijalne serije Zagora sa prevedenim naslovima, koje ćete jednog dana imati prilike sve da pročitate u izdanju Veselog Četvrtka
Svaki broj koji ste propustili, ili ćete eventualno propustiti, možete naručiti preko redakcije Veselog Četvrtka putem mejla :
redakcija@veselicetvrtak.com ili ih možete kupiti
u **STRIPOTECI DARKWOOD** **Lomina ulica broj 5,**
telefon: 011-2622-867 radnim danima od 10-19h i subotom od 10-16h

Do sledećeg broja, redakcija veseli četvrtak

ZAGOR SPECIJALI

1. Zagor u opasnosti!
2. Kamen ubica
3. Grad iznad sveta
4. Crni plamen
5. Tajna Kristifora Kolumba
6. Zavera bogova
7. Legenda o skitnici Ficiju
8. Crna duša
9. Anđeo smrti
10. Vitezovi Grala
11. Princ elfova
12. Avantura u Kanadi
13. Darkvud godina Nulta
14. Sablasni vojnici
15. Smrtonosna močvara
16. Kineska sekta
17. Divlja horda
18. Prokletstvo Posejdona
19. Anulkina kletva
20. Staza ubica

Crni plamen

DAN KADA SU U DARKVUD STIGLI NEOBIČNI POSETIOCI I KADA JE ZAPOČETA IZVANREDNA POTRAGA ZA VAKANOM, POČEO JE NA NAČIN KOJI NIJE BIO NI NEOBIČAN NI IZVANREDAN...

♪ NE, NIJE TO BAJKA, LEGENDA NI MIT, MENI JE PODAREN VELIKI APETIT, I NISU MI DOVOLJNI HLEB I ŠALAME KADA CREVA ♪ KRENU DA MI ♪ GA-LAME! ♪

ZAGOR JE U ZORU OTIŠAO U LOV, A ČIKO SE PROBUDIO U PODNE DA BI KOMPONOVAO BEZBRIŽNE PESMICE...

AKO NE POJEDEM KOKOŠKU IL' PRASE, NE MOGU REĆI ♪ DA ZNAM ZA SE, UVEK MI TREBA ♪ BIFTEK HLADAN, KADA SAM GLADAN! ♪

PLIM PLOM

KAKO JEDEM I NOĆU SANJAM, ♪ I U SNU UKUSAN OBROK GANJAM, NE MISLIM NA NOVAC, ČAST I ŽENE, KADA STOMAK KRENE DA MI ♪ VENE! ♪

ZBOGOM! PRAVO JE ZADOVOLJSTVO SLUŠATI TE KAKO PEVAŠ, BLEDOLIKI PLEMENITOG IZGLEDA!

KARAMBA I KARAMBITA! POŠTOVALAC MOJE UMETNOSTI! TAKVI SE NE SREĆU SVAKI DAN!

OVO NIJE MESTO KOJE MI JE PTICA GROM POKAZALA U SNU! DEFINITIVNO!

POGREŠIO SI PUT, PRETPOSTAVLJAM. NE ČUDIM SE, AKO UVEK JAŠEŠ NA TAJ NAČIN! JA ĆU TI REĆI GDE SE NALAZIŠ...

...U SRCU DARKVUDA, GDE ŽIVE ZAGOR I NJEGOVA DESNA RUKA ČIKO FELIPE KAJET...

NIJE TAKO! OVO NIJE KUĆA ZA-GORA TE-NE-JA!

NIJE! HOĆU REĆI, JESTE! AKO TO NE ZNAM JA, NJEGOV ASISTENT ČIKO FELIP...

OVDE POČINJE MOJE PUTOVANJE! ODLAZIM!

ONDA DO VIDENJA! TO JEST, DOBRO DOŠAO! SVE U SVEMU, DA LI IDEŠ ILI OSTAJEŠ?

A ŠTA SADA RADI? KORAČA UNAZAD KAO RAK?

KARAMBA I KARAMBITA! SADA SHVATAM! NEKO TE PRATI!

SPREMAN SAM DA TE ODBRANIM, PRIJATELJU! GDE SU? KOLIKO IH IMA? DA JE MAKAR ZAGOR OVDE...

DAKLE, ZA-GOR TENEJ JE OVDE!

MOŽDA NE RAZUMEŠ MOJ JEZIK DOBRO! PONAVLJAM, ZAGOR TRENUTNO NIJE OVDE, OTIŠAO JE U LOV!

UGH! AKO JE OVDE, NEĆU DA GA ČEKAM JER NE MORAM DA PRIČAM SA NJIM. NIJE VAŽNO.

DA... RAZGOVOR SA TOBOM JE PRAVO ZADOVOLJSTVO! DA LI SI SIGURAN DA TE TVOJI NEPRIJATELJI NISU UDARILI PO GLAVI, POREDTOGA ŠTO SU TI POCEPALI MANTIL?

WOAH! BLEDOLIKI PREVIŠE ĆUTI...

...I GUTA MALO VAZDUHA! ZBOG TOGA NEMA STOMAK!

?

AHM... SVAKAKO! PRIZNAJEM DA SAM UVEK IMAO VITKU LINIJU I FIGURU, ALI SE PITAM...

AHI! AHI! AHIIIII!

ŠTA TE SADA SPOPALO, SVIH MI BRKOVA MOJE PORODICE?

NEMOJ MI OPROSTITI, BEZ TRBUHA, ALI SU TVOJE REČI TAKO OZBILJNE... DA MI SE PLAČE!

ETO TI SAD... NE SEĆAM SE DA SAM IKADA NEKOG RASPLAKAO! I TO JOŠ VELIKOG I KRUPNOG INDIJANCA... ŽAO MI JE, PRIJATELJU...

MOŽDA, BUDUĆI DA CENIŠ MOJU MUZIKU, MOGU DA TE UTEŠIM PESMOM DOK ČEKAMO DA SE ZAGOR VRATI!

WOAH! TO JE UPRAVO ONO ČEMU SAM SE NADAO...

...ALI JE HEJOKA PLAŠLJIV I NESTRPLJIV RATNIK. A VELIKI DUH, U SVOME LUDILU, NAGRAĐUJE I ONE KOJI GA NEVERNO SLUŽE!

♪ INDIJANAC ODJEDNOM IZ ŠUME DOĐE, I NIJE ♪ ZNAO KUDA POSLE DA POĐE, ✱ ♪NIJE MOGAO DA GA RAZUME NIKO, SEM MEKSIKA- ♪NCA PO IMENU ČIKO! ♪

PLIN PLON

I DOK JE ČIKO ZADRŽAVAO SVOG GOSTA PESMOM, ZAGOR JE IMAO SREĆE U LOVU... ILI NIJE?

NIJE MOGUĆE! GDE JE NESTAO?

VIŠE SAM NEGO SIGURAN DA SAM GA POGODIO I DA SAM VIDEO KAKO PADA...

JELEN TIH DIMENZIJA NE MOŽE TEK TAKO DA ISPARI! BOLJE DA SIĐEM DOLE I PROVERIM...

NEKOLIKO MINUTA KASNIJE...

NEMA SUMNJE! JELEN JE BIO OVDE, ALI GA JE NEKO ODNEO...

YAAAHHH!

HILJADU MI SKALPOVA!

SPLASH

SOCK

NE! KWAHU... AGUILA!

?

TI... ZA-GOR. NA-TAN... AMI-GO!

HMM... TI SI APAČ, ZAR NE? INDIJANAC IZ TOPLIH ZEMALJA... ŠTA RADIŠ TAKO DALEKO OD KUĆE? I KAKO TO DA ME POZNAJEŠ?

KWAHU NAZAIKOHLINJI NATAN... NIDEESHKAH ZAGOR!

ŽAO MI JE, BRATE, ALI TE NE RAZUMEM! JEDNOM SAM SREO NEKE PRIPADNIKE TVOG NARODA, ALI SU ONI GOVORILI MOJ JEZIK, A JA, NAŽALOST, NE ZNAM TVOJ...

NATAN SOLO... POCAS PALABRAS...

"VIDI ZS 312 „DŽIMI GITARA"

AGUILA ORDENADO... NATAN AYUDAR... TE ZAGOR!

ŠTA? ORAO TI JE NAREDIO DA MI POMOGNEŠ?

BAREM SAM SHVATIO DA SE ZOVEŠ NATAN, I S OBZIROM NA TO DA SI DOŠAO DA MI POMOGNEŠ, POMOZI MI DA IZNESEM JELENA KOJEG SI SAKRIO OVDE...

NATAN AMIGO!

DA, LEP NAČIN DA SE ZAPOČNE PRIJATELJSTVO! PRVO POKUŠAŠ DA MI OTMEŠ JELENA, A POTOM I DA ME PROBURAZIŠ. MOŽE LI DA SE ZNA ZAŠTO SI TO URADIO?

VIAJE TAN LARGO! NATAN MUCHA HAMBRE... NO SABER QUIEN ES...

PRAVO APAČKO REZONOVANJE, NEMA ŠTA! DUGO SI PUTOVAO, GLADAN SI, I OSEĆAŠ DA IMAŠ PRAVO DA DRUGOM ODUZMEŠ LOVINU!

SREĆOM SI NALETEO NA MENE, A NE NA NEKOG JADNIKA... DOĐI! JELENA ĆEŠ SVAKAKO POJESTI, ALI KAO MOJ GOST, A ONDA ĆU PUNOG STOMAKA POKUŠATI DA SHVATIM ŠTA KOG ĐAVOLA RADIŠ OVDE!

DVA SATA KASNIJE...

HEJ, ČIKO! PRIPREMI RAŽANJ ZA PEČENJE, TRBONJO MOJ! IMAMO GOSTA!

ZAGORE! NAPOKON!

NADAM SE DA ĆE PEČENJA BITI ZA SVE, POŠTO I OVDE IMAMO GOSTA!

PREDSTAVLJAM TI HEJOKU!

ZA-GO-RE TE-NE-JU! SADA, KAD TE NE VIDIM, MOJE SRCE PLAČE!

?

„MEKSIKANAC BEZ TRBUHA JE ANTIPATIČAN, NJEGOVO GOSTOPRIMSTVO JE OČAJNO, ALI MU JE MUZIKA IZVRSNA!

SLUŠAJ GA SAMO!

HA! HA! HA! HA!

LEPO JE ŠTO TI JE OVO SMEŠNO! ILI JE LUD ILI ME ZAVITLAVA!

NI JEDNO NI DRUGO, ČIKO! TVOJ PRIJATELJ HEJOKA JE JEDNOSTAVNO KONTRAŠ!

ŠTA...?

„KONTRAŠI" SVE RADE KONTRA! TO SU VEOMA HRABRI RATNICI KOJI U SVOJIM VIZIJAMA RAZGOVARAJU SA GROMOM, BOGOM HRABROSTI...

...ALI DA BI DOBILI MAGIJU GROMA, SVE MORAJU DA RADE KONTRA: JAŠU NAOPAKO, KORAČAJU UNAZAD, NOSE ODEĆU PUNU RUPA, GOVORE SUPROTNO OD ONOGA ŠTO ZAPRAVO ŽELE DA KAŽU!

UGH! ZA-GOR TE-NEJ GOVORI NEISTINU!

DA... DAKLE, GOVORIM ISTINU. PRIPADAŠ NARODU MANDANA, HEJOKA?

NE. PTICA GROM MI SE NIJE UKAZALA I ZABRANILA MI JE DA DOĐEM DO TEBE KAKO BIH TI ODBIO MOJU POMOĆ!

DA LI SI SHVATIO? DA BI RAZUMEO „KONTRAŠKI" MORAŠ DA PREOKRENEŠ SMISAO NJEGOVIH REČI...

AKO TEBI IZGLEDA NORMALNO NEKO KO TAKO GOVORI...

HEJOKA, OVO JE NATAN, INDIJANAC KOJI DOLAZI IZ TOPLIH ZEMALJA!

NEĆU TE POZDRAVITI, NATANE!

UDIMO, PRIJATELJI... DOK ČIKO PRIPREMA VEČERU, POKUŠAĆEMO DA SE SPORAZUMEMO OKO TE MISTERIOZNE POMOĆI KOJU TREBA DA MI PRUŽITE...

SVE SUPROTNO? DA VIDIMO... ŠTA MI JE SVE REKAO KADA JE DOŠAO? I KADA...

FERRI G.

KAKO? JOŠ JEDAN?

POZDRAV, ZA-GO-RE TE-NE-JU!

HOPI! PIJAH!

ŠAMAN HOPIJA UZVRAĆA PREZIR PREMA APAČKOM RAZBOJNIKU!

HEJ! O ČEMU SE OVDE RADI?

NARODI HOPIJA I APAČA SE NIKADA NISU VOLELI, ZA-GO-RE TE-NE-JU! JA SAM KVEČONKVA, ILI BELI OBLAK IZNAD HORIZONTA, ALI MOŽEŠ DA ME ZOVEŠ SAMO OBLAK!

DRAGO MI JE, OBLAČE! TI SE BAREM IZRAŽAVAŠ NA RAZUMLJIV NAČIN... I KLADIM SE DA SI DOŠAO OVDE KAKO BI MI PONUDIO POMOĆ!

TAKVA JE VOLJA KOJOTA, BOGA MOG PLEMENA, KOJI MI SE UKAZAO U SNU...

ALI NISAM ZNAO DA SU TU I NJIH DVOJICA. ŠTA ONI HOĆE OD NAS, DUŠE SA SEKIROM?

U TOME I JESTE STVAR! *NEMAM NI NAJMANJU PREDSTAVU!*

ČUDNO!

NEGO ŠTA! DA LI GOVORIŠ APAČKI, OBLAČE?

DA, I TO VEOMA DOBRO... DESET GODINA SAM BIO ROB OVIH PASA!

ONDA TE MOLIM DA OSTAVIŠ PO STRANI STARE SVADE I DA PITAŠ NATANA DA NAM OBJASNI O ČEMU SE OVDE RADI!

KOF! KOF! IZVINI, ZAGORE, ZABORAVIO SAM DA TI KAŽEM DA OVAJ TIP PUŠI KAO DESETORICA TURAKA!

NIJE BITNO, ČIKO! VEĆ SMO SE UPOZNALI!

ŠTA HOĆE OVI? DA VEČERAJU NA NAŠ RAČUN?

APAČKI PAS ZNA SAMO DA MU SE U SNU POJAVIO TOTEM NJEGOVOG PLEMENA, ORAO, POPUT OVOG KOJEG TI NOSIŠ NA KOŠULJI, I NAREDIO DA DOĐE OVAMO!

NIŠTA ŠTO VEĆ NISAM ZNAO!

I TAKO SMO OPET NA POČETKU. JA NE...

HEJ! ZAGORE! ČIKO! ŠTO STE SE ZATVORILI UNUTRA?

ŠTA JE SADA? KOG ĐAVOLA...?

EHL DA LI JE OVO NAČIN DA SE DOČEKAJU STARI PRIJATELJI?

ZBOG TEBE SAM, DRAGI ZAGORE, OSTAVIO SVOJU PORODICU, KOLEGE IZ PRAVNIČKE KOMORE I KLIJENTE U NEVOLJI.. I PEŠAČIO SAM MILJAMA I MILJAMA, ŠTO ODAVNO NISAM RADIO..

SATKO!* OPROSTI MI, PRIJATELJU MOJ! KAKO SI? KAKO SU LINDA I MALI SKIP?

ODLIČNO.. SKIP VIŠE I NIJE TAKO MALI, DA BUDEM ISKREN..

*VIDI ZAGOR ZS 733-735

I POSLOVI SU U PUNOM ZAMAHU.. SADA SAM UVAŽENI ADVOKAT! ALI, KAO ŠTO VEĆ REKOH, SVE SAM OSTAVIO SVOJEVOLJNO ČIM SAM PRIMIO TVOJ TELEGRAM..

TELEGRAM? JA TI NISAM POSLAO NIKAKAV TELEGRAM, PRIJATELJU!

?

KAKO NISI? REKAO SI DA TI JE HITNO POTREBNA MOJA POMOĆ I DA TREBA DA PONESEM SA SOBOM SVOJU ČIROKI ODEĆU... ČUDAN ZAHTEV! U SVAKOM SLUČAJU, ODEĆA JE U OVOJ TORBI...

DA LI SI PONEO I TELEGRAM?

NARAVNO! SIGURNO GA NISAM SANJAO! EVO GA...

KAO ŠTO VIDIŠ, NE...?!

WHOOMP

?

HILJADU MI SKALPOVA!

WOAH! MAGIJA!

HEJ! ŠTA JE TO BILO?

I KO SU ONI ČUDNI TIPOVI?

TO JE DUGA I KOMPLIKOVANA PRIČA I TI...

BANG

HITAC IZ PUŠKE! ČIKO, POBRINI SE ZA GOSTE, JA IDEM DA VIDIM O ČEMU SE RADI!

U REDU!

JOŠ NIJE KRAJ DANAŠNJIM IZNENAĐENJIMA!

NEŠTO MI GOVORI DA ĆEMO UBRZO IMATI JOŠ GOSTIJU NA VEČERI!

I ZAISTA, NEDALEKO ODATLE...

SHOONKAH! WAH-KTEH-SAH!

SAD JE UZALUD DA PSUJEŠ, STRANČE! NE BIH TI UBIO KONJA DA ME NISI PRVI NAPAO!

DAKOTA NE-YEH KTEH!

DAKLE, TI SI SIJUKS! GADNA STE VI SORTA... NE ZNAM ZAŠTO SI DOŠAO ČAK OVDE NA ISTOK.

...ALI AKO ŽELIŠ DA UMREŠ OD RUKE POGLAVICE MOHAVKA, SAMO NAPRED!

HOKA HEYYYY!

AAAHYAAK!

?

!

TONKA! ŠTA...?

PAZI!

WASICHU TOH-KAH!

SWIIISS!

THUD

PRIJATELJ SE HITRO KREĆE! ON JE SIJUKS?

DA, ZAGORE! NAROD KOJI JE U RATU SA CELIM SVETOM!

WASICHU... ZAGOR?

IZGLEDA DA JE TA ZMIJA U NEVOLJI SA-DA KADA PROTIV SEBE IMA DVOJICU!

NE... VRAĆA NOŽ U KORICE I TAJ GEST, NA JEZIKU ZNAKOVA NARODA IZ PRERIJE, ZNAČI „PRIJATELJ"!

KO-DAH! WOOH-KE-YEH!

I JA POZNAJEM PONEKI ZNAK... I MI SMO PRIJATELJI... KO SI TI?

OHIJESA E-TON-CHON DAKOTA!

ON JE POGLAVICA SIJUKSA... PRET-POSTAVLJAM DA MU JE OHIJE-SA IME.

MENI JE HTEO DA PRO-SPE CREVA, A SA TOBOM JE ODMAH POSTAO PRI-JATELJ! ČESTITAM, ZAGORE!

UPRAVO MI JE POKAZAO DA JE BIO LJUT NA TEBE I JA SAM OBJASNIO DA I „INDIJANCA IZ ŠUME" TREBA DA SMATRA ZA PRIJATELJA!

BRZO GESTIKULIRA, ALI MISLIM DA SAM RAZUMEO DA JE IZNENAĐEN...

...ŠTO JE OTKRIO DA SAM JA BELI ČOVEK, ALI BI IPAK...

...DAO SVOJ ŽIVOT ZA MENE...

...ZATO ŠTO MU JE TAKO NAREDIO VELIKI DUH!

I ON? ONDA JE SIGURNO JEDAN OD SEDMORICE!

SEDMORICE? ŠTA HOĆEŠ DA KAŽEŠ?

SEDMORICA KOJU JE VELIKI DUH IZABRAO! GLEDAJ OVAJ POJAS...

WOAH! VAMPUM!

I SIJUKS ZNA O ČEMU SE RADI!

TO JE OPASAČ VAMPUM I DELUJE MI DA JE VEOMA STARO I DRAGOCENO... DA LI ZNAČI NEŠTO?

UGH! VEKOVIMA SU POGLAVICE MOHAWKA PRENOSILE SA KOLENA NA KOLENO OVAJ SVETI VAMPUM KOJI JE PRIPADAO MOM DEDI HIJAVATI, VELIKOM POGLAVICI I DONOSIOCU ZAKONA NAŠEG NARODA, I KOJI JE PREPRIČAVAO NJEGOVE PODVIGE... ALI NE VIŠE!

NE VIŠE? OBJASNI TO BOLJE!

PROŠLE NOĆI, DOK SAM SPAVAO, PROBUDIO ME JE ŽIVOPISAN BLJESAK I OTVORIO SAM OČI...

...MOJ ŠATOR JE BIO ISPUNJEN SVETLOŠĆU...

ČEGA SE PLAŠIŠ, TONKA? ZAR ME NE PREPOZNAJEŠ, ODABRANI MOJ UNUČE, ČUVARU MOG SVETOG VAMPUMA?

WOAH!

HIJAVATA? TO SI TI? AU...

UZMI! POVERAVAM TI OVAJ SVETI VAMPUM! ODNEĆEŠ GA SUTRA UJUTRU ZAGO-RE TE-NE-JU!

...I POTOM JE HIJAVATIN DUH NESTAO! NISAM ODMAH SHVATIO SMISAO VIZIJE, ALI SAM JUTROS PREGLEDAO VAMPUM... I ONDA SAM RAZUMEO!

SIMBOLI NA NJEMU VIŠE NISU PREPRIČAVALI HIJAVATINE PODVIGE... VAMPUM JE IMAO DRUGO ZNAČENJE!

KOJE?

„SEDMORICU JE ODABRAO VELIKI DUH DA SE UJEDINE U POTRAZI. MAGIČNA SNAGA CRVENOG NARODA JE U OPASNOSTI..."

UGH! VAKAN!

DA, VAKAN, MAGIJA, SVETA MEDICINA... NAŠ PRIJATELJ JE BISTAR! MRSKO MI JE DA PRIZNAM, ALI JE ON ZAISTA JEDAN OD ODABRANIH!

PIŠE LI TU JOŠ NEŠTO?

NAŽALOST... "DA BI OBNOVILI SNAGU VAKANA, KOJEM PRETE MRAČNE SILE ZLA, SVAKI OD SEDMORICE HEROJA MORAĆE DA PROLIJE SOPSTVENU KRV!"

HMM....

MOŽDA SI TI TVOJU VEĆ PROLIO!

OVA POSEKOTINA NA LEĐIMA? BOJIM SE DA TO NIJE DOVOLJNO...

DAKLE? DA LI RAZUMEŠ NEŠTO? MOJA IZVANREDNA PRIČA TE IZGLEDA NIJE PREVIŠE IZNENADILA...

UPRAVO TAKO! ODAVNO SAM PRESTAO DA SE IZNENAĐUJEM! MI SMO SAMO TROJICA „ODABRANIH"...

ALI MISLIM DA SAM OSTALU ČETVORICU VEĆ SREO I ONI NAS ČEKAJU U KOLIBI_ IDEMO! I TI, OHIJESA!

!

HOW!

U MEĐUVREMENU, U KOLIBI TEKU PRIPREME ZA VEČERU_

WOAH! ZA-GOR TE-NEJ NE DOLAZI! I SAM JE!

TO JE DOBRA VEST! VEĆ NAS JE PREVIŠE !...

SAM, KAŽEŠ? DO ĐAVOLA I SA TVOJIM NERAZUMLJIVIM GOVOROM, HEJOKA! OVOG PUTA JE SA SOBOM DOVEO ČAK *DVOJICU!*

DOBRO VEČE SVIMA! OBAVEŠTAVAM VAS DA JE, SA DOLASKOM OVE DVOJICE PRIJATELJA, NAŠA DRUŽINA KONAČNO KOMPLETNA!

ZAISTA? KAKO TO ZNAŠ?

TO MI JE REKAO TONKIN VAMPUM... VIDIM DA SI OBUKAO SVOJU ODEĆU ČIROKIJA, SATKO!

DA, MNOGO JE PRAKTIČNIJA ZA DRANJE JELENA!

ČIKO, OHI-JESA JE SIJUKS!

HOW-KOH-DAH!

HONDAH, OHIJESA!

TI SE DOBRO SEĆAŠ JEZIKA SIJUKSA, ZAR NE?" ŽELIM DA ISPITAŠ OHIJESU...

PROŠLO JE MNOGO VREMENA OTKAD SU ME SI-JUKSI ZVALI „BR-KATO PRASE"..

VIDI SPECIJAL ZS „ČIKO INDIJANAC"

...MALO SAM ZARĐAO, ALI ĆU SE BACITI NA POSAO!

DOBRO! ŠTO PRE OTKRIJEMO KAKVA JE OVO MISTERIJA, TIM BOLJE!

KASNIJE, TE VEČERI...

UGLAĐENOST I KUĆE BELACA SU LEPA DOSTIGNUĆA... ALI IPAK VIŠE VOLIM DA JEDEM NA OTVORENOM... HRANA JE TAKO MNOGO UKUSNIJA!

MMMM... BUEEENO!

HA! HA! NATAN TOLIKO CENI OVO PEČENJE DA GA JE DANAS ŽELEO SAMO ZA SEBE, PO CENU MOG ŽIVOTA!

MMMM... ODVRATNO!

OVAJ MOŽDA RAZMIŠLJA SUPROTNO, ALI JEDE ZA ČETVORICU NORMALNIH LJUDI!

WASTEH!

VIDIM DA TI PRIJA! NISI OSTAVIO NI KOSTI!

EHM... OBLAČE, TI VIŠE NISI GLADAN?

POJEDI TI MOJ DEO, MEKSIKANČE! POGLED NA APAČKOG PSA MI JE UBIO APETIT...

SVAKAKO DA DRUŠTVO NIJE BAŠ NAJBOLJE! NISAM NAVIKAO DA DELIM VEČERU SA ZMIJAMA!

!

E-TOO-SHNE!

TONKA GOVORI DVOSTRUKIM JEZIKOM? SMIRI SE, OHIJESA, ON NE...

ČIKO, TREBA DA OBJASNIŠ OHIJESI NA JEZIKU SIJUKSA DA...

NE MOGU SADA, NATAN ME NA ŠPANSKOM PITA ŠTA JE OBLAK REKAO ZA NJEGA!

HOPI! PTUH!

OHIJESA KAŽE DA MU JE TONKA UBIO KONJA!

TOH-KAH!

HEJ! OVAJ NECIVILIZOVANI DIVLJAK PLJUJE!

TI SI POKUŠAO DA UBIJEŠ MENE!

PRIJATNO VEČE! SVAKO SVAKOM ŽELI DOBRO!

AAHYYAAAK!

DOSTA! HILJADU MI SKALPOVA! PRESTANITE SA TIM! VI STE RATNICI, A PONAŠATE SE KAO DECA!

ČAK I TI, OBLAČE, KOJI SI ČOVEK MEDICINE HOPIJA I KOJI BI TREBALO DA BUDE NAJMUDRIJI!

TVOJE GOSTOPRIMSTVO JE SVETO, ZA-GO-RE TE-NE-JU, I ŽAO MI JE AKO SAM TE UVREDIO_

...ALI I JA SAM IMAO NEŠTO SVETO, MOJU ŽENU I MOJE SINOVE KOJE SU APAČKI PSI POBILI! SADA JE I MOJA MRŽNJA SVETA I NE MOGU DA ĆUTIM!

MOŽDA JE NATAN BIO JEDAN OD UBICA?

PROŠLO JE MNOGO MESECI OD TADA_ NATAN JE SUVIŠE MLAD_ ALI JE APAČ!

SASLUŠAJTE ME! MOŽDA SVI VI IMATE DOBRE RAZLOGE DA SE MEĐUSOBNO PREZIRETE_ RAZLIČITI STE, GOVORITE RAZLIČITIM JEZICIMA, PRIPADATE NEPRIJATELJSKIM PLEMENIMA_

...ALI STE SADA OVDE, ZAJEDNO, VEZANI TAJANSTVENOM ZAJEDNIČKOM SUDBINOM, AKO JE VEROVATI TONKINOM VAMPUMU! SVAKOM OD VAS SE OBRATIO IZASLANIK VELIKOG DUHA...

HEJOKA, MANDAN „KONTRAŠ", RAZGOVARAO JE SA PTICOM GROMOM. NATAN, APAČ, SA BOGOM ORLOM...

OHIJESA, SIJUKS, REKAO JE ČIKU DA JE SANJAO BELOG BIZONA...

HOW! SKA PTE-CHAKAH!

NUVOLA, HOPI, VIDEO JE BOGA KOJOTA, A TONKA, MOHAVK, SVOG DEDU HIJAVATU...

A SATKO, ČIROKI, KOJI JE STUDIRAO U ŠKOLAMA BELACA I KOJI MOŽDA VIŠE NE VERUJE U SNOVE I DUHOVE, DOBIO JE TELEGRAM!

DA, TELE-GRAM KOJI SE PRETVORIO U DIM! NAKON OVOGA ŠTO SE DESILO, VIŠE NE VERUJEM NI U POŠTU!

UKRATKO, NEKO JE PUTOVAO MESECIMA, NEKO SAMO NEKOLIKO SATI, ALI STE SVI STIGLI U DARKVUD, U OVO NEVEROVATNO PREPODNE, DA BISTE ME PITALI ŠTA DA RADITE... AKO ĆEMO DA SE SUOČIMO SA OPASNOSTIMA, MORAMO DA BUDEMO UJEDINJENI! NE ZNAM ŠTA DRUGO DA VAM KAŽEM!

WOAH! IPAK, ZAGOR JE SIGURNO JEDAN OD SEDMORICE „IZABRANIH", ONAJ KOJI TREBA DA NAS PREDVODI! ZAISTA JE ČUDNO TO ŠTO GA JE VELIKI DUH PRESKOČIO...

ISPITAO SAM SVETO KAMENJE...

I ŠTA TI JE REKLO, OBLAČE?

DA POSLE JELA NEMA NIČEG BOLJEG OD PUŠENJA LULE! DUVAN JA NUDIM.

TO JE SPECIJALNA MEŠAVINA, PRIPREMLJENA OD KORENJA IZ MOJIH KRAJEVA... I MORAJU JE PUŠITI SVI, BEZ IZUZETKA, INAČE MAGIJA NEĆE DA FUNKCIONIŠE!

I TAKO, U NEDOSTATKU BOLJEG, ČUDNA DRUŽINA PRIHVATA OBLAKOV SAVET...

IMAM SVOJU LULU, HVALA.

COUGH! COUGH!

LOŠE TI JE KRENULO, BEZ TRBUHA!

HVALA, OBLAČE!

OPROSTI NA MOM MALOPREĐAŠNJEM IZLIVU GNEVA! SAMO BIH HTEO DA SHVATIM...

...VEOMA JE JAK OVAJ DUVAN, VRTI MI SE U GLAVI... ČAK MI SE ČINI DA SI TI...

...TI SI *KIKI!**

POZDRAVLJAM TE, ZAGORE, PRIJATELJU MOG NARODA! REKAO SAM TI DA ĆEMO SE PONOVO VIDETI!

*VIDI ZAGOR ZS 946 „DUHOVI DOBRA I ZLA"

KIKI... MANITU! DA LI JA OVO SANJAM? GDE JE OBLAK? I GDE SMO TO MI?

KOLIKO PITANJA! VIDI, ONO ŠTO TI JE OBLAK DAO, PO MOM SAVETU, NIJE BAŠ BIO DUVAN... ZATO OVO I NIJE SAN!

JOŠ UVEK SMO U DARKVUDU, ALI NA MESTU NA KOJEM VREME PRATI DRUGAČIJE ZAKONE... NEPROMENLJIVO MESTO U VREMENU, KAO ŠTO JE OSTRVO NEPOKRETNO U ODNOSU NA REČNU STRUJU!

KAO ŠTO VIDIŠ, OVAJ DARKVUD JE NEVIDLJIV I TAJANSTVEN, U NJEMU SE ZABORAVLJA NA PROŠLOST, SADAŠNJOST ILI BUDUĆNOST, I OSLUŠKUJE SE GLAS VEČNE PRIRODE, ZATO JE OVO SKROVIŠTE MAGIČNE SILE...

VAKAN!

DA, ZAGORE, VAKAN, SVETA ENERGIJA KOJA SE NALAZI U SVIM STVARIMA. ZA INDIJANCE ČITAVA PRIRODA ŽIVI I DIŠE... NE SAMO ŽIVOTINJE I DRVEĆE, VEĆ I KAMENJE, VETAR, VODA, OBLACI NA NEBU... SVE IMA DUŠU, SVE JE VAKAN...

ZA BELCE JE SVE MRTVO I NIŠTA NEMA DUŠU... NI ŽIVOTINJE NI NJIHOVA CRVENA BRAĆA. BELCI RANJAVAJU ZEMLJU RUDNICIMA, ZATAMNJUJU NEBO DIMOM IZ FABRIKA, I MRZE I UNIŠTAVAJU SVE ONO ŠTO NIJE NALIK NJIMA.

OVDE, NAROD PREDAKA ČUVA ORIGINALNI VAKAN, PLAMEN KOJI DAJE ŽIVOT... ALI SU BELI LJUDI, PREKINUVŠI SVETI KRUG PRIRODE, OTVORILI PROLAZ ZA SNAGE ZLA... I VAKAN UMIRE! CRVENI NAROD I PRIRODA SU OSUĐENI NA UNIŠTENJE...

...DA BIH VRATIO MOĆ VAKANU, DA BIH RASPALIO SVETI PLAMEN, POZVAO SAM VAS SEDMORICU!

ZAŠTO BAŠ NAS? I KAKO MI MOŽEMO DA SPASEMO VAKAN?

SVI LJUDI, NEKI MANJE NEKI VIŠE, POSEDUJU VAKAN, ALI ONI MUDRI I ODVAŽNI GA IMAJU VIŠE... ŠAMANI, RATNICI, LJUDI KOJI SE BAVE MISTERIJAMA, LJUDI KOJI PLEMENITO STAVLJAJU SOPSTVENI ŽIVOT NA KOCKU...

ZBOG TOGA VI, ŠEST HEROJA IZ RAZLIČITIH PLEMENA, I JEDAN BELAC, MUDRI I ODVAŽNI BRANILAC CRVENOG NARODA, MOŽETE SOPSTVENOM KRVLJU DA OBNOVITE SVETI PLAMEN!

OBJASNI MI KAKO, KIKI! SA KAKVIM OPASNOSTIMA MORAMO DA SE SUOČIMO? SA KAKVIM PREPREKAMA?

MOJE VREME SE ZAVRŠAVA... GLEDAJ! MOJA MOĆ SLABI! POMOĆI ĆEŠ MI, ZAGORE?

DA, POMOĆI ĆU TI!

HVALA TI, ZAGORE!

SAČEKAJ! NEMOJ DA IDEŠ, MORAŠ DA MI OBJA-SNIŠ GDE...

PISMO! SVE JE OBJAŠNJENO U PISMU KOJE TI JE STIGLO JUTROS!

ALI NISAM PRIMIO NIKAKVO PISMO...!

AH! MOJA GLAVA!

SADA SI, ZA-GO-RE TE-NE-JU, I TI IMAO VIZIJU...

DA, OBLAČE, SANJAO SAM VELIKOG DUHA... ALI KAKO TI TO ZNAŠ?

STAVIO SAM U DUVAN MOĆNU MAGIJU... SVI SMO SANJALI, I OD SVIH NAS JE VELIKI DUH, U RAZLIČITIM OBLICIMA, TRAŽIO POMOĆ! ŠTA STE MU ODGOVORILI, BRAĆO?

DA!

NE!

HOW!

DA!

SANJAO SAM SVOJE PRETKE I NJIMA SAM REKAO DA ĆU POMOĆI VELIKOM DUHU! DA LI SI I TI IMAO VIZIJU, ČIKO?

AH, SLATKA FELIPA IZ „POSADE DEL SOL", NAJLEPŠA VIZIJA OD SVIH KUVARICA U VERAKRUZU!

VRATI SE NA ZEMLJU, MEKSIKANČE! DA LI SI SIGURAN DA JUTROS NIJE STIGLO NEKO PISMO?

UH!

NAKON SVEGA ŠTO SE DESILO DANAS, NISAM STIGAO DA TI KAŽEM... ONAJ SMUTLJIVAC DRANKI DAK JE JUTROS BIO OVDE, ALI NIJE DONEO NIKAKVO PISMO...

...SAMO JE PREDAO OVO!

!

PORUKA NASLIKANA NA BIZONOVOJ KOŽI!

ETO... JA SAM MISLIO DA SE RADI O KECELJI!

WOAH! KADA JE U PITANJU ČIKO, ČAK I POŠTA OD VELIKOG DUHA KASNI!

GLEDAJTE, TU SMO SVI... JA SAM NA VRHU, PA POTOM SLEDE ŠAMAN HOPI, KONTRAŠ, SIJUKS, APAČ I NA KRAJU SATKO, SA BELAČKIM ŠEŠIROM... I SVI SMO SE UPUTILI KA ŠATORU ISPRED KOJEG SU ZAGOR I ČIKO!

I SVI POLAZIMO ZAJEDNO, PREDVOĐENI ZAGOROM...

KARAMBA I KARAMBITA! OVDE SE VIDI DA I JA IDEM! ALI ŠTA JA RADIM SA VAMA SEDMORICOM?

TI SI NAŠ POMOĆNIK, TO JE JASNO...

!

GLEDAJTE... PO VOLJI VELIKOG DUHA, OSMOG DANA „MESECA DOBROG LOVA"*, KRENUĆEMO KA SUMRAKU, MARŠIRAJUĆI CELE NOĆI, SVE DOK NE DODEMO DO SELA SA MNOŠTVOM ŠATORA.

*KOD INDIJANACA JE TO MESEC SEPTEMBAR.

...A PORED SELA JE ZNAK VUKA... NE RAZUMEM...

TO JE PRAVA MAPA! TU SU PLANINA, ŠUMA... NAŽALOST, NIJE OZNAČENO KOLIKO MILJA MORAMO DA PREĐEMO!

MORAMO DA PODEMO PREMA ZAPADU, U NOĆI OSMOG SEPTEMBRA... ALI TO JE NOĆAS!

UGH! TO JE SVETA NOĆ, U KOJOJ DUGA STAZA ŽIVOTA PROLAZI POREDZEMLJE VAKANA...

...SAMO U OVAKVIM NOĆIMA MOŽE, AKO SE NAĐE PROLAZ, DA SE PRISTUPI SVETOM VREMENU U SADAŠNJEM FIZIČKOM OBLIKU!

DAKLE, MOŽEMO I NA JAVI DA DOĐEMO DO ZEMLJE KOJU MI JE U SNU POKAZAO KIKI MANITU!

OVA MAPA JE DRAGOCENA! POVERAVAM JE TEBI, OBLAČE!

UGH! ČUVAĆU JE U MOJOJ TORBICI, ZAJEDNO SA DRUGIM LEKOVIMA!

I TAKO SEDMORICA HEROJA I NJIHOV NEVOLJNI ŠTITONOŠA KREČU U MISIJU NA MOLBU VELIKOG DUHA...

PODIŽE SE MAGLA! ZAR NISMO MOGLI DA ODLOŽIMO OVO DO SUTRA?

NISMO, ČIKO! ZAR NISI ČUO ŠTA JE REKAO OBLAK? I NE ZABORAVI DA PONESEŠ MUNICIJU ZA TU TVOJU PUŠKU!

NOĆ DOČEKUJU MARŠIRAJUĆI PREMA ZAPADU, U SUSRET NEPOZNATOM...

BRRR! OVAKVA MAGLA U OVO DOBA GODINE... *TO NIJE PRIRODNO!*

DA LI SI MOŽDA HRABAR, *BEZ TRBUHA?* U SVAKOM SLUČAJU, KRIVIM TE... ZAISTA SE VIDI KUDA IDEMO!

U ZORU...

NE RAZUMEM... NAKON NOĆAŠNJEG PEŠAČENJA TREBALO BI DA SE NALAZIMO KOD KOLIBE STAROG SANDASKIJA, ALI TE KOLIBE NEMA, A JA NIKADA RANIJE NISAM VIDEO OVO MESTO!

ZATO ŠTO VIŠE NISMO U TVOM DARKVUDU, ZAGORE! TOKOM NOĆI SMO PREŠLI „PRAG" I SADA SMO U ZEMLJI VAKAN, SKRIVENOJ ZEMLJI!

DA!

ŠTA SE DESILO OHIJESI? REKAO JE *'DA'* UMESTO *'HOW'!*

ZATO ŠTO... RAZUMEM ŠTA PRIČATE. GOVORITE JEZIKOM SIJUKSA.

NE, GOVORE JEZIKOM APAČA!

MANITUA MI! OVO JE ČUDO! NA OVOM MESTU SVI GOVORIMO ISTIM JEZIKOM!

...ALI ONDA...

ONDA I TI SADA GOVORIŠ NORMALNO, HEJOKA!?

NARAVNO! JA SAM UVEK GOVORIO NORMALNO!

URA, NAJZAD SE RAZUMEMO!

JA TEBE NIKAD NISAM RAZUMEO, BEZ TRBUHA! TI SI RAZUMEO MENE!

?

IAKO SI SADA SVE RAZUMEO!

DOSTA SA TIM UZALUDNIM RASPRAVAMA, MOMCI! GLEDAJTE TAMO!

SIGURNO JE TO SELO SA MAPE!

VEROVATNO TAMO ŽIVI NAROD PREDAKA...

PREDAKA?

TAKO MI JE REKAO KIKI, SVETI PLAMEN VAKANA ČUVA NAROD PREDAKA!

PREDAKA APAČA, HOPIJA ILI SIJUKSA?

SVIH INDIJANSKIH PLEMENA, NATANE. PRE NEGO ŠTO SMO SE PODELILI, BILI SMO JEDAN NAROD...

NEMA NIKOGA! DA NIJE NAPUŠTENO?

SUNCE SE TEK PODIGLO. MOŽDA JOŠ UVEK SPAVAJU...

BOLJE DA BUDEMO NA OPREZU. OVDE SMO NA OTVORENOM I...

VIDEO SAM KAKO SE NEŠTO POMERA!

KAPIJA SE OTVARA!

ORUŽJE U RUKE!

?

DOBRO DOŠLI!

OKOLNE ZEMLJE IZGLEDAJU MNOGO LEPŠE SADA KADA MOGU DA VIDIM LICA HRABRIH RATNIKA...

ZA PRETKA JE BAŠ DRAŽESNA!

SKLONI TVOJ LUK, SATKO! OVDE NEMA OPASNOSTI!

!

KAKO SU ČUDNI, DEDA! DA LI SU TO DOBRI DUHOVI?

TO NISU DUHOVI, VEĆ LJUDI, I OVDE SU DA NAS ZAŠTITE OD ZLIH SILA!

JA SAM LIJA, ***PRIPOVEDAČICA PLEMENSKIH PRIČA,*** A OVO JE MOJ OTAC PI-SING, POGLAVICA NAŠEG SELA!

DOBRO DOŠLI, STRANCI! OČEKIVALI SMO VAS!

DAKLE, ZNATE KO SMO!

NARAVNO, ***VI STE ZAŠTITNICI VAKANA.*** LIJA ZNA MNOGE PRIČE O VAMA.

ZDRAVO. DA LI SI TI DUH?

NE, ŠTENE PREDAKA. JA SAM RATNIK DAKOTA!

PODITE SA LIJOM, ONA ĆE VAM POKAZATI VAKAN!

DODIRUJU NAS DA BI SE UVERILI DA SMO STVARNI! NIKADA NISU VIDELI LJUDE KAO ŠTO SMO MI!

VIDIŠ LI OVE MIŠIĆE, MALI? MISLIŠ LI DA BI JEDAN DUH MOGAO DA IMA OVAKVE MIŠIĆE?

NE! A NI OVAKAV STOMAK!

BRAVO! POSTAČEŠ SPOSOBAN KAO APAČ!

DODITE! OVO JE KOLIBA U KOJOJ JE VAKAN!

NEKADA JE SVETI PLAMEN BIO VISOK I MOĆAN. SADA JE SLAB...

?

DA LI ZNAŠ MNOGE PRIČE, LIJA?

ZNAM PRIČE O MOM NARODU, ONE KOJE SU SE DESILE I ONE KOJE ĆE SE TEK DESITI...

ISPRIČAJ NAM ONU O „ZAŠTITNICIMA VAKANA".

ZAŠTO ŽELIŠ DA ČUJEŠ PRIČU O „SEDMORICI RATNIKA PLAMENA"? TI I TVOJI DRUGOVI TREBA DA JE PROŽIVITE...

I VEĆ ZNAŠ KAKO ĆE SE ZAVRŠITI?

NE! NIJEDNA PRIČA SE NE ODVIJA DVA PUTA NA ISTI NAČIN... ALI SU TU UVEK ***SEDMORICA*** I TU JE UVEK ***VENDIGO!***

VENDIGO! WOAH!

DA, DEMON VENDIGO, PROTIVNIK MANITUA... KAKO VAKAN SLABI, ***CRNI PLAMEN*** ZLA GORI SVE JAČE U VENDIGOVOM MRAČNOM SKLONIŠTU... SAMO SEDMORICA MOGU DA GA UGASE I DA SPASU ***VAKAN!***

A LEGENDA KAŽE DA ĆE, KADA SVETI PLAMEN BUDE POČEO DA SE GASI, STIĆI SEDAM HEROJA... ZATO STE NAS OČEKIVALI, LIJA?

TAKO JE. ALI, PO SEĆANJU MNOGIH GENERACIJA, TO SE NIKAD NIJE DESILO...

PAZITE DA VAS NE DOHVATI ZLOKOBNI VENDIGOV UTICAJ! NJEGOVA MOĆ JE SADA TAKO VELIKA DA SU MNOGI DUHOVI, NEKADA ZAŠTITNICI MOG NARODA, SADA POSTALI DUHOVI ZLA POD NJEGOVOM VLAŠĆU!

...I DA BISMO SE ODBRANILI OD NJIH, PODIGLI SMO UTVRĐENJE OKO SELA! ALI VI ĆETE NAM POMOĆI, VI STE JAKI...

OVDE SMO ZBOG TOGA, LIJA.

TE SLIKE KOJE IMAŠ NA GRUDIMA SU VEOMA LEPE...

EHM... NE, RUŽNE SU!

VREDNOST HEROJA SE PREPOZNAJE PO NJEGOVOJ SKROMNOSTI.

!

I VI ZNATE PRIČE?

NARAVNO, DEVOJKO. JA ZNAM MNOGE PRIČE O PONOSNOM NARODU MOHAVKA I SVAKO OD NAS JE PREŽIVEO MNOGE AVANTURE...

ONDA NAM IH ISPRIČAJTE. DA VIDIM NOVA LICA... DA SLUŠAM NOVE PRIČE... DANAS JE SREĆAN DAN!

ZAGORE...

?

WOAH!

KIKI!

POMOĆI ĆEŠ MI, ZAGORE?

NESTAO JE! DA LI SI GA I TI VIDEO, OBLAČE?

DA, ZAGORE! PLAMEN VAKANA JE NJEGOV ŽIVOT, DUŠA VELIKOG DUHA...

...I MI MORAMO DA JE SPASEMO!

BAREM JE JEDNA STVAR JASNA! NAŠ MISTERIOZNI NEPRIJATELJ SE ZOVE VENDIGO I MAPA ĆE DA NAS ODVEDE DO NJEGA!

GOZBA U ČAST GOSTIJU TRAJE CEO DAN, APETIT I PAŽNJA SE DRŽE BUDNIM UKUSNIM JELIMA I FASCINANTNIM PRIČAMA... TONKA PREPRIČAVA PODVIGE MUDROG HIJAVATE...

...OHIJESA IMITIRA LOV NA BIZONE I OBJAŠNJAVA KAKO JE OSVOJIO SVOJE RATNIČKE UKRASE...

...ČIKO PRIČA O SVOJIM KOMIČNIM NEPRILIKAMA...

...I NAKON ZAGORA, NATANA I OBLAKA, LIJA PRIČA GOSTIMA KAKO JE NASTAO SVET...

..I DUŽ MREŽE KOJU JE ISTKALO NEBO, ŽENA PAUK JE LJUDIMA DONELA SVETLOST SUNCA I ZVEZDA...

...SVE DOK...

KASNO JE! SUNCE JE ZAŠLO I NEBOM LETE ZLI DUHOVI. NEKA SVI ODU NA SPAVANJE!

ŠTETA! HTELA BIH DA ČUJEM JOŠ NEKU TVOJU PRIČU, HEJOKA! ZAŠTO JE NE ISPRIČAŠ SAMO ZA MENE?

VALJDA TO NE BIH URADIO..

TI MI SE NE SVIĐAŠ..

OOOH!

DOĐI, ZAGORE! U MOJOJ KOLIBI SAM PRIPREMIO POSTELJE ZA TEBE I TVOJE LJUDE.

HVALA, PI-SING, ALI MI ĆEMO NOĆAS POSTAVITI STRAŽU NA UTVRĐENJU. AKO VENDIGO ODLUČI DA NAS NAPADNE, NE SME DA NAS ZATEKNE NEPRIPREMLJENE!

TI ZNAŠ ŠTA JE NAJBOLJE. ALI PAZI NA NOĆNE SENKE, MNOGI SU ZASPALI NA OTVORENOM I UMRLI U SNU, UBIJENI OD STRANE ZLIH DUHOVA!

NE BOJ SE, BIĆEMO BUDNI!

MALO KASNIJE..

PODELIĆEMO SE U GRUPE KAKO BISMO NADZIRALI SVAKI UGAO SELA.. NATAN I JA IDEMO NA ISTOK GDE JE JEDINI ULAZ, OHIJESA I OBLAK NA SEVER, HEJOKA I SATKO NA JUG, TONKA I ČIKO NA ZAPAD GDE NEMA DRVEĆA I GDE JE NAPAD MALO VEROVATAN.. AKO SE TONKA SLAŽE..

NE BRINI! ČIKOVO HRKANJE ĆE MENE DA ODRŽI BUDNIM, A ZLE DUHOVE DA RASTERA!

DOBRO! SPAVAĆEMO NA SMENU! I BUDITE NA OPREZU!

KASNIJE TE NOĆI, PLAŠT TAME ZAKLA-NJA LICE MESECA...

ZAGORE! DODI DA VIDIŠ!

ŠTA JE, NATANE?

TAMO, MEĐU DRVEĆEM!

NE VIDIM NIŠTA!

TI NEMAŠ VID APAČA! ALI JA IH VIDIM KAKO BLISTAJU U TAMI... TO SU OČI, VELIKE OČI... NA DESETINE NJIH!

SUDEĆI PO MAPI, U OKOLINI SU VUKOVI...

A KO SU ONDA... OVI?

HEJ, VI U SELU, OTVORITE KAPIJU, OVDE SMO DA VAM POMOGNEMO! NE ŽELITE VALJDA DA NAS OSTAVITE NAPOLJU DA BUDEMO PLEN ZLIH DUHOVA?

KO STE VI?

ZAŠTO NAS TO PITATE? MI SMO SEDMORICA KOJU JE POSLAO MANITU! DOŠLI SMO DA SPASEMO VAKAN!

?

TO NIJE MOGUĆE! NAS JE POSLAO MANITU!

ZAISTA? KAKVA NEOBIČNA SLUČAJNOST...

...BRZO STE STIGLI... ALI SIGURNO SE NEĆETE DUGO ZADRŽATI...

GRROWWLL

ZA VAS ĆE SE POBRINUTI MOJI PRIJATELJI! HA! HA! HA!

GRRAUURR

PROKLET-STVO!

BANG BANG

NAPRED, BRAĆO! IMA MNOGO KRVI ZA VAS U SELU!

GRAUR

BANG BANG BANG

NA ORUŽJE! NAPADNUTI SMO!

HILJADU MI SKALPOVA!

THUD

AH!

NATANE!

GRRR

SWISH

THUD

!

ŠTA TI SE DESILO, NATANE? NIJE TRENUTAK DA TE UHVATI PANIKA!

TE OČI, ZAGORE... TE OČI SU MI ODUZELE SNAGU! OVO NISU NORMALNI VUKOVI!

OBAVESTI OSTALE DA IH NE GLEDAJU U OČI! POTOM SE VRATI OVDE!

ALI SU I STANOVNICI SELA SPREMNI DA SE ODUPRU STRAŠNOJ PRETNJI...

PRIPREMITE KOPLJA!

ZWING

BACAJTE IH!

WHOOSSSHH

WOOOUUU

POPUT NEZAUSTAVLJIVE PLIME, ČUDNI VUKOVI NASTAVLJAJU DA IZLAZE IZ ŠUME...

NAPRED, BRAĆO, NAPRED!

...I DA NAPADAJU I DRUGE KRAJEVE PALISADE...

...ALI I TAMO IH NEKO OČEKUJE...

THWANNGG

SADA SE BITKA PROŠIRILA NA CELO SELO...

THUD

BANG

?

GRRRR

AHHH...

GROWL

AAGGH!

GRRR

NE GLEDAJTE IH U OČI! MOGU DA NAM ODUZMU VOLJU.

THUD

VUKOVI NAPREDUJU TAMO GDE BRANIOCI OSTAVE PROLAZ...

...I ŠIRE SE PO SELU...

GRRROWL

GRRAUUR

!

TA ČUDOVIŠTA SU OVDE!

AAAAH!

NAZAD, ZLI DUHOVI! NAZAD!

GRRRR

NAZAD... OOOHHH...

YAAAH!

GRAUR

HEJOKA!

YAAH! YAAH!

GRRRR

PRODRLI SU UNUTRA! SVUDA SU OKO NAS!

BEŽITE! BEŽITE!

AAHYAAK!

FERRI GALLIENO

HA! HA! HA! NEĆETE SE ODBRANITI, MOJA BRAĆA SU BROJNA KAO DRVEĆE U ŠUMI...

GROOOOME!

HHHHHH

GRRR

GRRRR

!

ONAJ LUDAK HEJOKA ĆE POGINUTI!

WOAH! MANDAN TRAŽI BRZU SMRT! PROKLETI VUKOVI!

THUD

GROOAR

HHHH

DAKLE, NEKO JE ODLUČIO DA SE SUOČI SA MNOM! DOBRO..

PUSTITE GA NEKA PRODE, BRAĆO MOJA! NEKA DODE..

..DA POGLEDA ZLU U OČI!

VERUJEŠ DA SI LUKAV I DA ĆEŠ UMAĆI MOM POGLEDU?

ALI NIKO NE MOŽE DA SE BORI LEDIMA OKRENUT PROTIVNIKU..

3

TUMP

GRWWRRR!

YAAH! ŽIVI!

PUSTI ME, PROKLETNIČE!

PUSTI ME! KA MENI, BRAĆO!

GRAURRR

AWRRR

HEJOKA POKUŠAVA DA UBIJE ONOG DEMONA! ALI TO NEĆE MOĆI DA URADI SAM!

SKLONITE SE, ZVERI! SKLONITE SE!

THUD

PREKRIVEN KRVLJU OD GLAVE DO PETE, IZRANAVLJEN ŠAPAMA VUKOVA I KANDŽAMA SVOG MONSTRUOZNOG PROTIVNIKA, HEJOKA IPAK USPEVA DA ODRŽI STISAK I NA KRAJU JE...

...KIČMA ČUDOVIŠTA SLOMLJENA...

CRACK

HEJOKA!

AAAH!

HEJOKA... HRABRI LUDAČE...

VIŠE NE NAPADAJU! ODLAZE!

USPELI SMO, ČIKO! NATERALI SMO IH U BEKSTVO!

NAREDNOG DANA...

DA, JUTROS MI JE IZGLEDALO DA SVETI PLAMEN JAČE BLJEŠTI...

...ZAHVALJUJUĆI PROLIVENOJ KRVI OVOG HRABROG RATNIKA!

MI MORAMO DA NASTAVIMO PUTOVANJE, LIJA, ALI ZNAMO DA HEJOKU OSTAVLJAMO U DOBRIM RUKAMA!

U PRIVRŽENIM RUKAMA, REKAO BIH.

DA! I JA MISLIM DA SE IZMEĐU NJIH RAĐA NEŽNOST..

RANE SU MU OPASNE, ALI JE HEJOKA JAK. IZLEČIĆU GA. A VI PAZITE, JEDNOG DANA ĆU ISPRIČATI VAŠU PRIČU I ŽELIM DA IMA SREĆAN KRAJ!

ZBOGOM, IMAĆE GA!

ZDRAVO, HEJOKA!

VIDIMO SE USKORO, PRIJATELJI! BRATE!

NEĆU DA VAS POZDRAVIM! ZABORAVITE ME!

SVE VAS PREZIREM! I AKO BUDETE U NEVOLJI, NEĆU DOĆI DA VAS POTRAŽIM!

PLANINA ORLOVA!

I PROKLETO JE VISOKA!

TO JE SIGURNO OVA!

KARAMBA I KARAMBITA! KAKO ĆEMO SE POPETI GORE?

PONELI SMO KONOPCE IZ SELA, ČIKO! ALI ME NE BRINE TO...

...NA MAPI JE PORED SELA BIO SIMBOL VUKA... I SUSRELI SMO MONSTRUOZNOG GOSPODARA VUKOVA, KOJEG JE UBIO HEJOKA... ON JE BEZ SUMNJE BIO JEDAN OD VENDIGOVIH SLUGU!

WOAH! PORED PLANINE JE ZNAK ORLA!

DA... STOGA, PRIJATELJI, PAŽLJIVO OSMATRAJMO NEBO!

PUFF... PUFF... AKO ŽELIMO ŽIVI DA STIGNEMO GORE... BOLJE DA IDEMO LAGANO!

NAKON NEKOLIKO SATI NAPORNOG USPONA...

TU SMO! ODAVDE JE USPON VERTIKALAN!

SMIRI SE, ČIKO! NATAN I JA SMO SIGURNO NAJ-BOLJI PENJAČI U GRUPI... MI ĆEMO SE POPETI GORE! POTOM, ČIM SE NAĐEMO NA POVOLJNOM MESTU, PRIVEZAĆEMO KONOPCE ZA STENU I PODIĆI ĆEMO I OSTALE!

ZID JE PRILIČNO GLADAK, POMUČIĆEMO SE DA SE POPNEMO!

KARAMBA I KARAMBITA! A KO ĆE SE POPETI PO OVOJ VERTIKALI? UZ SVU DOBRU VOLJU, NEĆU USPETI DA SE PODIGNEM SA ZEMLJE NI CENTIMETAR!

BEZ OKLEVANJA, ZAGOR I NATAN POČINJU TEŽAK USPON...

...I OSVAJAJU METAR PO METAR, U BORBI SA VRTOGLAVIM AMBISOM, ISKORIŠĆAVAJUĆI I NAJMANJE USEKE NA STENAMA...

SVAKA ČAST, NATANE! NIKADA NISAM VIDEO DA SE NEKO PENJE SA TAKVIM UMEĆEM!

JA SAM RODEN U PLANINAMA.

KAKAV JE TAJ USEK?

UDOBAN ZA PENJANJE... ALI SE UPRAVO OVDE ZAVRŠAVA, A POČINJE GADNA, ISPUPČENA STENA!

NEĆE NAM BITI LAKO DA JE SAVLADAMO... SREĆOM, IZNAD MENE JE ODLIČAN OSLONAC!

?

NATANE! IZA TEBE! PAZI!

SKREEEKK

VELIKI DUŠE! POMOZI MI!

AAH!

HILJADU MI SKALPOVA! AKO PUCAM ODAVDE, RIZIKUJEM DA POGODIM NATANA! MORAM BRZO DA SE POPNEM DA MU POMOGNEM U BORBI PROTIV TOG ČUDOVIŠTA!

NATAN JEDVA USPEVA DA IZBEGNE OGROMNI KLJUN GRABLJIVICE...

SNAP

KOJA SE DRŽI PODALJE OD NJEGOVOG NOŽA...

!

SWISS

...I OGRANIČAVA NA UDARANJE OKRUTNIM KANDŽAMA PO NATANOVIM BOKOVIMA...

SKREEE

BOŽE ORLE, ZAŠTO MI ŽELIŠ SMRT?

MOŽDA ZATO ŠTO SAM PRE MNOGO GODINA UBIO ORLA DA BIH POSTAO ČOVEK?

...ALI SAM TO UČINIO ČASNO... OSVOJIO SAM NJEGOVO PERJE... BORILI SMO SE U SVETOM DUELU...

I JA SAM POBEDIO!

SA TIM RANAMA NA GRUDIMA, SADA SI ČOVEK, NATANE. APAČ SE NE BOJI NI BOLA NI SMRTI...

NE BOJI SE SMRTI... APAČ SE NE BOJI SMRTI!

YEEAAHH!

UMREĆEŠ SA MNOM, ZLI DUŠE!

SKREAAAK KKH

SKREERGLL

HILJADU MI SKALPOVA!

MORAM DA USPEM! MORAM!

AAH!

UDARAC JE SILOVIT, ALI ZAGOROVI ČELIČNI PRSTI USPEVAJU ČVRSTO DA SE UHVATE ZA STENU...

SKORO MI JE IŠČUPAO RUKU, ALI SAM USPEO...!

TUMP

SADA SAM, MEĐUTIM, U VEOMA LOŠOJ SITUACIJI! ČAK I DA USPEM DA SE POPNEM UZ USEK, TEŠKO DA ĆU MOĆI DA ZAOBIĐEM ONU ISPUPČENU STENU!

MOŽDA, AKO KRENEM UDESNO_ VIDIM DA TAMO POSTOJI OSLONAC, A ČINI MI SE DA JE NA KRAJU NEKA STENOVITA TERASA_

NE MOGU VEČNO OVDE OSTATI, ZATO_ HRABRO!

POLA SATA KASNIJE_

MISLIO SAM DA NEĆU USPETI! TEŽAK SI, PRIJATELJU!

ČUJETE LI ME, VI DOLE? PRIČVRSTIĆU KONOPAC I ONDA JE RED NA VAS!

UBRZO SU SE SVI NAŠLI NA STENOVITOJ TERASI_

KAKO JE NATAN?

OPORAVIĆE SE. NIJE TAKO LAKO UBITI APAČA!

ZA_ GORE! I TI SI_ MRTAV?

GREŠIŠ! OBOJICA SMO JOŠ NA ZEMLJI, BOLJE REČENO IZNAD NJE, S OBZIROM NA TO DA SE NALAZIMO NA OVOJ PROKLETOJ KAMENOJ TERASI!

MOŽEŠ LI DA SE DRŽIŠ NA NOGAMA?

MISLIM DA MOGU!

OSLONI SE NA MENE!

ALI KAKO MISLIŠ DA ĆE SE NATAN POPETI U OVAKVOM STANJU?

NE MORA TO DA URADI, ČIKO. PRE NEGO ŠTO STE SE POPELI, POGLEDAO SAM UNAOKOLO...

...I PRATEĆI OVU STAZICU SAM OTKRIO NEŠTO INTERESANTNO. SLEDITE ME, PRIJATELJI!

KUDA?

BRRR_ NISI MOGAO DA NAĐEŠ NEKI ŠIRI PUT?

DA SI ODLUČIO DA SMRŠAŠ MALO, SADA NE BI IMAO PROBLEMA, TRBONJO MOJ!

I MALO KASNIJE...

PO MAPI NAS SADA OČEKUJE *LAVIRINT ŽENE PAUKA!*

...A OVO JE SIGURNO ULAZ...

LEPO MESTAŠCE! ALI JE UNUTRA MRKLI MRAK...

NE BRINI SE, ČIKO! U MOJOJ MAGIJSKOJ TORBICI JE SVE ONO ŠTO NAM JE POTREBNO DA BISMO STVORILI SVETLOST!

SEDMORICA PRIJATELJA SU SE ZAPUTILA U TAMNO SRCE PLANINE...

I UBRZO...

E OVO SE ZOVE NEVOLJA!

A ŠTA SI OČEKIVAO OD LAVIRINTA?

ALI KAKO DA NAĐEMO PRAVI PUT, AKO TAKAV I POSTOJI?

MOŽEMO DA POTRAŽIMO ŽENU PAUKA I DA JE PITAMO! PO LIJINOJ PRIČI, ONA JE LJUBAZAN DUH PUN RAZUMEVANJA...

ZABORAVLJAŠ DA JE VENDIGO PRETVORIO SVE DUHOVE U ZLA BIĆA KOJA NJEMU SLUŽE!

SADA JE ČAK I ŽENA PAUK NJEGOVA ROBINJA! OVDE JE SVE U VLASTI ZLA!

OSIM NAS! MI NIKADA NEĆEMO BITI VENDIGOVI ROBOVI!

LEPO REČENO, OHIJESA, ALI KO JE UOPŠTE TAJ VENDIGO? TO JEST, HOĆU DA KAŽEM... AKO BI NEKO HTEO DA MI TO BOLJE OBJASNI, JER JA NIŠTA NE RAZUMEM OD SVEGA OVOGA!

HOĆEŠ DA SAZNAŠ TO OD MENE, BUDALO?

?

!

?

NIKO TO NE ZNA BOLJE OD MENE... JER **JA SAM VENDIGO!**

HILJADU MI SKALPOVA!

WOAH!

DA LI VAS UZNEMIRAVA TO ŠTO VIDITE GOSPODARA ZLA? ILI VAS FASCINIRA? GLEDAJTE U MENE... TO JE POSLEDNJA STVAR KOJU ĆETE VIDETI PRE VEČNE TAME...

...ZATO ŠTO ĆE OVAJ LAVIRINT BITI VAŠA GROBNICA!

PROKLETNIČE!

AHAHAHAHA!

PROKLETI DEMONU!

KUDA ĆEŠ, TONKA? MORAMO DA OSTANEMO ZAJEDNO!

ALI PRE NEGO ŠTO JE ZAGOR USPEO DA ZADRŽI RATOBORNOG MOHAVKA, ŽESTOK VRTLOG VETRA POTRESA PODZEMLJE...

WOAH! ŠTA SE DEŠAVA?

BAKLJE! NEMOJTE DA DOZVOLITE DA SE UGASE BAKLJE!

I NEMOĆNI DA SE ODUPRU RAZORNOM VETRU, ZAGOR I NJEGOVI PRATIOCI BIVAJU ODBAČENI U RAZLIČITIM PRAVCIMA...

...A NJIHOVU SUDBINU DELI I VERNI ŠTITONOŠA...

LETIIIIIIIM...

...ČIJI LET BIVA GRUBO PREKINUT!

JAO!

BONK

AJOJ, KAKAV UDARAC, SVIH MI BRKOVA MOJE PORODICE! ALI DA ME NIJE ZAUSTAVILA OVA STENA, KO ZNA GDE BIH ZAVRŠIO!

A VI OSTALI, DA LI STE DOBRO? ZAGORE? TONKA? OBLAČE? GDE STE SVI?

DA VIDIMO... AKO SE NE VARAM OVDE JE...

AJOJ!

TONK

DO ĐAVOLA! PRE NEGO ŠTO BUDEM NASTAVIO DALJE, BIĆE BOLJE DA VIDIM GDE SE NALAZIM... MISLIM DA MI JE NA DNU DŽEPA OSTALA ŠIBICA...

...EVO JE... ČUDNO, NIKO MI NIJE ODGOVORIO, ALI OSEĆAM DA NISAM SAM...

MAMA!

SSHLORGLLL

DOK SE ŠIBICA GASI, ČIKO NESTAJE U TAMI!

GRLLOWSHHL

NE! OSTAVI ME! JA SAM PREVELIK ZALOGAJ ZA TEBE! *U POMOĆ!*

NEOČEKIVANO_

!

CRAASH

CRASH

GRWOALL

GROARR

OVAMO, ČIKO, BRZO!

KAKO SI ME PRONAŠAO?

ČUO SAM TE KAKO VRIŠTIŠ! SREĆOM NAS JE RAZDVAJAO SAMO TANKI ZID ZEMLJE!

HEJ, ALI OVDE SE ODLIČNO VIDI!

DA, ZAHVALJUJUĆI OVOM FOSFORESCENTNOM MOŠUSU!

WOOARRGLL!

O, NE! OPET ON!

CRAASH

SSHORRGLL

MORA DA MU IZGLEDAM KAO UKUSAN ZALOGAJ!

BEŽI!

ALI, NAKON ŠTO JE PROBILO ZID, NA UŽASNO ČUDOVIŠTE SA TAVANICE PEĆINE POČINJU DA PADAJU...

WOM

...NJENI SVETLEĆI STANOVNICI...

KARAMBA I KARAMBITA! A KO SU OVI?

PAUCI! OGROMNI FOSFORESCENTNI PAUCI!

ČUDOVIŠTE KAO DA JE POLUDELO!

OTROVNI SU! GLEDAJ, ČUDOVIŠTE JE PRESTALO DA SE MRDA!

FUJ! TE GROZOTE PADAJU NA MENE!

BUDI NEPOKRETAN, ČIKO! INAČE ĆE TE UJESTI!

NEPOKRETAN?

POKUŠAĆU... GULP... NAJBOLJE ŠTO MOGU... ALI NEĆU MOĆI DA IZDRŽIM DUGO!

POKUŠAJ DA NAĐEŠ NEKI IZLAZ! GOLICAJU ME!

VATRA BI IH SIGURNO OTERALA...

A KAKO DA JE NAPRAVIMO? IAKO... VEROVATNO UMIŠLJAM, ALI KAO DA OSEĆAM MIRIS VATRE...

U PRAVU SI, ČIKO! GLEDAJ, PAUCI BEŽE...

?

...A GALERIJA JE U PLAMENU!

KARAMBA ! KARAMBITA!

SADA IMAMO IZBOR! KAKO ŽELIŠ DA UMREŠ? SPALJEN ILI OTROVAN?

HMM... MOŽDA SITUACIJA NIJE TAKO KRITIČNA...

ZATVORI OČI I PRIPREMI SE ZA SKOK, STARI MOJ!

DA LI SI POLUDEO? HOĆEŠ DA ULETIŠ U VATRU?

MAJ POVERENJA, MOŽDA JE TO POSLEDNJE ŠTO ĆEŠ IKADA URADITI.

TOGA SE I PLAŠIM. ZBOGOM, OKRUTNI SVETE!

NJIH DVOJICA BEZ OKLEVANJA USKAČU U PLAMEN.

I ISTOG TRENUTKA SE NALAZE IZVAN VATRENE BARIJERE.

U POMO...

MI ĆEMO SE POSTARATI ZA TO!

VLAŽNA ZEMLJA ĆE VAM PRUŽITI OLAKŠANJE.

URGGL...

PONELI SMO JE SA SOBOM KAKO BISMO UGASILI POŽAR, NAKON ŠTO PAUCI IZGORE.

BRAVO, MOMCI! MISLILI STE NA SVE!

SPLUT! COUGH!

TO JE OBLAKOVA ZASLUGA, U NJEGOVOJ NEISCRPNOJ TORBICI SMO IMALI SVE ŠTO JE POTREBNO DA PONOVO UPALIMO BAKLJE! A VI, KAKO STE NAS NAŠLI?

AKO JE NEKO KRENUO DA ELIMINIŠE TE ŽIVOTINJE, TO STE MORALI DA BUDETE VI!

A POTOM, KADA SAM VIDEO DA SAMO PAUCI GORE, PONADAO SAM SE DA JE DOVOLJNO DA PREĐEMO TANKU PLAMENU ZAVESU.

DA, I ZAISTA NISMO PEČENI!

VENDIGO JE POKUŠAO DA NAS RASPRŠI PO LAVIRINTU KAKO BI NAS DOKRAJČIO PO SVOJOJ ŽELJI! SREĆA JE DA SMO PONOVO ZAJEDNO!

TO NIJE SAMO ZASLUGA SREĆE..

...MAGIČNA SNAGA VAKANA DRŽI NA OKUPU NAŠU GRUPU! NEDOSTAJE SAMO TONKA..

HILJADU MI SKALPOVA! TONKA NIJE SA VAMA?

NIJE. NA NJEGA SIGURNO DELUJE NEKA VEOMA MOĆNA MAGIJA.

MOŽDA VENDIGO LIČNO!

U ISTOM TRENUTKU...

VIDEO SAM VENDIGA KAKO TRČI U OVOM PRAVCU, ALI NISAM USPEO DA GA STIGNEM... MEĐUTIM, NE SMEM DA IZGUBIM IZ VIDA OVO SVETLO!

MANITUA MI!

MLADA SKVO!

POMOZI MI, RATNIČE!

KO SI TI? KO TE JE VEZAO?

TO JE BIO… ZASTRAŠUJUĆI DEMON!

VENDIGO TE JE OTEO? ČUDNO…

BILO JE UŽASNO… MISLILA SAM DA ĆE ME UBITI!

HMMM…

OVO SMRDI NA ZAMKU… A TI BI MOGLA DA BUDEŠ MAMAC!

KAKO TO?

MISLIŠ DA SAM JA… SAU-ČESNIK ONOG GROZNOG ČUDOVIŠTA?

GLEDAJ ŠTA MI JE URADIO!

IZBIČEVAO TE JE…

…ALI BI TO MOGAO DA BUDE I TRIK…

NIJE MI BITNO ŠTA MISLIŠ O MENI, RAT-NIČE… ALI PO-MOZI MI DA POBEGNEM!

NE! NE TAMO. PRO-BAJMO U ONOM PRAVCU!

ALI... VIDELA SAM DA SE TAMO UPUTIO DEMON KOJEG TI ZOVEŠ VENDIGO...

DOBRO SI OBAVEŠTENA, ŽENO. ALI, BILA TO ZAMKA ILI NE, NAMERAVAM DA SE SUOČIM SA NJOM... POLAZI, KRENI ISPRED MENE.

KAKO ŽELIŠ! U REDU, ALI ME NE OSTAVLJAJ SAMU!

TONKA I TAJANSTVENA ŽENA PROLAZE KROZ MRAČNU GALERIJU...

...SVE DOK...

WOAH! MOST OD UŽADI!

OVAJ AMBIS IZGLEDA VEOMA DUBOKO! BAŠ MORAMO DA PRODEMO OVUDA?

NE BOJ SE, ŽENO! MOST DELUJE PRILIČNO STABILNO_

_I IĆI ĆU ODMAH IZA TEBE...

VIŠE BIH VOLELA DA TI IDEŠ PRVI!

A JA PAK VIŠE VOLIM DA SI ISPRED MENE. HRABRO, KRENI!

ČVRSTO SE DRŽI I NE LJULJAJ MOST!

BOJIM SE...

ALI, DOK TONKA NE GLEDA, ŽENA SE SMEJE POKAZUJUĆI NEVEROVATNO ZAŠILJENE ZUBE...

...I USPEVA DA PREGRIZE JEDNO OD UŽADI!

ŠTA TO RADIŠ? REKAO SAM TI DA NE LJULJAŠ MOST!

OSTAVŠI NEOČEKIVANO BEZ OSLONCA ZA RUKE, TONKA GUBI RAVNOTEŽU...

...I PADA U AMBIS...

AAAH...

HA! JEDNO UŽE SE POKIDALO I PONOSNI RATNIK NIJE USPEO DA OSTANE NA NOGAMA! ŠTA TI SE TO DESILO?

NIJE... NIJE MI NIŠTA... ZAVRŠIO SAM U OVOM ČUDNOM SPLETU SLEPLJENIH LIJANA!

PROKLETSTVO! NE USPEVAM DA SE OSLOBODIM! POMOZI MI, ŽENO! POKUŠAJ DA SE SPUSTIŠ DO MENE I PRESEČEŠ OVE LIJANE TOMAHAVKOM!

I TAKO SE SADA PONOSNI RATNIK NADA DA ĆE NEZAŠTIĆENA ŽENA DA SE SPUSTI U AMBIS KAKO BI MU POMOGLA...

DOBRO, NEĆU TE OSTAVITI SAMOG! PRIMIĆEŠ MOJ ZAGRLJAJ...

...PRIMIĆEŠ SMRTONOSNI ZAGRLJAJ ŽENE PAUKA!

?

U MEĐUVREMENU, U DRUGOM DELU LAVIRINTA...

PONOVO SLEPA GALERIJA!

OVO JE DA POLUDIŠ!

ALI... DA LI TI SE ČINI DA JE SADA PRAVI TRENUTAK DA UZMEŠ TAJ GADNI KALUMET?

POGUŠIĆEMO SE!

PUSTI GA, ČIKO! MEDITIRA!

OBLAK JE VELIKI ŠAMAN I ZNA ŠTA RADI. AKO ON NE BUDE USPEO DA NAĐE IZLAZ IZ OVOG LAVIRINTA, IZGUBLJENI SMO!

!

WOAH!

PAUKOVA MREŽA! VELIKA PAUKOVA MREŽA JE U CENTRU LAVIRINTA!

?

JESI LI OTKRIO NEŠTO?

LAVIRINT JE PAUKOVA MREŽA! A ŽENA PAUK POMERA NITI, MENJAJUĆI PO SVOJOJ ŽELJI RASPORED HODNIKA...

AKO JE TAKO, NEMA NADE! ZAUVEK ĆEMO OSTATI IZGUBLJENI U OVIM TUNELIMA!

NE, IMA NADE! U OVOM TRENUTKU, ŽENA PAUK JE ZAUZETA TONKOM U CENTRU LAVIRINTA... NE OBRAĆA PAŽNJU NA NAS! POKUŠAJMO DA DOĐEMO DO NJE!

ALI, KAKO DA STIGNEMO DO CENTRA LAVIRINTA?

IDUĆI DUŽ GALERIJA U KOJIMA SE NALAZE PAUCI! UPRAVO ONI ČUVAJU CENTRALNU PAUKOVU MREŽU I NJIHOVU KRALJICU!

U MRAČNOJ I STENOVITOJ UTROBI PLANINE, POČINJE OČAJNIČKA TRKA KA CENTRU LAVIRINTA...

OVAMO!

...TRKA PROTIV VREMENA...

MORAMO DA POŽURIMO AKO ŽELIMO DA SPASEMO TONKU!

...I PROTIV SMRTI KOJA VREBA U ZASEDI...

PAZI!

AAAH!

MORAO SAM DA TE OPEČEM DA BIH SPALIO PAUKA, APAČU!

UGH! NEĆU TI TO ZABORAVITI, ŠAMANU!

BEŽITE, ŽIVOTINJICE!

ZAPALJIVIM STRELAMA SATKO I OHIJESA SPALJUJU PAUKOVE KOJI SE SPUŠTAJU SA SVODOVA GALERIJE...

SWISS

OKRUŽENE PLAMENOM, SMRTONOSNE KREATURE GORE U DŽINOVSKOJ VATRI...

NAPRED! VEĆ SMO IZGUBILI PREVIŠE VREMENA!

I NEKOLIKO MINUTA KASNIJE...

TONKA!

HILJADU MI SKALPOVA!

OVO JE ČUDOVIŠNO!

ZAROBLJENIK GIGANTSKE MREŽE TONKA KAO HIPNOTISAN GLEDA U UŽASNO BIĆE_

...ČIJE ZASTRAŠUJUĆE MANDIBULE SE PRIBLIŽAVAJU NJEGOVOJ GLAVI...

PALJBA! PALJ-BA, PROKLET-STVO!

BANG BANG

UBIJMO TO ČUDOVIŠTE!

ZIP ZIP

MECI MU NE MOGU NIŠTA!

GAĐAJTE GA PO SREDINI TELA ILI U GLAVU!

BANG

BANG

BANG

SWISS

ZIP ZIP SWISS

BANG

ZIP ZIP

MRTAV JE! USPELI SMO!

ZAGORE!

BUDI MIRAN, PRIJATELJU! SADA ĆEMO TE IZVUĆI!

SVI MORAMO DA SE SPUSTIMO! MREŽA JE U CENTRU LAVIRINTA, MOŽDA ĆEMO IZA NJE PRONAĆI IZLAZ!

NADAJMO SE!

UBRZO, SVI SU SE SPUSTILI NIZ OGROMNU PAUKOVU MREŽU...

POKUŠAJTE DA SE NE ULEPITE! NIJE BILO LAKO OSLOBODITI TONKU!

KARAMBA I KARAMBITA! ČUDOVIŠTE JE NESTALO! NA NJEGOVOM MESTU SADA JE NEKA ŽENA!

TO JE **ŽENA PAUK!** SADA VIŠE NE MORAMO DA JE SE BOJIMO!

ALI MUDRI OBLAK GREŠI...

VENDIGO JU JE PRETVORIO U SLUGU ZLA, ALI JE SADA POVRATILA SVOJU LJUDSKU POJAVU I...

PAZI, OBLAČE!

?

AAAH!

WANG!

OBLAK JE BIO U PRAVU! POZADI JE GALERIJA KOJA SE PENJE DO...

ALI, ŠTA SE DESILO?

NATAN JE POGINUO... DA BI MI SPASAO ŽIVOT!

DUH SA SEKIROM I NJEGOVI PRIJATELJI PROLAZE HODNIKOM KOJI VODI IZA OGROMNE PAUKOVE MREŽE...

I NAPOKON STIŽU NA VRH PLANINE...

WOAH! NISAM VEROVAO DA ĆU IKADA VIŠE VIDETI SUNCE!

DA, USPELI SMO... SKORO SVI!

POMOZITE MI DA PRIKUPIM KAMENJE KAKO BIH SAHRANIO NATANA NA APAČKI NAČIN: NA VRHU PLANINE, BLIZU NEBA, I POD STENAMA ČVRSTIM KAO SRCE RATNIKA...

...A VI, NEBESKI DUHOVI, PRIMITE DUŠU MOG PONOSNOG APAČKOG BRATA... PRIMITE GA U SREĆNE ZEMLJE U KOJIMA HOPIJI I APAČI ZAUVEK LOVE KAO BRAĆA!

NAKON ŠTO JE OBAVILA POSMRTNI RITUAL, TUŽNA GRUPA NASTAVLJA SVOJ PUT...

NAŠA BROJNOST JE SMANJENA, A PO TONKINOM VAMPUMU SVI MORAMO DA PROLIJEMO KRV, MOŽDA ČAK I DA UMREMO...

KARAMBA I KARAMBITA!

ALI SU I NAŠI PROTIVNICI SMRTNI! BEZ OBZIRA NA NJENE MAGIČNE MOĆI, ŽENA PALIK JE MRTVA. JEDINO VENDIGO NIJE BIO RANJEN NOŽEM KOJI SAM BACIO NA NJEGA.

TO NIJE BIO VENDIGO...

...VEĆ NJEGOVA PROJEKCIJA. VENDIGO NE MOŽE DA NAPUSTI SVOJE SKROVIŠTE KAKO BI SE SUKOBIO SA NAMA, I ZATO ŠALJE SVOJE SLUGE. TO SU ZLI DUHOVI, ALI MI MOŽEMO DA IH UBIJEMO JER IMAMO SNAGU VAKANA!

PRERIJA BELOG BIZONA!

OVDE JE TRAVA ZANEMARLJIVA... NEMAMO NIKAKAV ZAKLON U SLUČAJU NAPADA...

DA LI I VI ČUJETE BUKU, KAO DA JE U PITANJU GRMLJAVINA U DALJINI?

DA, ALI DOLAZI SA ZEMLJE, A NE SA NEBA...

NIJE VALJDA ZEMLJOTRES? OVDE MOŽE SVAŠTA DA SE OČEKUJE!

BRRROOARRR

NIJE, ČIKO! ZEMLJA PODRHTAVA, ALI NE OD ZEMLJO-TRESA! GLEDAJ DOLE, KA HORIZONTU!

MISLIŠ NA ONAJ OBLAK PRAŠINE?

DA, I AKO JE OVO PRERIJA BELOG BIZONA ONDA SU ONO...

...BIZONI!

RRRUUMMBBLE

IMA IH NA HILJADE I IDU U NAŠEM PRAVCU!

RASKOMADAĆE NAS! U OVOJ PROKLETOJ PRERIJI NE MOŽEMO NIGDE DA SE SAKRIJEMO!

GREŠITE! TU JE PEĆINA IZ KOJE SMO MALOČAS IZAŠLI!

ALI SUVIŠE JE DALEKO! A BIZONI ĆE STIĆI DO NAS ZA NEKOLIKO MINUTA! NEĆEMO USPETI!

NEMAMO DRUGOG IZBORA! DAJTE MI VAŠE ORUŽJE! JA ĆU DA OSTANEM OVDE I POKUŠAĆU DA USPORIM ILI SKRENEM NJIHOV NALET!

NE, ZAGORE! TO JE SAMOUBISTVO!

NE MOŽEMO DA TE OSTAVIMO OVDE!

DA LI JE MOŽDA BOLJE DA UMREMO SVI ZAJEDNO? BEŽITE, HILJADU MI SKALPOVA!

I TI, OHI-JESA!

NE, ZAGORE, JA OSTAJEM! BELI BIZON PREDVODI KRDO, A BELI BIZON JE BOG ZAŠTITNIK MOG PLEMENA!

ZATO JE MOJA DUŽNOST DA SE SUOČIM SA NJEGOVIM ZLIM DVOJNIKOM!

NE, OHI-JESA!

A SADA NAS DVOJICA, ZLI DUŠE!

KAO DA JE SHVATIO DA JE IZAZVAN, DŽINOVSKI BELI BIZON USMERAVA NALET PREMA SIJUKSU...

...KOJI SE NEUSTRAŠIVO USTREMLJUJE NA POBESNELO KRDO...

EEEAAAHH!

RRRUMMMBLE

FERRI G.

YAAAHH!

OVO NISI OČEKIVAO? MOJ NAROD ODUVEK LOVI BIZONE...

...I TI ĆEŠ SE POKORITI MOJOJ VOLJI, BELI BIZONU!

ŽELI DA PRIMORA KRDO DA PROMENI PRAVAC! PROBAĆU DA MU POMOGNEM!

BANG

YEEEAAAHH!

ZIP

ZIP

RRUMMBLE

ZAGOR JE POČEO DA PUCA !... GLEDAJTE! OHIJESA JE NA LEĐIMA JEDNOG OD BIZONA!

YAAH! YAAH!

USPEĆE!

BANG

HILJADU MI SKALPOVA! TAMO JE PROVALIJA!

SADA TRČI KOLIKO TI JE VOLJA, PROKLETNIČE!

SIJUKS USMERAVA KRDO PREMA OBODU VISORAVNI!

O, NE!

I MANJE OD MINUTA KASNIJE, DEŠAVA SE TRAGEDIJA...

U NEMOGUĆNOSTI DA USPORE SVOJ TRK, BIZONI MASOVNO PADAJU U PROVALIJU, A SA NJIMA I HRABRI OHIJESA...

SIJUKS JE BIO VEOMA HRABAR! DOK SMO MI BEŽALI, ON JE JURIŠAO KA BIZONIMA I ZA NAS ŽRTVOVAO SVOJ ŽIVOT...

ZBOGOM, OHIJESA! DAJEM TI REČ DA ĆE NEKO DA PLATI I ZA TVOJU SMRT!

ŠUMA GAVRANOVA!

HMM... ZAISTA JE TUROBNA... ALI NE VERUJEM DA NEKA PTIČICA MOŽE DA NAS UPLAŠI, ZAR NE?

MEĐU OVIM DRVEĆEM MOŽEMO DA SE ODBRANIMO...

NE ZNAM KAKO SE VI OSEĆATE, ALI JA NE MOGU VIŠE... KAO DA NISAM JEO VEKOVIMA...

SLAŽEM SE, PROVEŠĆEMO NOĆ OVDE. MOŽEMO I DA ZAPALIMO VATRU, VENDIGO BI NAS SVAKAKO PRONAŠAO...

I PADA NOĆ...

O ČEMU RAZMIŠLJAŠ, SATKO?

O LINDI I MOM SINU. KO ZNA DA LI ĆU IH IKADA VIŠE VIDETI...

ŠTA ĆE DA SE DESI AKO NE BUDEMO USPELI DA UGASIMO CRNI PLAMEN I SPASEMO VAKAN?

SVET KAKAV POZNAJEMO ĆE DA NESTANE, SATKO. I RODIĆE SE DRUGI, ZAGAĐEN ZLOM, U KOJEM ĆE VLADATI SMRT, GDE ĆE MOŽDA SAMO BELI LJUDI MOĆI DA SE SNAĐU...

EHM... ŽELEO BIH DA TE PODSETIM, UVAŽENI ŠAMANU, DA I ZAGOR I JA PRIPADAMO KATEGORIJI „BELACA"...

U PRAVU SI, ČIKO! ALI DA SU SVI BELCI POPUT VAS, INDIJANCI NE BI MORALI DA SE BORE DA PREŽIVE...

A SADA DOSTA SA OZBILJNIM RAZGOVORIMA! BIFTECI KOJIM SU NAS SNABDELI ONI SIMPATIČNI „PRECI" SU PENI... A KUNEM SE DA BIH IH POJEO I SIROVE!

OVO MI JE JEDINI SREĆAN TRENUTAK DANAS I ŽELEO BIH DA UŽIVAM U NJEMU!

ALI...?

PTICO KRADLJIVICO! *MOJ BIFTEK!*

KRAA

GAVRANI!

NA DESETINE NJIH!

KRAA

KRAA

KRA

STUNK

AAAH!

KRAAH

NAPADAJU NAS! NEMOJTE DA IM DOZVOLITE DA VAM KLJUCAJU OČI!

KRA

BEŽITE, ZVERI!

KRAA

HILJADU MI SKALPOVA! KAO DA SU OPSEDNUTI!

KRAA

NE! PU-STITE ME! AJOJ!

KRA

OSTAVITE ME NA MIRU! U POOMO-OĆ!

KRAA

ČETVRT ČASA KASNIJE...

MANITUA MI! SAV SAM U RANAMA! TOLIKO O BEZAZLENIM PTIČICAMA, KAKO IH JE NAZVAO ČIKO!

ALI... ČIKO! GDE JE ČIKO?

PROKLETSTVO! NESTAO JE!

U ZORU...

TRAŽILI SMO GA CELU NOĆ... NE VERUJEM DA SE JEDNOSTAVNO IZGUBIO U ŠUMI...

VENDIGO GA JE OTEO... ON NIJE PRIPADAO SEDMORCI, BIO JE NAŠA SLABA TAČKA!

HILJADU MI SKALPOVA! AKO MU SE NEŠTO DESILO, JA...

TIŠINA! SLUŠAJTE!

ČETIRI ČUNČIĆA CIJUČU NA...

TO JE ČIKOV GLAS!

NESUMNJIVO! ALI ŠTA TO ON BLEBEĆE?

NAKON NEKOLIKO KORAKA, ŠUMSKA ČISTINA PRUŽA POGLED NA BIZARAN PRIZOR...

?

?

NE... HTEO SAM DA KAŽEM... ČETIRI CIJUKA NA ČAVČIĆU... TO JEST, ČETIRI ČAVČIĆA ČUČE... ŽAO MI JE...

ZAISTA MI JE ŽAO, PRIJATELJU... TVOJ JEZIK NIJE DOVOLJNO RAZVEZAN.

A BAŠ JE BILO LAKO... "ČETIRI ČAVČIĆA NA ČUNČIĆU ČUČEĆI CIJUČU". TO BI ZNALO DA PONOVI I DETE OD TRI GODINE...

POBRINITE SE ZA NJEGA, PTIČICE MOJE!

NEEE!

PIC PIC

U POMO-OOOĆ!

STANI, HILJADU MI SKALPOVA!

!

AH-HA! VI STANITE, NAJDRAŽI! I BEZ NAGLIH POKRETA! AKO MI SE NEŠTO BUDE DESILO, MOJI PERNATI PRIJATELJI ĆE PREKINUTI KONOPAC KOJI DRŽI KAVEZ..

...I VAŠ PRIJATELJ ĆE SE STRMOGLAVITI DOLE, PRAVO MEĐU OTROVNE ZUBE ZMIJA!

MANITUA MI! TO LICE, TAJ SARKASTIČNI GLAS... TO JE DŽIM REJVEN!

POZNAJEŠ GA?

TO JE ADVOKAT KOJI KORISTI HILJADE PRAVNIH TRIKOVA KAKO BI OTEO ZEMLJU INDIJANCIMA! SUPROTSTAVIO SAM MU SE NEKOLIKO PUTA U SUDNICI... ALI SADA MI IZGLEDA MNOGO VIŠI, MNOGO MOĆNIJI...

WOAH! GUBITAK NAŠE ZEMLJE JE JEDNO OD ZALA KOJE U SPOLJAŠNJEM SVETU SLABE VAKAN...

...ALI JE NAŠ PROTIVNIK SAMO POPRIMIO IZGLED TOG PODMUKLOG ADVOKATA... REJVEN ZNAČI GAVRAN... JOŠ JEDNA OD VENDIGOVIH ŠALA!

BRAVO, VRAČU! VIDIM DA NEMA POTREBE DA SE PREDSTAVLJAM! I JA ZNAM KO STE VI, TAKOZVANA "SEDMORKO VAKANOVIH HEROJA"..

I SA TUGOM PRIMEĆUJEM DA VAS VIŠE NEMA SEDAM! PLATILI STE VELIKU CENU DA BISTE DOŠLI DOVDE...

A SADA VAM DAJEM IZVANREDNU PONUDU, I TO POTPUNO BESPLATNU! DRŽIM VAŠEG PRIJATELJA KAO TAOCA, U PRILIČNO NEZGODNOJ POZICIJI... AKO ODETE ODAVDE, VRATIĆU VAM GA ŽIVOG I ZDRAVOG!

ALI, AKO BUDETE TVRDOGLAVI, UMREĆE ODMAH! A POTOM ĆE DOĆI RED I NA VAS!

POSLUŠAJ GA, ZAGORE! OVO JE PITANJE ŽIVOTA I SMRTI!

CRAAC

PIC

ŠTAVIŠE, DA BUDEM PRECIZNIJI... PITANJE SMRTI!

KAKO DA BUDEMO SIGURNI DA ĆEŠ GA OSLOBODITI, A NE UBITI, KADA BUDEMO OTIŠLI?

NE MOŽETE DA BUDETE SIGURNI, TO JE TAČNO...

...ALI DA LI IMATE DRUGOG IZBORA? AKO ŽELITE DA GLEDATE KAKO UMIRE PRED VAŠIM OČIMA, SLOBODNO OSTANITE!

TI ĆEŠ SLEDEĆI DA UMREŠ, REJVEN!

HA! HA! HA! ZAISTA VERUJEŠ U TO, SAMOZVANI GOSPODARU DARKVUDA? PRE NEGO ŠTO BUDETE MOGLI DA UČINITE NEŠTO, MOJI KRILATI PRIJATELJI ĆE VAM ISKOPATI OČI I SKINUTI MESO SA KOSTIJU! AKO NE BUDEŠ PRIHVATIO MOJU VELIKODUŠNU PONUDU, SVI ĆETE UMRETI!

DRŽI NAS U ŠACI!

AKO JE TAKO SIGURAN U SEBE, ZAŠTO NIJE ODMAH NAREDIO PTICAMA DA NAS NAPADNU? ČEMU OVA KOMEDIJA SA OTMICOM ČIKA, PONUDOM I OSTALIM?

IZ NEKOG RAZLOGA, KOJI JOŠ NE ZNAMO, NAŠI PROTIVNICI NAS SE PLAŠE... MORAMO DA DOBIJEMO NA VREMENU!

ZNAM DA TI PRIJAJU IGRE, LAKRDIJAŠU! ZAŠTO NE ZAIGRAMO U ŽIVOT NAŠEG PRIJATELJA? IZAZIVAM TE!

U PRAVU SI, VRAČU! IGRE ME ZABAVLJAJU!

PONUDIO SAM OVOM GLUPANU ŽIVOT, AKO BUDE MOGAO DA PONOVI MOJU BRZALICU..

PREDLAŽEM I VAMA NEŠTO SLIČNO! ALI NE ŽIVOT, ULOG JE OVDE I SUVIŠE VISOK! RECIMO DA MOŽETE DA DOBIJETE PRODUŽETAK ŽIVOTA KAKO BISTE RAZMISLILI O MOJOJ, JOŠ UVEK VAŽEĆOJ, PONUDI...

AKO BUDETE REŠILI MOJE ZAGONETKE, KONOPAC ĆE BITI SPUŠTAN LAGANO, A AKO POGREŠITE, BRZO. AKO JA POGREŠIM, ŠTO JE MALO VEROVATNO, MOJE PTICE ĆE PRESTATI DA KLJUCAJU KONOPAC JEDAN KRUG, DOK OPET NE DOĐEM NA RED...

PIC Pic

TO SU MOJA PRAVILA I IGRAĆEMO PO NJIMA SVE DOK MI NE BUDE DOSTA! A MOJ PROTIVNIK ĆE BITI ČIROKI ADVOKAT!

!

OVO JE PRVA POGAĐALICA, SATKO! ŠTA JE TO "MA KOLIKO DA GA RANIŠ, BRZO SE OPORAVLJA"?

TO JE SVE, REJVENE? LAKO JE KAO KADA POPIJEŠ ČAŠU.. VODE!

DA... VODU MOŽEŠ DA ZASEČEŠ NOŽEM, ALI RANA BRZO ZARASTA..

MMM.. DA VIDIMO... PROBAJ TI DA RAZREŠIŠ OVO, "ŠTO VEĆE POSTAJE, SVE SE MANJE VIDI?"

TO JE ELEMENTARNO - TAMA! RAZOČARAO SI ME, SATKO! PREDLAŽEM TI NEŠTO OZBILJNIJE, "ŠTA TO UJUTRU IDE NA ČETIRI NOGE, U PODNE NA DVE A UVEČE NA TRI?"

UJUTRU, UVEČE.. NE RAZUMEM..

SATKO DAJE SVE OD SEBE DA GA ZAOKUPIRA... ZAR NEMAŠ U SVOJIM BISAGAMA NEŠTO ZA OVAKVU PRILIKU?

ČEKAJ DA RAZMISLIM..

ZNAM! ČOVEK U DETINJSTVU IDE NA RUKAMA I NOGAMA, U ZRELOM DOBU SAMO NA NOGAMA, A KAD JE STAR, POMAŽE SE ŠTAPOM!

DAJ DA JA PROBAM, "PLOVI PO VODI, HODA PO SUVOM A IZ KUĆE NE IZLAZI".

HA! HA! ZANIMLJIVO, ALI SUVIŠE LAKO! KORNJAČA! HA! HA! HA!

A SADA, UVAŽENI ADVOKATU, MORAŠ DA KAŽEŠ TVRDNJU KOJA NIJE NI TAČNA NI NETAČNA! U SUPROTNOM, MOJE PTICE ĆE PRESEĆI KONOPAC I TVOJ PRIJATELJ ĆE BRZO PASTI U JAMU SA ZMIJAMA!

DOBRO! MOJA TVRDNJA GLASI: "ČIKO ĆE UPASTI U JAMU SA ZMIJAMA!"

!

TVRDNJA JE TAČNA, DAKLE IZGUBIO SI...

TRENUTAK!

AKO KAŽEŠ DA JE TVRDNJA TAČNA I DA ĆE ČIKO UPASTI U JAMU SA ZMIJAMA, TO ONDA ZNAČI DA SI PRETHODNO LAGAO, DA JE TVOJA PONUDA BILA NEISKRENA I DA SI NAMERAVAO DA UBIJEŠ ČIKA...

...A MI JOŠ NISMO ODBILI TVOJU PONUDU, DAO SI NAM VREMENA DA RAZMISLIMO, PA BI ČIKO MOGAO I DA SE SPASE!

U TOM SLUČAJU JE TVRDNJA NETAČNA. SVEJEDNO SI IZGUBIO, SATKO!

NE, ZATO ŠTO MI JOŠ UVEK MOŽEMO DA ODLUČIMO DA ODBIJEMO PONUDU I ONDA BI ČIKO IPAK UMRO! OBRAĆAM SE VAMA, GOSPODO POROTNICI, KAKO MOŽE TAKVA TVRDNJA BITI TAČNA ILI NETAČNA?

S OBZIROM NA TO DA ZAVISI OD PROMENLJIVE, TO JEST OD NAŠE ODLUKE, ZA TU TVRDNJU SE NE MOŽE REĆI DA LI JE TAČNA ILI NETAČNA!

HA! HA! HA! POKUŠAVAŠ DA ME ZAVARAŠ PRAZNIM PRIČAMA, ADVOKATU!

KAKO GOD BILO, TVOJA TVRDNJA JE ILI TAČNA ILI NETAČNA. IZGUBIO SI...

...ZATO JE RED NA VAS, PTIČICE!

AAHYAAK!

ZAGOR?!

AAHYAAK!

PREVARENI SAM! NAPADNITE TE PSE!

PRSTAC

U POMO...!

AAAH!

CRAASH

REJVENE! GDE SI?

KRAAA

KRAA

VAZDUH JE SADA VRTLOG KRILA, KANDŽI I KLJUNOVA... I U TOM KOVITLACU, ZAGORU SE ČINI DA JE SPAZIO CRNI OGRTAČ...
I KA NJEMU BACA SEKIRU!

THUD

KRAAAH

MALO KASNIJE...

OVO JE BIO REJVEN?

UGH! VRATIO JE SVOJ PRAVI IZGLED I POKUŠAO DA ODLETI...

...ALI JE ZAGOR SVOJOM SEKIROM RAZBIO ČINI I SPASAO NAS OD PTICA!

DA NE POVERUJEŠ! ALI SAM UBODE I TE KAKO OSETIO!

MOGU LI DA ZNAM KAKO SI TO IZVEO? BIO SI IZA MENE!

GREŠIŠ, SATKO... IZA TEBE JE BIO MOJ DVOJNIK...

NE MOŽE SE REĆI DA BAŠ PODSEĆA, ALI SMO JEDINO TO MOGLI DA IZVEDEMO ZA NEKOLIKO SEKUNDI SA ONIM ŠTO JE OBLAK IMAO U BISAGAMA... ALI JE OVO STRAŠILO BILO DOVOLJNO DA OBMANE PTICE!

OBLAK JE PRIPOMOGAO MAGLOM KORISTEĆI NEKE DIMNE SUPSTANCE KOJE VRAČEVI HOPIJA KORISTE U SVOJIM RITUALIMA...

USPEO JE U POTPUNOSTI!

OSTALO SI OBAVIO TI, SATKO, TIME ŠTO SI ZAMAJAVAO REJVENA TVOJIM OBRAZLAGANJEM DOK SAM JA OBIŠAO ČISTINU KAKO BIH MU PRIŠAO SA LEĐA I SPASAO ČIKA!

U PRAVOM TRENUTKU! VIŠE NISAM ZNAO ŠTA DA IZMIŠLJAM!

ALI JE ČUDNO ŠTO NAM JE DAO PONUDU, ŠTO JE POKUŠAO DA SE DOGOVORI UMESTO DA POKUŠA DA NAS UNIŠTI, KAO ŠTO JE RADIO DO SADA!

MOŽDA SU SE REJVENU PREVIŠE SVIĐALE OPASNE IGRE.

ILI JE OBLAK U PRAVU, IZ NEKOG RAZLOGA, VENDIGO POČINJE DA NAS SE PLAŠI!

MOGUĆE JE... AKO SE DOBRO SEĆATE, NAKON ŠTO JE HEJOKA UBIO PRVO ČUDOVIŠTE, VATRA VAKANA JE POSTALA SNAŽNIJA...

SVA ZLOKOBNA STVORENJA KOJA SMO DO SADA SRELI SU BILA OTELOTVORENJA VENDIGA... I SVE SMO IH POBILI! ZATO JE ON SADA MNOGO SLABIJI, A MI MNOGO JAČI!

HMMM... MOGLO BI DA BUDE TAKO...

TAKO JE! A ČAS KONAČNOG OBRAČUNA SE BLIŽI!

UGH! OSTAO JE SAMO SIMBOL U CENTRU MAPE...

PIRAMIDA CRNOG PLAMENA...

U SUMRAK, NAKON DUGOG MARŠA KROZ ŠUMU, HEROJI VAKANA DOLAZE DO VENDIGOVOG SKLONIŠTA, MRAČNE PIRAMIDE OSVETLJENE KRVAVIM ZRACIMA UMIRUĆEG SUNCA...

NIKOGA NA VIDIKU?

OČEKIVAO SI DA VENDIGO IZAĐE NA PRAG KUĆE I POŽELI NAM DOBRODOŠLICU?

DO SADA JE ON NAS NAPADAO... SADA JE REŠIO DA ČEKA.

AKO UĐEMO U PIRAMIDU, SAMI ĆEMO UPASTI U ZAMKU.

WOAH! JA KAŽEM DA SE SAKRIO JER JE SADA SLAB I BOJI NAS SE! IDEMO DA GA DOKRAJČIMO!

VOLEO BIH DA MOGU DA DELIM TVOJU UVERENOST, TONKA...

...ALI SI U PRAVU, OKLEVANJE NE SLUŽI NIČEMU. OVDE SMO DA SE SUOČIMO SA VENDIGOM I NE MOŽEMO SADA DA SE POVUČEMO!

SA ORUŽJEM U RUKAMA, PETORICA PRIJATELJA SE UPUĆUJU KA MRAČNOJ PIRAMIDI...

I POČINJU DA SE PENJU STRMIM STEPENICAMA...

OVO NIJE KAMEN... REKLO BI SE DA JE U PITANJU NEKI NEPOZNATI METAL...

...ALI NAKON ŠTO SU STIGLI DO VRHA...

NEMA OTVORA...

I NEMA TRAGA VENDIGU...

ZAGORE!

ŠTA SE DOGAĐA, ČIKO?

TO... TONEM?!

?

AAH...

JA ĆU DA TI POMOGNEM, ČIKO! UZMI MOJU...

WOAH! PIRANDA JE... ŽIVA!

HILJADU NI SKALPOVA!

ZAGORE! TONKA! SPASAVAJTE SE! PIRAMIDA I CRNI PLAMEN SU ISTA STVAR! ZLO SE SPREMA DA VAS PROGUTA!

HA! HA! HA!

NEEE!

TONKA!

AAAH...

PROKLETSTVO! NEEE!

U OČAJNIČKOM POKUŠAJU DA SPASE PRIJATELJA, ZAGOR UDARA PO UŽASNOM ZIDU...

...KOJI SE, NEOČEKIVANO, RASPRŠUJE U HILJADE TAMNIH KOMADIĆA...

CRAASSH

...I GOSPODAR DARKVUDA PADA U MRAČNI AMBIS...

AAAAH...

CRAS!

OHH!

TUMP

DA KROV OVE KOLIBE NIJE USPORIO MOJ PAD, SLOMIO BIH KIČMU!

ALI... GDE SE OVO NALAZIM? REKLO BI SE...

DA, OVO JE KOLIBA VAKANOVOG PLAMENA, U SELU PREDAKA...

SVETI PLAMEN... UGAŠEN JE! ALI ONDA...

OBUZET UŽASNIM SLUTNJAMA, ZAGOR IZLEĆE NAPOLJE...

NE! OVO JE ZA-STRAŠUJUĆE!

POKOLJ! UŽASAN POKOLJ!

HEJOKA... LIJA... I ONI SU MRTVI...

...SVI SU MRTVI!

DA! SMRT TRIJUMFUJE, ZLO JE POBEDNIK...

...A TI, ZA-GO-RE TE-NE-JU, BRANIOČE VAKANA, SADA ZNAŠ KAKO JE GORAK UKUS PORAZA!

VENDISO! PROKLETI DEMONU! OVO JE TVOJE DELO!

AAHHYAAAKK!

HA! HA! HA! NESTRPLJIV SI DA SE SUKOBIŠ SA MNOM?

ALI SPEKTAKL KOJI TI NUDI GOSPODAR ZLA JOŠ NIJE ZAVRŠEN, ZAGORE!

WHOOSH

POSMATRAJ KAKO TVOJ SVET UMIRE U DAHU CRNOG PLAMENA!

?!

WWWHHAMMP

HA! HA! HA! HA!

NEEE!

AAAH...

NIJE MOGUĆE, NIJE...

NARAVNO DA JE MOGUĆE, ZAGORE!

!

DOZVOLIO SAM TI DA VIDIŠ ŠTA ĆE SE DOGODITI... PRISUSTVOVAO SI BUDUĆEM TRIJUMFU ZLA!

BUDUĆEM? TO JE BILA SAMO PROKLETA VIZIJA?

TO ZNAČI... DA JE NAROD PREDAKA NA SIGURNOM I DA SVETA ŠUMA NIJE IZGORELA...

NIJE JOŠ, ALI TO NE PRAVI RAZLIKU... BUDUĆNOST JE ZAPISANA!

PROBAJ DA JE PROMENIŠ, AKO MOŽEŠ! HA! HA! HA!

OOH!

TUMP

MOJI DRUGOVI!

UMIRU, ZAGORE! CRNI PLAMEN CRPI NJIHOVU ŽIVOTNU ENERGIJU I PRENOSI JE MENI!

GLEDAJ GA KAKO GORI, ZAGORE! TO JE SUŠTINA ZLA! VAŠE DUŠE ĆE VEČNO BITI ZAROBLJENE UNUTAR NJEGA!

I USKORO ĆU IMATI ZADOVOLJSTVO DA TE LIČNO BACIM UNUTRA, HEROJU VAKANA!

DA LI SI SIGURAN U TO, VENDIGO?

NAPRAVIO SI VELIKU GREŠKU TIME ŠTO SI MI OSTAVIO ORUŽJE!

HA! HA! HA!

THUD

I OVO JE TVOJA ČUVENA SEKIRA, ZAGORE?

CRUNCH

NA ISTI NAČIN BIH MOGAO DA TI SLOMIM KOSTI, ZAGORE!

AH! PRO-KLETNIČE!

TO ŠTO SAM TI OSTAVIO ORUŽJE NIJE BILA GREŠKA, ZA-GO-RE TE-NE-JU!

!

THUD

ŽELEO SAM SAMO DA PRODUŽIM ZABAVU!

AH!

ALI SI SVEJEDNO VEOMA SLAB PROTIVNIK!

?

SDENG

NALAZIM SE UNUTAR CRNE PIRAMIDE! WOAH! NE MOGU DA SE POMERIM!

UH!

OVAJ OKRŠAJ JE NERAVNO-PRAVAN... DOSADIO SI MI I ZATO...

...GORI U PLAMENU PAKLA, BRANIOČE MANITUA!

AAAH...

BOCK

ŽELJA ZA ŽIVOTOM NA KOJOJ TI SE MOŽE POZAVIDETI! BORIŠ SE SVIM SILAMA, ZAGORE... I TO MI PRIJA, JER ĆE USKORO TVOJA VELIKA SILA VAKANA I TVOJA DUŠA DA BUDU MOJE... I DA PRIPADAJU ZLU!

NE!

ISPOD TEBE SE NALAZI SRCE CRNOG PLAMENA KOJE ČEKA DA PROGUTA HEROJA VAKANA! PREDAJ SE, ZAGORE! OBEĆAVAM TI DA ĆEŠ DA GORIŠ U HILJADU VATRI PAKLA! *HA! HA! HA!*

ZAGOR OSEĆA DA MU NJEGOVA VOLJA VIŠE NE PRIPADA... SNAGA GA NAPUŠTA, RANJENA RUKA NASTAVLJA DA KRVARI...

...ALI KADA KAPI NJEGOVE KRVI PADNU U CRNI PLAMEN DEŠAVA SE NEŠTO ČUDNO...

...A TA ČINJENICA NE PROMIČE OBLAKU, ZAROBLJENIKU CRNOG PLAMENA KOJI POLAKO GASI NJEGOV ŽIVOT...

WOAH! SADA RAZUMEM! KRV!

SADA SHVATAM ZNAČENJE SVETOG VAMPUMA! KRV KOJA TEČE NAŠIM VENAMA SADRŽI ENERGIJU VAKANA KOJA JE SMRTONOSNA ZA CRNI PLAMEN.

TOGA SE VENDIGO BOJAO... MORAO JE DA NAS POBEDI A DA PROLIJE ŠTO JE MOGUĆE MANJE NAŠE KRVI... KAD BIH SAMO MOGAO DA SE SE DOMOGNEM ONOG NOŽA...

USPEO SAM!

KADA BUDEM PROLIO SVOJU KRV U CRNI PLAMEN, MOŽDA ĆU USPETI DA GA UGASIM ILI MAKAR OSLABIM.

...I ZAGOR ĆE IMATI PRILIKU DA POBEDI VENDIGA!

HRABRO... SADA!

KRV HRABROG HOPIJA TEČE PREMA *CRNOM PLAMENU*

...I NEMOGUĆE SE IPAK DOGAĐA!

ŠTA MI SE DEŠAVA?

?

SILE ZLA! KO JE UGASIO SRCE PLAMENA?

TO JE BIO OBLAK! ISEKAO JE VENE I UGASIO PLAMEN *SOPSTVENOM* KRVLJU!

UZALUDNA ŽRTVA! ZLO NE *MOŽE* DA BUDE POBEĐENO!

PONEKAD MOŽE, VENDIGO...

TI SI OBIČAN NADUVANI BALON... SADA ĆEMO SE BORITI RAVNOPRAVNO...

AAHHYAKK!

SOCK

OBLAK JE SHVATIO KOJA JE TVOJA SLABA TAČKA, VENDIGO...

SWIPE

TI SE ZAISTA PLAŠIŠ NAS... I NAŠE KRVI...

THUD

...JER NAŠA KRV U SEBI NOSI ŽIVOTNU SNAGU...

SOCK

...A ZLO U SEBI NOSI SAMO SMRT!

SOCK

AH!

I SADA TE OVIM MOJIM KRVAVIM RUKAMA, *OSUĐUJEM NA SMRT!*

VRATI SE U PAKAO KOJI TE JE IZBLJUVAO, GNUSNI DEMONU!

HILJADU MI SKALPOVA!

WOOSH

ŠTA SE DOGAĐA?

ODJEDNOM, MRAČNI ZIDOVI CRNE PIRAMIDE NESTAJU I ZAGOR SE NALAZI OKRUŽEN ZASLEPLJUJUĆOM BELINOM...

!

U KOJOJ SE, MALO-POMALO, POJAVLJUJE DRVEĆE SVETE ŠUME...

...I TELA NJEGOVIH DRUGOVA...

ČIKO! SATKO!

ČIKO, TRBONJO MOJ! ŽIV SI!

OOOH...

GDE SMO? GDE JE CRNA PIRAMIDA?

RASPRŠILA SE, ČIKO! VENDIGO JE MRTAV, NOĆNA MORA JE ZAVRŠENA!

ALI... ZAGORE... ŠTA SE DESILO? SEĆAM SE SAMO ONOG ČUDOVIŠTA KOJE JE...

SVE ĆU VAM OBJASNITI, PRIJATELJI...

ZNAJTE SAMO DA DUGUJEMO ŽIVOT OBLAKU... ON JE SHVATIO KAKO MOŽEMO DA PORAZIMO VENDIGA...

GLEDAJTE TAMO! ONAJ PLAMEN KOJI SE UZDIŽE IZNAD VRHOVA DRVEĆA! ŠTA LI JE TO?

!

SIGURNO SE RADI O SVETOM PLAMENU VAKANA! BLIZU SMO SELA NAŠIH PRIJATELJA PREDAKA!

KASNIJE, U SELU...

SADA JE SVETI PLAMEN PONOVO SNAŽAN I MOĆAN!

TO JE VAŠA ZASLUGA, PRIJATELJI! PRIČA O VAMA ĆE BITI ČUDESNA! ALI HEROJA VAKANA VIŠE NEĆE BITI SEDAM... VEĆ OSAM!

HVALA NA UKAZANOJ ČASTI, SENJORITA LIJO!

JA NE IDEM SA VAMA, ČIKO! OSTAJEM OVDE!

ALI... MA NARAVNO! NA TVOM JEZIKU TO ZNAČI DA IDEŠ SA NAMA, ZAR NE?

NE, ČIKO! TIME ŠTO SAM OŽENIO LIJU, PRESTAO SAM DA BUDEM „KONTRAŠ"!

ŠTETA ŠTO ODLAZIŠ SADA KADA KONAČNO PRIČAŠ NORMALNO! U SVAKOM SLUČAJU, ŽELIM VAM PUNO SREĆE I SINOVA!

PONOSNI HEJOKA JE SPASAO SELO I JEDNOG DANA ĆE POSTATI ČUVAR SVETOG PLAMENA!

ČESTITAM, HEJOKA! MOŽDA ĆEMO SE OPET SRESTI!

ZBOGOM, HRABRI HEROJI!

ZBOGOM, DRUGOVI!

SAVETUJEM VAM DA DOBRO PAZITE NA PLAMEN!

AVANTURA JE ZAVRŠENA I PREŽIVELI „HEROJI VAKANA" SE PONOVO NALAZE U DARKVUDSKOJ ŠUMI, U STVARNOM SVETU...

SVE OVO JE BILO KAO SAN... ILI KOŠMAR!

ALI SMO U TOM SNU, NAŽALOST, IZGUBILI NEKE PRIJATELJE!

NIKADA IH NEĆEMO ZABORAVITI!

MOŽDA JE ZBOG BLIZINE MOJE KUĆE, ALI OSMI HEROJ VAKANA PRIZNAJE DA OSEĆA GLAD EPSKIH RAZMERA!

ONDA DA OBNOVIMO NAŠU SNAGU VAKANA DOBRIM JELENSKIM PEČENJEM... MOJI STE GOSTI, PRIJATELJI!

KRAJ

KONKURS ZA 6. MEĐUNARODNI SALON STRIPA

Rok za slanje radova:
do 29. avgusta 2008.
Adresa za slanje radova:
MEĐUNARODNI SALON STRIPA, SKC,
Srećna galerija, Kralja Milana 48,
11 000 Beograd, Srbija
Propozicije za učesnike:
- Pravo učešća imaju autori iz svih zemalja sveta, svih uzrasta.
- Rad može biti delo jednog ili više autora.
- Kandidat može poslati ili doneti lično, samo jedan rad u originalu ili dobroj kopiji, obima od 1 do 4 table.
- Odabir teme, žanra, autorski pristup i format table za konkurs, potpuno je slobodan.
- Tekst u stripu mora biti na jednom od jezika naroda ex-jugoslovenskih republika ili engleskom jeziku.
- Uz rad je obavezno poslati i sledeće podatke bez kojih se rad neće uzimati u razmatranje:
1. Ime i prezime
2. Dan, mesec i godinu rođenja
3. Adresu boravka (ulica, broj, mesto, grad, država)
4. Brojeve mobilnog i fiksnog telefona i e-mail adresu
5. Navesti koje ste zemlje državljanin / državljanka
6. Navesti naziv i broj strana/tabli, rada kojeg podnosite na konkurs
7. Navesti sve autore rada ukoliko postoje (sa precizno naznačenim funkcijama: crtež, scenario, kolor, kooperacija) i za svakog od njih obavezno dostaviti sve prethodno navedene podatke.
- Pristigli radovi biće selektirani od strane žirija, za nagrade Salona i veliku izložbu najuspelijih radova kandidata.

Nagrade:
• GRAND PRIX SALONA (uključuje novčani iznos od 1.000 evra)
• Nagrada za najbolje ostvarenje u domenu klasičnog strip jezika
• Nagrada za najbolje ostvarenje u domenu alternativnog strip jezika
• Nagrada za najbolji scenario (ideju)
• Nagrada za najbolji crtež
• Specijalna nagrada žirija za inovaciju

Nagrade u kategoriji takmičara do 15 godina:
• MLADI LAV (najbolji rad u kategoriji)
• Specijalna nagrada žirija za najbolju ideju
• Specijalna nagrada žirija za zreo i maštovit izraz
• Specijalna nagrada žirija za najmlađeg učesnika
• Nagrada Politikinog zabavnika
• Nagrada Stripoteke
• Nagrada System Comics
• Nagrade prijatelja salona
• Nagrade sponzora
• Specijalna nagrada Erste Bank

Dodatne informacije:
www.skc.org.yu, e-mail: skchappy@bitsyu.net, tel: + 381 11 360 20 44

DARKWOOD

STRIPOTEKA sa najvećim izborom stripova u Zemlji
Tržni Centar "Zeleni Venac", Ulica Lomina broj 5, Beograd
Telefon 011 2622 867; 063 772 72 53
Mail: jety@yubc.net; www.stripklub-darkwood.com

9 788684 815059

SVET U KNJIZI

ZAGOR

1

cena. 240 din.
Cg 3€ Mk 180 den

SEVERNOAMERIČKI INDIJANCI

veseli četvrtak

BONELLI COMICS

ZAGOROV SVET U KNJIZI

SEVERNOAMERIČKI INDIJANCI

Moreno Burattini

Dragi prijatelji, nekada davno su postojali Indijanci. Slobodni i nesputani, jahali su ogromnim prerijama, obojeni ratnim bojama i naoružani kopljima i tomahavcima. Njihove strele su bile nepogrešive, njihovi konji brzi. Nosili su meke mokasine, kožne pantalone sa resama i ništa više. Spavali su na zemlji, umotani u kože bizona, unutar višebojnih šatora koji su se zvali tepi. Bili su ponosni i neustrašivi, a njihova deca nisu išla u školu, ali su od malih nogu učila kako da rukuju lukom, pecaju i krote konje. Iz ovih, a i mnogih drugih razloga, moji vršnjaci su se divili Indijancima i maštali su da i oni obojenih lica lutaju prerijama. Jer Indijanci nisu imali stalan posao i nisu svakog dana išli na radna mesta, zbog čega su im se i mnogi odrasli ljudi divili. U ona lepa vremena kada su vestern i bioskop gotovo bili sinonimi, ako je već moralo da se bira između dva vesterna, radije se odlazilo na onaj sa „Indijancima". Međutim, u tim filmovima su Indijanci skoro uvek bili predstavljeni kao zli. Ako su i bili takvi, to nije bilo bitno: gledaoci su dolazili zbog njih i njihovih ukrasnih pera i ratničkih boja. Kada je vestern postao žanr okrenut i „zrelijoj" publici, tokom pedesetih i šezdesetih godina prošlog veka, pro-indijanski talas je stigao i na bioskopsko platno. Režiseri i scenaristi su počeli da prikazuju Indijance u dobrom svetlu, da objašnavaju njihov način mišljenja u filmovima kao što su „Slomljena strela" (1950), „Apač" (1954) i „Mali veliki čovek" (1970).

Ali oni koji su oduvek „navijali" za Indijance su već znali sve. Znali su sve o otetim teritorijama, o izneverenim obećanjima, o istrebljenim narodima i uništenim kulturama. Mnogi su to otkrili čitajući Teksa ili nezaboravne knjige kao što je, na primer, „Sahranite moje srce kod Ranjenog kolena", pisca Dija Brauna. Kasnije smo, čitajući brojne druge knjige, naučili da nisu svi Indijanci imali identična ukrasna pera: svako pleme je imalo sopstvenu odeću i sopstvene običaje. I svako pleme je imalo duboku i interesantnu kulturu koju beli osvajači nisu ni pokušali da shvate. Mnogi od ovih naroda su iščezli tokom četiri veka dominacije Evropljana. Neki su im se oduprli. Njihove priče su svima poznate: Sijuksi, Apači, Seminole i Čejeni su neizbrisivi deo naše predstave o crvenokošcima. Ova knjižica je posvećena njima, kao i svim ostalim plemenima, čak i onima koja nisu obuhvaćena usled nedostatka prostora (kao što su recimo Kroui, Hidatse, Osage i sl.). Odabrali smo najslavnija i ona koji su poznata čitaocima Zagora. To su narodi koji i danas postoje, mada su mnogi od njih smešteni u

rezervate, dok oni poput Mohavka i Sijuksa još uvek vode borbu (političke prirode, razume se). U ovoj knjižici ćete naći njihovu drevnu ponositost i karakteristike koje su ih učinile posebnim. Evo ih, ka vama dolaze Sijuksi, Seminole i Apači!

Serđio Boneli

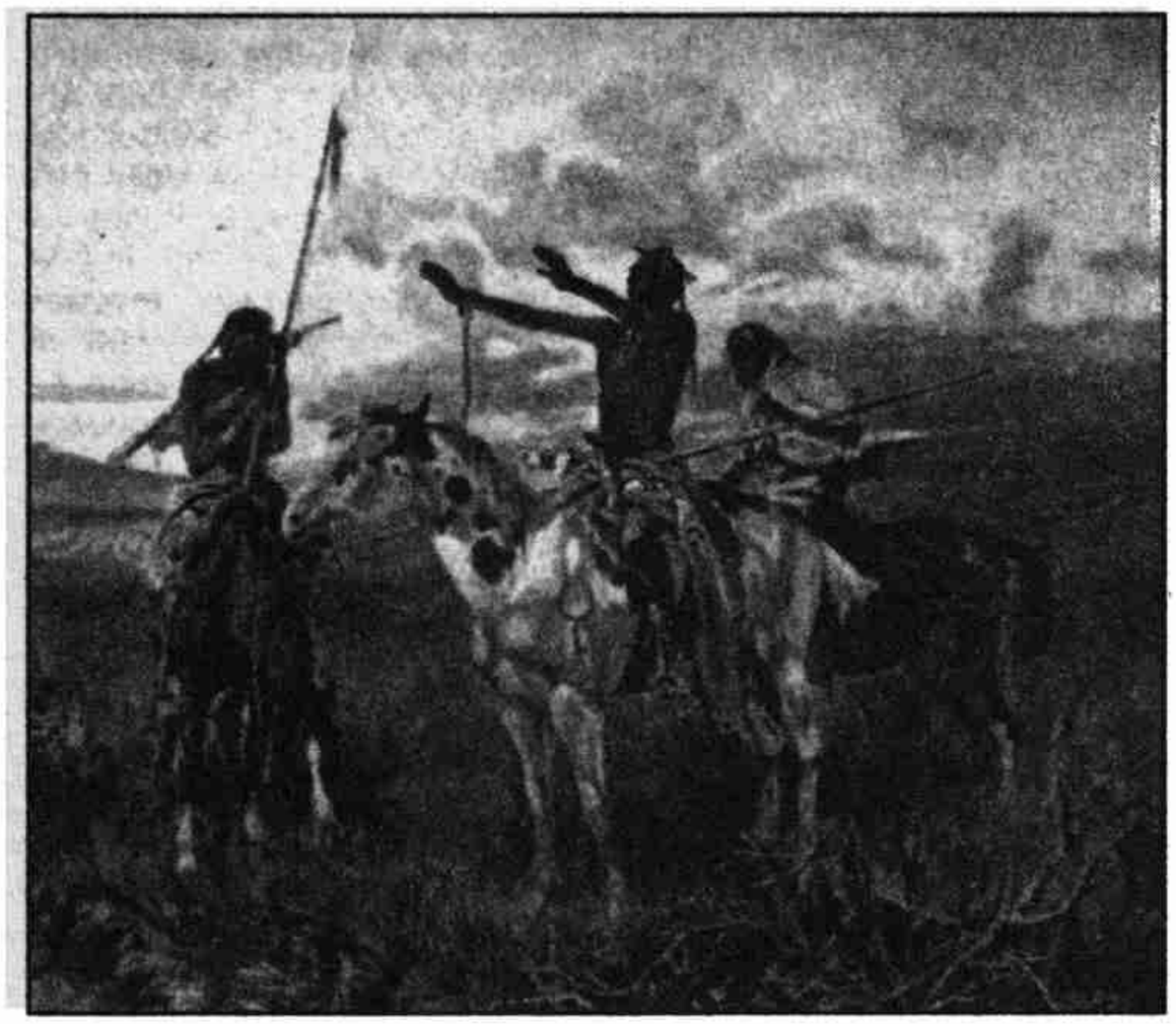

Molitva Suncu (slika Čarlsa M. Rasela)

U POČETKU

„Bog stvori zemlju, zemlju Indijanaca, i kao da je ispleo ogromnu mrežu. Potom stvori reku koja je počela da teče. Onda stvori ribe u toj reci, jelene u planini i napravi zakone koji su dozvoljavali ribama i divljači da se razmnožavaju. Onda Stvoritelj udahnu život nama, Indijancima."

Veninok, poglavica Jakima.

Koliko ih je bilo?

Odrediti broj crvenokožaca koji su živeli na severnoameričkom kontinentu kada se Kristifor Kolumbo iskrcao na njega je poduhvat koji se graniči sa nemogućim.

Nedostaju verodostojni izvori iz te epohe, a kada su naučnici počeli da se bave ovim problemom, naseljavanje evropskih naroda je već izazvalo značajno smanjenje indijanske populacije. Bez obzira na to, nekoliko procena je dato tokom proteklog veka: antropolog Kreber je brojnost indijanskih naroda procenio na oko četiri miliona i dvesta hiljada, dok je antropolog Dobnis, 1966. godine, došao do cifre od šezdeset miliona. Smatra se da je u osamnaestom veku, na početku prodora belaca na Novi svet, u Sjedinjenim Državama i Kanadi živelo oko milion i sto pedeset hiljada Indijanaca. Kada su indijanski ratovi okončani 1890. preostalo ih je manje od dvesta pedeset hiljada.

Ko su oni bili?

Čim se saznalo da zemlja koju je Kolumbo otkrio nije Indija, već novi kontinent čije postojanje niko nije očekivao, u Evropi se postavilo pitanje o poreklu ljudi koji su ga naseljavali, iako su se javljale brojne sumnje oko toga da li se uopšte i radi o ljudima. Prvi opis urođenika, u jednom engleskom tekstu iz 1511. godine, o Indijancima govori kao o divljacima sličnim zverima koji „preživljavaju tako što jedu jedni druge i peku leševe kao što mi pečemo svinjsko meso". Papska bula iz 1573. godine Sublimis Deus, priznavala je da i crvenokošci imaju dušu, ali je još 1841. godine Džordž Katlin bio prinuđen da ponovi kako „Indijanci možda nisu kršteni, ali su bez obzira na to ljudska bića, koja svojim izgledom, mislima i osećanjima podsećaju na belce". Problem porekla američkih Indijanaca je zaokupljao svet koji je tek izašao iz Sred-

Indijanska plemena su često bila razdvojena žestokim neprijateljstvima. Na ovoj slici Karla Bodmera iz 1833. godine prikazan je dvoboj dva indijanca iz ravnice, verovatno Sijuksa i Ponija.

njeg veka: ako su narodi iz Novog sveta oduvek živeli u njemu, to bi dovelo u pitanje religijsku dogmu po kojoj su sva ljudska bića potomci Adama. Neki filozofi su Indijance okvalifikovali kao „ljude preadamskog doba", naslednike prvobitnog greha. Papa Julije Drugi je tako bio prinuđen da svečano proglasi kako Indijanci takođe pripadaju lozi Adama i Eve. Jedno od verovanja, koje se najbrže rasprostrlo, tvrdilo je da su Indijanci zapravo potomci drevnih izraelskih plemena, koja su u periodu pobuna, između 70. i 133. godine izbegla iz Judeje i otišla u Ameriku. Naravno, nisu nedostajali ni eksperti koji su Indijance označili kao potomke Kartaginjana, Egipćana, pa čak i mitskih Atlantiđana.

Odakle su došli?

Danas se većina naučnika slaže da su crvenokošci na američki kontinent stigli iz Azije, u ledenoj eri poznog pleistocena, pre nekih 70.000 godina. Tada se nivo mora smanjio za barem sto metara, a Beringov moreuz, dubok samo 36 metara i dugačak 76 kilometara, pretvorio se u zemljani most velike širine, koji je spajao Sibir sa Aljaskom.

Grupe azijskih lovaca u potrazi za lovinom, ili narodi koji su migrirali, tako su prodrli na teritoriju Severne Amerike. Prvi talas ovih migracija se verovatno dogodio pre 35.000 godina, a najstariji ljudski fosil je pronađen u blizini Los Anđelesa 1936. godine i datira iz perioda 23600. godine pre nove ere.

Rastite i umnožavajte se

Krajem ledenog doba, ljudi i životinje koji su prešli preko Beringovog moreuza su se pomerili na jug, ka toplijim zemljama, i tako se izolovali od ostatka sveta. Zbog toga su, vekovima kasnije, crvenokošci bili desetkovani bolestima i epidemijama koje su im preneli evropski doseljenici, i koje su za njih bile strane hiljadama godina. Tokom migracija iz Azije u Ameriku, mnogi koji su bili slabi i bolesni su umrli, a preživeli su isključivo snažni i zdravi. „Biološki šok" evropskih osvajanja je sa sobom doneo boginje, tifus i tuberkulozu, bolesti na koje su urođenici bili neotporni do te mere da su ih i neki belci koristili kako bi što pre istrebili Indijance. Prvi Amerikanci su se, dakle, pomerili na jug, u oblasti gde je klima bila umerenija, a divljač znatno brojnija, i tako su postepeno naselili ceo kontinent, što je dovelo do velike raznolikosti rasa i jezika: u obe Amerike je otkriveno preko 2.200 idioma, a telesne razlike među plemenima su bile zna-

Ove dve ilustracije iz žurnala koji je izlazio u devetnaestom veku prikazuju Indijanca kao plemenitog divljaka (levo), koji pije vodu sa izvora, i kao pijanca pred vratima saluna, nakon što je prihvatio običaje belaca (desno)

čajne i lako uočljive. Etničke grupe sa severa su bile više, mršavije i imale su svetliju kožu. Maje i narodi sa juga su bili niži, deblji i tamnije kože. Kod nekih od njih su bile očigledne karakteristike mongolskih naroda, dok kod drugih to nije moglo da se uoči. Ono što su mnogi verovali da je istina zapravo je mit: mit o jedinstvenoj indijanskoj kulturi, zajedničkoj za sve ljude crvene kože. A nije bilo tako. Jezik, običaji, mentalitet pojedinih plemena su često bili u suprotnosti. Dakle, nije istina da su svi „Indijanci ličili jedni na druge".

A pre svega nije istina da su, pre iskrcavanja Evropljana, Indijanci živeli kao divljaci. Svakako da je njihova privreda bila dovoljna tek za puko preživljavanje i da je njihova tehnologija još uvek bila izuzetno primitivna, ali su naučnici uspeli da rekonstruišu obilje njihovih društvenih i religioznih običaja i rituala, koji su po dostojanstvu, slobodi i pravdi često nadmašivali i one takozvanih „civilizovanih" naroda. Dovoljno je pomisliti na poštovanje prirode, sa kojom su Indijanci živeli u savršenoj harmoniji, na privilegovano postupanje prema deci, na snažan osećaj časti, na veliku saosećajnost prema nemoćnima, udovicama, starcima. I sa ove tačke je susret sa belcima bio štetan: Indijanci su naučili da izdaju, da se opijaju, da ubijaju nedužne.

„Gde su danas Pekoti? Gde su Naraganseti, Mohikanci, Pokanoketi i mnoga druga, nekad moćna, plemena? Pred grabljivošću i okrutnošću belih ljudi su nestali kao sneg na letnjem suncu," Tekumseh, poglavica Šonija.

ALGONKINI

„Sreli smo mnogobrojne Indijance, visoke ljude prijatnog držanja. Ponudili su nas kuvanom ribom i jakim, aromatičnim du-

vanom...“ Tako je napisao Džon Bereton, mornar iz posade kapetana Gosnolda, koji je 1602. godine otkrio ostrva i zaliv Kejp Koda u Masačusetsu. Ti Indijanci, koji su bili veoma ljubazni i gostoljubivi prema došljacima, bile su Vampanoage. Masasoit, sakem Vampanoaga, 1620. godine primio je sa velikom gostoprimljivošću kolonisteкoji su stigli brodom „Mejflauer“, i ponudio im svoje prijateljstvo. Za samo jednu generaciju došljaka iz Evrope, koji su svojom arogancijom i agresivnim delima ugrožavali zemlje Indijanaca pustošeći im letinu, prijateljstvo se pretvorilo u mržnju. Masaoitov sin Metakomet, poznat i kao kralj Filip, ujedinio je sva plemena sa severoistočne obale Sjedinjenih Država, uključujući i Naragansete i Nipmuke, za veliku borbu protiv Engleza. Nakon početnih uspeha, Indijanci su bili uništeni vatrenim oružjem i vojnom organizacijom Evropljana. Kralj Filip je bio ubijen u jednoj zasedi, a njegova glava je dvadeset godina bila javno izložena u Plimutu. Njegova žena i sinovi su bili prodati kao roblje na Karibima. Vampanoage su bile deo velike jezičke porodice Algonkina, od šezdeset različitih nacija, često u međusobnim ratovima, rasute na ogromnoj teritoriji koja se prostirala sve do Stenovitih planina. Algonkini se mogu podeliti na pet velikih grupa.

Dvoje Algonkina iz polovine osamnaestog veka

Smrt kralja Filipa u engleskoj zasedi 1676. godine okončala je njegov san o velikom indijanskom savezu protiv Evropljana. Njegov san su kasnije sledili Pontijak, poglavica Otava, Tekumseh, poglavica Šonija, Bik Koji Sedi, poglavica Sijuksa.

U zapadnom delu su živela plemena koja su naseljavala obod Stenovitih planina - Crne Noge, Arapahoi i Čejeni. U severnom, Čipeve i Algonkini, u severoistočnom, Naskapi i Abenaki, u središnjem, Menomini, Sauci, Foksi i Potavatomiji, i u istočnom, plemena sa obale Atlantika - Vampanoage, Naraganseti, Masačuseti, Mohikanci, Povhatani, Nipmuci, Delaveri i Šoniji. Iako različita među sobom, algonkinška plemena su ipak imala mnoge zajedničke osobine. Bila su okrenuta, pre svega, zemljoradnji i lovu, oblačila su se u jelenske kože i od kore brezovog drveća pravila šatore i kanue. U vreme mira su imala poglavicu zvanog sakem (koji je dolazio na vlast po ženskoj liniji), a kada je bilo ratno stanje, poglavica je biran iz redova najhrabrijih ratnika.Verovala su da postoji zajednički duh, manitu (kod Irokeza se on zvao orenda, a kod Sijuksa wakan). Manitu je energija, sveta sila. I nalazi se u svim stvarima, i koje imaju dušu i koje nemaju. Sunce, na primer, obiluje manituom, kao i vetar i more. Zvezde i oblaci ga poseduju u nešto manjoj količini.

Manitu je, pre svega, prisutan u svemu što je neuobičajeno: kamenju i školjkama

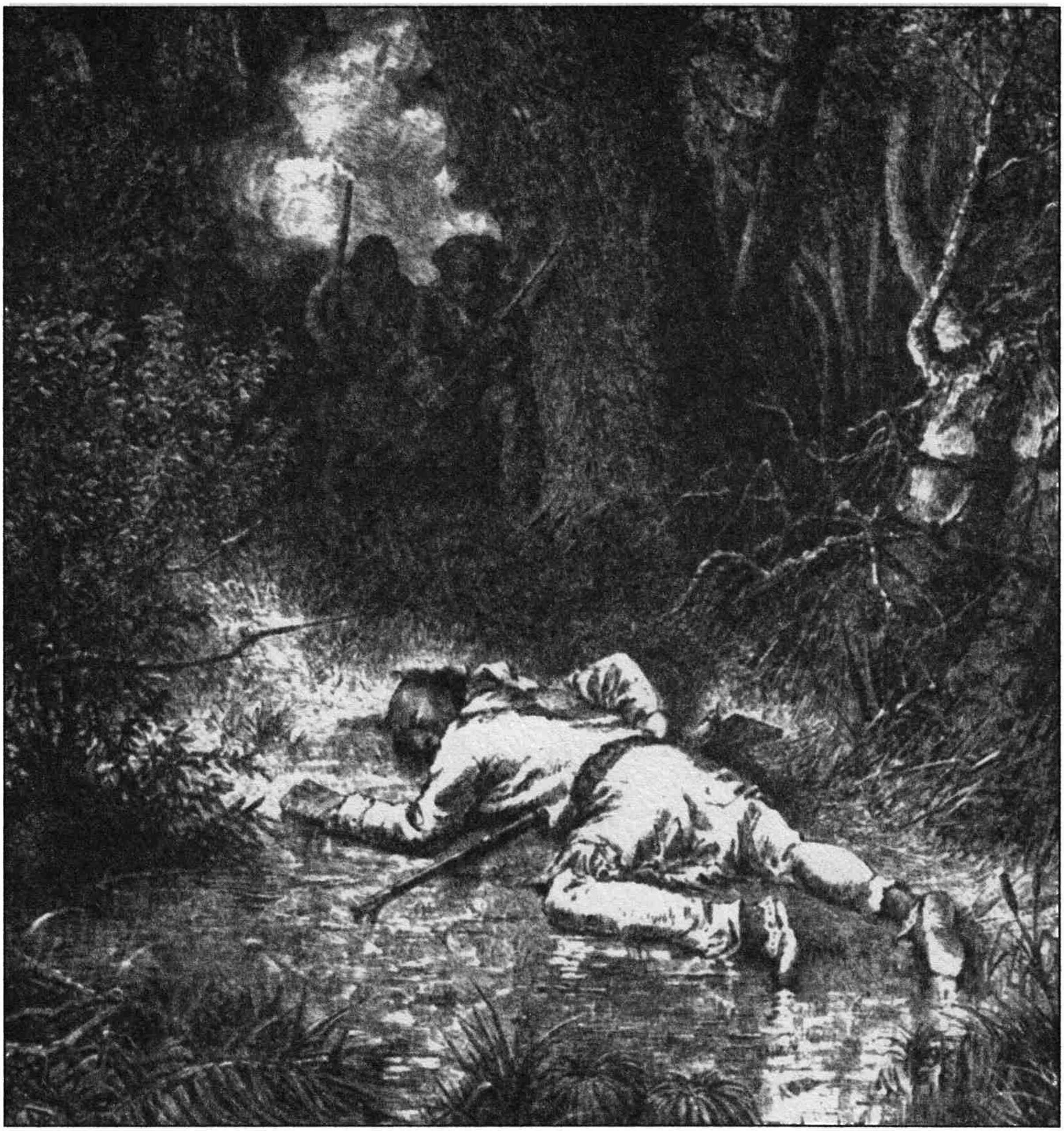

Smrt kralja Filipa u engleskoj zasedi 1676. godine okončala je njegov san o velikom indijanskom savezu protiv Evropljana. Njegov san su kasnije sledili Pontijak, poglavica Otava, Tekumseh, poglavica Šonija, Bik Koji Sedi, poglavica Sijuksa.

neobičnog oblika, usamljenom drvetu, ludim ljudima i životinjama, planinskom vrhu koji je nedostižan, snovima i vizijama. Tekuća voda ga sadrži više od stajaće, divlja životinja više od domaće, Indijanci više od belaca. Atmosferski fenomeni poput munje, groma i kiše su bogati svetom moći i to su, u stvari, reči kojima se nebo obraća ljudima. Indijanci, a pre svega šamani, pažljivo osmatraju prirodu, razumeju je, pronalaze njenu moć u svim stvarima. Da bi živeli u harmoniji sa svetom, moraju da se na pravi način obrate manituu, da traže oproštaj od divlje životinje pre nego što je ubi-

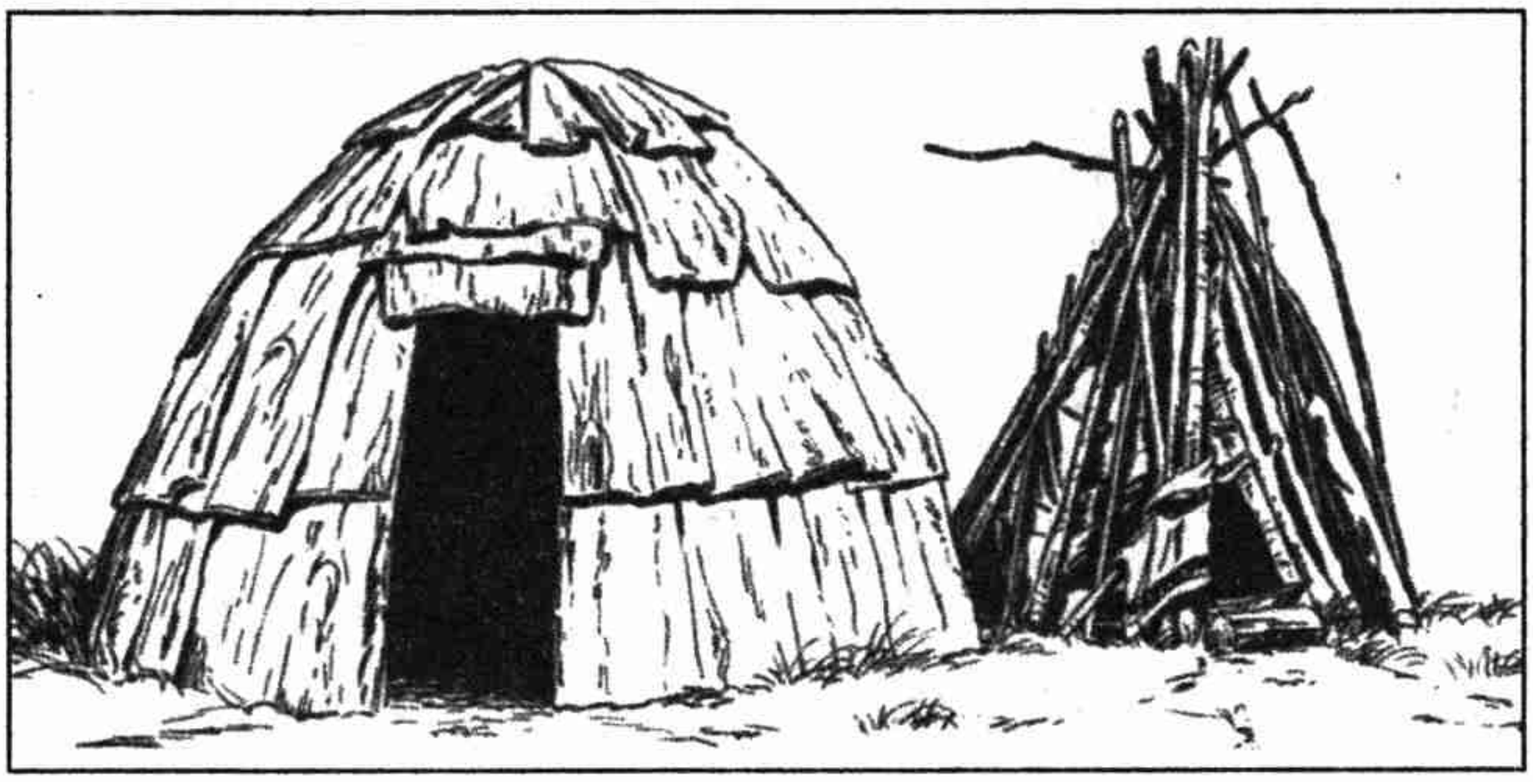

Klasični Algonkinški vigvami od brezine kore, levo, i od motki i kore, desno (crtež Djanmaura Kocija)

Tenksvatava, ili Otvorena Vrata, poznatiji kao Prorok, brat poglavice Šonija Tekumseha

ju, da se pročiste specijalnim ritualom pre odlaska na pusto mesto radi doživljavanja vizija. Nakon dolaska belih ljudi, velika količina energije manitua je nestala jer „sve ono što dodirnu beli ljudi gubi svoju moć". Dvojica braće vizionara, Tekumseh i njegov brat Prorok, pokrenuli su ofanzivu protiv Amerikanaca, na čelu jedne od algonkinskih nacija, Šonija. Tekumseh je, neumorno putujući, stvorio algonkinsku konfederaciju. „Jedna grana se može slomiti, ali je svežanj grana jači", govorio je. A Prorok je najavio da može da zaustavi Sunce. U podne 16. juna 1806. godine, Prorok je podigao ruke ka nebu i u tom trenutku je pomračenje Meseca zaklonilo Sunce!

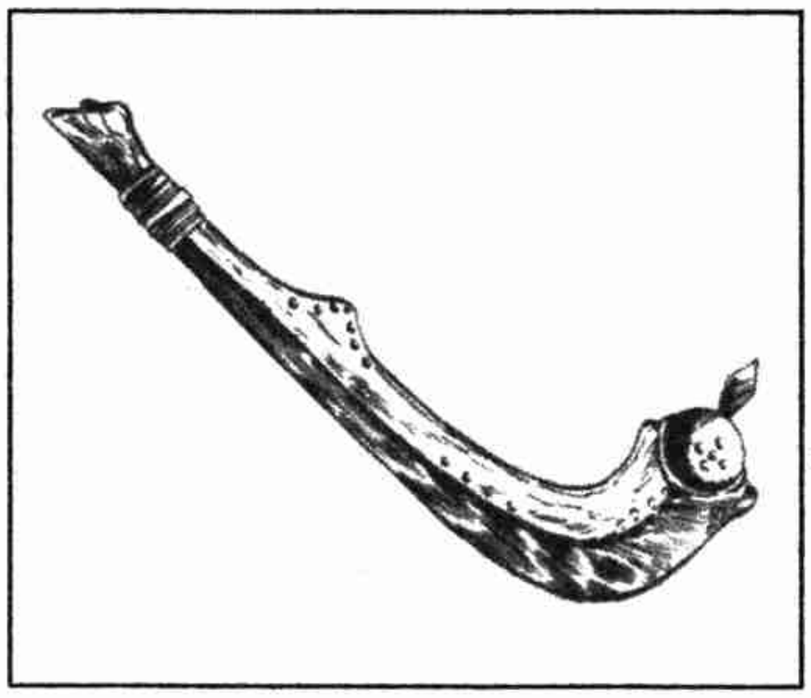

Irokeški tomahavk (crtež Djanmaura Kocija)

Ali 1811, koristeći Tekumsehovo odsustvo, Amerikanci su napali glavni grad pobunjenika i sravnili ga sa zemljom. Prorok je svojim sledbenicima obećao da će ih manituova energija zaštititi, ali je to bila laž. Tekumseh se 1812. godine, mrzeći Amerikance više nego ikad, ujedinio sa Englezima u ratu protiv Sjedinjenih Država. U crvenoj uniformi generala brigade, predvodio je svoje indijanske trupe u mnogim bitkama. U oktobru 1813, Engle-

zi su se u rasulu povukli u Kanadu, a američka vojska ih je progonila. Svoje indijanske saveznike su prepustili njihovoj sudbini, ali Šoniji nisu pobegli. Skrivali su se po šumama i borili sve do konačnog poraza od Milicije Kentakija. Tekumseh je skinuo svoju englesku uniformu i obukao odeću od jelenske kože. Obučen kao slobodan Indijanac, dočekao je smrt.

APAČI

Delovalo je da će to da bude velika zabava. Vlasnici kuće su bili Meksikanci koji su radili u rudnicima bakra u Santa Riti

del Kobre, u južnom delu današnjeg Nju Meksika. Gosti su bili Apači, poglavica Huan Hoze, kojima su se priključili ratnici, žene i deca iz udaljenog sela u Vorm Springsu. Stara pijanica Huan Hoze nije ni za trenutak oklevao da prihvati poziv. Belci su mu obećali velike količine meskala. Sem toga, zajednica u Santa Riti, locirana usred indijanske teritorije, upravo je zahvaljujući naklonosti poglavice Mimbrenosa, kojeg su rudari redovno snabdevali viskijem, godinama uživala neku vrstu imuniteta.

ni mnogi ugovori potpisani sa Apačima, koji su se zbog toga vratili na ratnu stazu. Od 1825. do 1835. godine su ubili preko pet hiljada osoba i izazvali propast preko stotinu naseljenih mesta. Meksička vlada je 1837. godine objavila ozloglašeni „Proyecto de Guerra", zakon koji je nudio 100 pezosa za svaki skalp apačkog ratnika, 50 pezosa za ženu i 25 za dete. Svuda je mržnja razdvajala Apače i Meksikance, svuda sem u Santa Riti. Rudari i Indijanci su se međusobno uvažavali i sada su, čak, belci pozivali Indijance na slavlje.

Grupa Apača Aravaipa, desno je poglavica Eskiminzin koga su, iako je bio miroljubiv, Amerikanci više puta deportovali.

U okolnim mestima, međutim, situacija je bila potpuno drugačija. Meksiko se 1824. otcepio od Španije i tada su poništeni

Pečenje i alkohol su bili posluženi u velikim količinama. Uskoro su svi Mimbrenosi bili pijani i niko od njih nije primetio

da je u zasedi čekalo na desetine naoružanih ljudi. U pripravnosti je bio i top napunjen mecima, ekserima, lancima i kamenjem. Organizator ovog iznenađenja je bio izvesni Džejms Džonson, lokalni traper sa groznim smislom za obavljanje poslova. Kada se grupa crvenokožaca okupila na centralnom trgu, njegova cigara je upalila fitilj na topu. Započeo je masakr. Pokolj su dovršili drugi belci, mecima iz karabina i udarcima sablji i noževa. Količina prikupljenih skalpova je bila ogromna, a među njima je bio i onaj Huana Hozea. Ali je Mangas Koloradas („crveni rukav" na španskom) umakao i postao novi poglavica Mimbrenosa, i upravo je on osvetio Apače ubijene u Santa Riti. Meksičko selo je bilo opkoljeno, a stanovnici su potražili spas u bekstvu preko pustinje. Jedva ih je nekolicina stigla u Janos, prvo selo na jugu. Leševi ostalih su bili posejani na putu od Santa Rite do Janosa. Apači su bili podeljeni u nekoliko plemena. Oni koji su živeli u Arizoni, nazvani Kojoterosi, uključivali su Aravaipe, Tontoe, Jikarile i Mimbrenose. Meskalerosi su naseljavali Nju Meksiko i Teksas, Čirikaue su se nalazile u širokoj zoni između Arizone, Nju Meksika i Meksika. Zemlja Apača je bila veoma negostoljubiva. Planine visoke i do 3.000 metara, užarene visoravni, vetrovite stepe, pustinje, ekstremne temperature (leti preko 40 stepeni, zimi ispod nule). Belci su se čudili kako Apači uspevaju da prežive na ovako neugodnoj teritoriji. „Hrana je svuda, samo je treba naći", odgovarali su Indijanci. A ono malo što im je priroda pružala su nadomeštali pljačkom miroljubivih plemena i belaca. Apači su, u principu, napadali samo kada su imali dobre šanse za pobedu. Želeli su brze okršaje koji su donosili odlučujuće rezultate i nisu se previše upuštali u duge bitke sa neizvesnim ishodom.

Džeronimo (crtež Đovanija Tičija)

Ako bi se stvari odvijale loše, brzo su se udaljavali. I suprotno uvreženom verovanju, nisu palili tela svojih neprijatelja. Bojali su se eventualne osvete duhova ubijenih neprijatelja, i ako su ih ponekad lišavali skalpova, to je bilo samo iz revanšizma prema Meksikancima koji su prvi počeli sa skalpiranjem Apača. Ugovorom iz Gvadalupe Hidalgoa, potpisanim 2. februara 1848. godine, Meksiko je prepustio Nju Meksiko, Kaliforniju, Nevadu, Arizonu i Jutu Sjedinjenim Američkim Državama. Teksas, koji je stekao nezavisnost deset

godina ranije, već je bio u sastavu SAD-a. Amerikanci su Meksikancima platili petnaest miliona dolara i, zajedno sa zemljom, preuzeli su i Apače. U to vreme, Indijanci su imali dvojicu izuzetnih poglavica. Jedan je bio, kao što smo već rekli, Mangas Koloradas, a drugi Kočiz, poglavica zapadnih Čirikaua. Sve do 1851. godine ni jedan ni drugi nisu pravili neprijateljske istupe prema Amerikancima. Međutim, u jesen te godine u Pinos Altosu je bila pronađena zlatna žila i rudari su nahrupili sa svih strana. Mangas Koloradas se pojavio na mestu iskopavanja kako bi miroljubivo ubedio tragače za zlatom da odu na neko drugo mesto. Rekao im je da u Sonori, u Meksiku, postoji takvo nalazište zlata da u odnosu na njega Pinos Altos izgleda veoma bedno. Ponudio im je da ih lično otprati do tamo, ako budu prihvatili njegov savet. To je bila istina, ali mu rudari nisu poverovali. Vezali su ga za drvo i izbičevali do krvi. Potom su ga, smejući mu se, pustili. Bilo bi bolje za njih, i za stotine drugih belaca, da su ga ubili. Mangas Koloradas nikada nije zaboravio ovu uvredu i njegova osveta je bila strašna i neumoljiva.

I Kočiz je pretpreo veliku nepravdu deset godina kasnije. Poručnik, tek prispeo u te krajeve, pojavio se u njegovom logoru optužujući ljude iz plemena da su oteli belog dečaka tokom napada na farmu izvesnog Džona Vorda. To nije bilo tačno, ali je poručnik bio toliko siguran u Kočizovu krivicu da je naredio svojim ljudima da ga uhapse. Ali, to je bilo lakše reći nego učiniti. Indijanski poglavica se poput munje dao u bekstvo. Jedan od vojnika je pucao na njega i ranio ga. Ali je Kočiz, i sa tri metka u telu, uspeo da pobegne. Kada je Kočiz umro, 1874. godine, podvučena je crta. Njegova osveta je koštala života 1.500 ljudi. A otprilike toliko mrtvih je bilo i tokom rata koji je poveo Mangas Ko-

Ples Gana, „duha planine": učestvovala su četiri igrača, simbol za četiri strane sveta, a peti je bio klovn (crtež Đanmaura Kocija).

loradas, koje je ubijen u zarobljeništvu 1863. godine. Posle njih su i druge velike poglavice, kao što su bili Viktorio, Siva Lisica i Džeronimo, nastavile rat protiv „belih očiju“ (tako su Apači zvali Amerikance). Poslednji se predao upravo Džeronimo. Trećeg septembra 1886. pojavio se pred generalom Majlsom, koji ga je dugo vremena gonio, i rekao: „Napuštam ratnu stazu i od sada živim u miru“.

Svi Apači su bili prebačeni u rezervate, ratnici na jedno mesto, a njihove porodice na drugo. Često se događalo da su ta mesta bila loša po zdravlje Apača, poput Boske Redonda, gde je korišćenje jedinog izvora vode dovodilo do stomačnih tegoba. Gotovo četvrtina Apača je umrla, ostali su proveli ostatak života mireći se sa sudbinom u zatvoru sopstvenog očajanja. Džeronimo je dočekao mirnu starost u Fort Silu. Učestvovao je na Svetskoj izložbi u Sent Luisu 1908. godine, i slikao se kao vozač jednog od prvih automobila.

ARAPAHOI

Mnoge bajke, koje su Indijanci iz ravnice prepričavali okupljeni oko večernje vatre, izmislili su upravo Arapahoi. Oni su imali bujnu maštu i njihove priče su bile ponavljane u logorima svih plemena, od Velikih Trbuha iz Kanade do Čejena na jugu. Postojale su i priče koje niko drugi, sem Arapahoa, nije znao. Samo su odabrani imali privilegiju da smeju da pričaju zvaničnu verziju mita o nastanku sveta, a oni koji su ih slušali su morali da se podvrgnu trodnevnom postu. U jeziku simbola, narod Arapahoa je sebe označavao udarajući se prstima po grudima nekoliko puta. Crne Noge su smatrale da to znači „tetovirane grudi“, s obzirom na to da su Arapahoi obično tetovirali tri simbola na svoje grudi. Arapahoi su pak tvrdili da taj gest ukazuje na „dobra srca“. Zbog svog orlovskog nosa, bili su poznati i kao „narod velikih noseva“. Kao i Čejeni i Sijuksi, sa kojima su se udruživali tokom indijanskih ratova, Arapahoi su se preselili u prerije u periodu između 1600. i 1700. godine, dolazeći iz severnih oblasti. Naziv koji su im dali Algonkini, „narod bizonove staze“, znatno je stariji i poticao je iz vremena kada su se Arapahoi pomerali ka zapadu, dok su pratili velika krda. Nakon što su stigli u blizinu istočnih obronaka Stenovitih planina, podelili su se u dve grupe. Neki, koji su kasnije postali poznati kao Severni Arapahoi, naselili su se duž reke Plat u današnjem Vajomingu. Ostali, poznati kao Južni Arapahoi, izabrali su južne prerije duž reke Arkanzas u Koloradu.

Fini Nos, poglavica Severnih Arapahoa

Kada su prvi put videli belog čoveka, noćno nebo je bilo obasjano izvanrednom kišom meteora. Mnogo godina kasnije, poglavica Medveđa Glava je rekao: „Sudbonosna noć u kojoj su pale zvezde je označavala da će „bleda lica“ pasti na nas, da će ih biti koliko i zvezda, da će nas uni-

štiti i da će suze naših žena biti jednako brojne". I bilo je tako. Severni Arapahoi su, zajedno sa Čejenima, imali važan uticaj u svim ratovima protiv belaca, predvođeni poglavicama Crnim Medvedom i Riđim Konjem. Južni Arapahoi su se u Kanzasu i Koloradu borili pod vođstvom Malog Gavrana i Leve Ruke. Na kraju ratova, preostali Arapahoi su bili razdvojeni po rezervatima. Mnogi su završili u Vajomingu, zajedno sa Šošonima, njihovim najljućim neprijateljima. Ovo je dokaz nemara sa kojim su američke vlasti prilazile indijanskom problemu.

ČIROKIJI

Čirokiji su bili prvi Indijanci koji su odbili ideju upornog otpora belom čoveku i usmerili se na preživljavanje putem integracije i imitacije društva belaca, čije su mnogobrojne prednosti otvoreno priznavali. Pet „civilizovanih plemena" prihvatilo je običaje i odeću Evropljana. To su bili Čirokiji, Čoktavi, Čičasoui, većina Krika i jedan deo Seminola. Ali su Čirokiji, bez sumnje, bili narod koji je na najbolji način oslikavao uticaj belaca. Gradili su škole, fabrike, čak i crkve. Krčili su čitave doline, koristeći se kolima, kovačkim i drugim alatom. Čuveni poglavica Sekvoja je izmislio prvi alfabet Čirokija. Rođen 1770. godine, od oca belca i majke Indijanke, Sekvoja je imao tipično obrazovanje crvenokožaca i nikad nije naučio engleski jezik. Međutim, uspeo je da shvati prednosti koje je belcima davala sposobnost zapisivanja sopstvenog jezika, i pokušao je da učini svoj narod podjednako moćnim. Nakon deset godina rada, osmislio je sistem od 86 znakova koji su mogli da prikažu komplikovani slogovni jezik Čirokija. Neka slova su bila pozajmljena iz rimskog alfabeta, neka iz grčkog, a neka je izmislio sam Sekvoja.

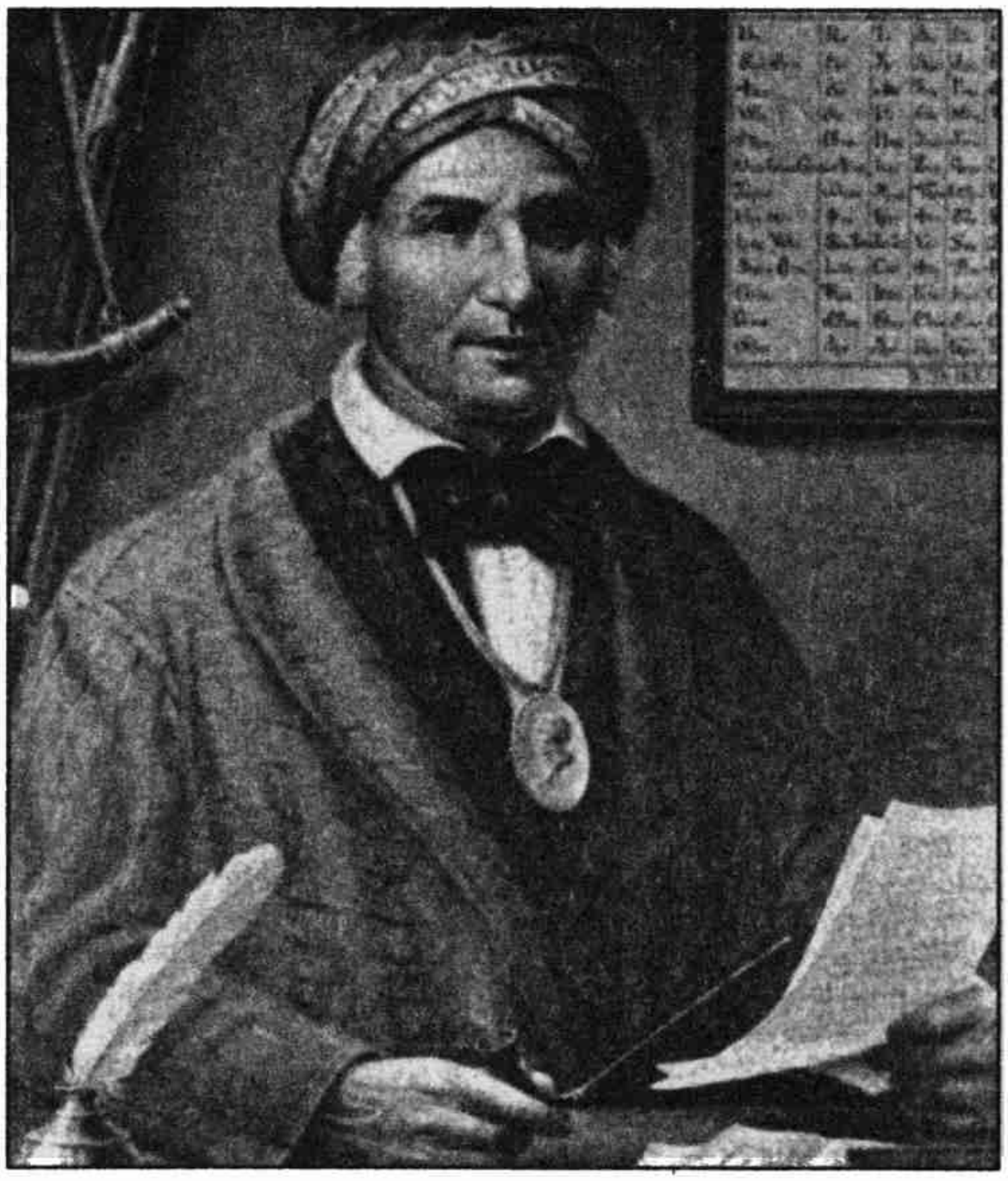

Ova čuvena slika Roberta Lindnea prikazuje poglavicu Čirokija Sekvoju u svojoj tradicionalnoj odeći, sa medaljom koju mu je dodelio predsednik Monro, a na zidu iza njega je alfabet Čirokija koji je on izmislio. Bez obzira na popularnost, i Sekvoja je morao da prati svoj narod u izbeglištvu.

Njegov alfabet je prihvaćen sa velikim entuzijazmom i od 1821. godine je uveden u sve škole Čirokija, a 1828. izašao je „Čiroki Finiks", prve novine koje su uređivali Indijanci. Austrijski botaničar je, iz velikog divljenja prema poglavici Čirokija, po njemu nazvao drvo sa zapadne obale Severne Amerike. Čirokiji su 1827. godine sazvali skupštinu i proglasili ustav, po ugledu na američki, kojim su kao svoju teritoriju obeležili područje između Tenesija, Alabame, Džordžije i Severne Karoline. Američka Vlada je odmah poništila taj

„Staza suza" (1840), Roberta Lindnea, oslikava dramatičnu odiseju deportovanih Čirokija

čin, jer nije mogla da dozvoli da se unutar njenih granica stvara nezavisna država. Potom je na zemljama Čirokija 1830. godine otkriveno zlato. Predsednik Džekson se našao pred neobičnim problemom. Čirokije je trebalo eliminisati, a njihove zemlje predati belim kolonistima, ali, budući da se radilo o miroljubivom narodu, nisu mogli da budu istrebljeni poput drugih plemena. Da bi se to rešilo, prvo su bili doneti specijalni zakoni koji su Indijance lišili svih prava i prinudili ih da žive u bednim uslovima. Na kraju su Čirokiji preseljeni na zapad, u Oklahomu. Uzaludni su bili protesti i peticije. Pleme je 1838. primorano da krene na put koji je kasnije bio nazvan „Staza suza". Progon Čirokija je predstavljao jednu od gorkih tragedija američke istorije. Barem četvrtina populacije (mada neki tvrde da je u pitanju bila čak i polovina) umrla je tokom puta od posledica hladnoće, bolesti i iscrpljenosti. I Sekvoja je pratio svoj narod u Oklahomu, gde je i umro 1843. Međutim, nisu svi pošli na to putovanje. Oko hiljadu Indijanaca je ostalo skriveno u šumama Karoline i tamo i danas žive njihovi naslednici. Oni koji su stigli u Oklahomu nisu klonuli duhom. Privikli su se na nove uslove i počeli da rekonstruišu kuće, škole, fabrike i crkve.

ČEJENI

Sijuksi i Čejeni nisu govorili isti jezik, ali su oduvek bili prijatelji. Imali su mnoge zajedničke običaje i vodili su poreklo iz oblasti Velikih jezera, koju su napustili mnogo pre nego što su postali ratnici i lovci iz Velike prerije. Upravo su Sijuksi dali ime Čejenima, tako što su ih zvali „Sha-hiye-na", ili „narod čudnog jezika". Ipak, među njima nije bilo nerazumevanja. Bio je dovoljan jezik znakova, neka vrsta gestov-

nih idioma, koji su koristila sva plemena iz prerije. Čejeni su više voleli da ih nazivaju „Tsis-tis-tas“, tj. „veliki narod“.

Francuski trgovac, koji je u 19. veku trgovao sa njima, izjavio je da su oni bili najsrećniji i najnezavisniji narod istočno od Stenovitih planina. „Rat, žene i bizoni su bili njihove omiljene aktivnosti“. Među plemenima u ravnici su bila uobičajena „udruženja ratnika“. Kod Čejena su postojali „Pseći vojnici“, „Vojnici tetive luka“, „Vojnici savijenih kopalja“ i još mnogi drugi. Ponekad su obavljali dužnost naoružanih čuvara sela i garantovali sigurnost ako bi došlo do opasnosti. Postojala je i posebna grupa, „Udruženje kontraša“, u koju su ulazile osobe koje su bile u kontaktu sa natprirodnim silama. Članovi te grupe su živeli po pravilima koja su bila u suprotnosti sa svakodnevnim životnim običajima. Prali su se peskom, a sušili vodom, govorili su „da“ kada su mislili „ne“, jahali su licem okrenutim ka repu konja, koristili su luk

Crtež Renata Polezea iz „Send Krika“, Priče sa Divljeg zapada broj 30

tako da su strele bile usmerene prema njima. Biti „kontraš“ je predstavljalo veliku čast, jer su za Indijance ludaci i bizarne osobe bili u direktnom kontaktu sa božanstvima. Čejeni su bili u središtu najtragičnijih epizoda iz indijanskih ratova, kao što su bili masakri u Send Kriku, na reci Vašita, Samit Springu, Litl Big Hornu. Pa ipak, kada su Santiji iz Minesote zatražili njihovu pomoć kako bi pokrenuli ofanzivu protiv bledolikih, ovi su to odbili. Sve do tog trenutka, među belcima i Čejenima nije bilo većih okršaja, sem nekih čarki duž Overlandove linije, puta za diližanse koji je prelazio preko njihove teritorije, i nije bilo razloga za izbijanje rata. Poglavica Crni Kotao je u Vašingtonu čak primio na poklon američku zastavu iz ruku predsednika Linkolna. Linkoln je tom prilikom rekao: „Ako budete živeli u miru, niko vam neće nauditi“. Umesto toga, usledila je serija in-

Mali Vuk i Tupi Nož, predvodnici Čejena tokom „Dugog puta“

cidenata koje su izazvali mladi ratnici koji su isprovocirali pukovnika Čivingtona, beskrupuloznog oficira koji je gajio velike političke ambicije, da osmisli plan koji bi „očitao lekciju Indijancima“, bez razlike da li se radi o prijateljski ili neprijateljski nastrojenim Indijancima.

Tako je, sa nekih 800 ljudi pod svojom komandom, Čivington u zoru 29. novembra 1864. godine napao selo Crnog Kotla na obalama Send Krika. „Želim da ih skalpirate sve, kako velike tako i male“, rekao je pukovnik. Vojnici su se furiozno ustremili na selo u kojem je Crni Kotao razvio američku zastavu pokušavajući da na taj način objasni da su Indijanci koji žive u tom selu prijatelji Amerike. Nastavio je da maše zastavom sve dok nije video kako njegova žena gine, a onda je počeo da beži. Na kraju je bilo ubijeno oko 300 Čeje-

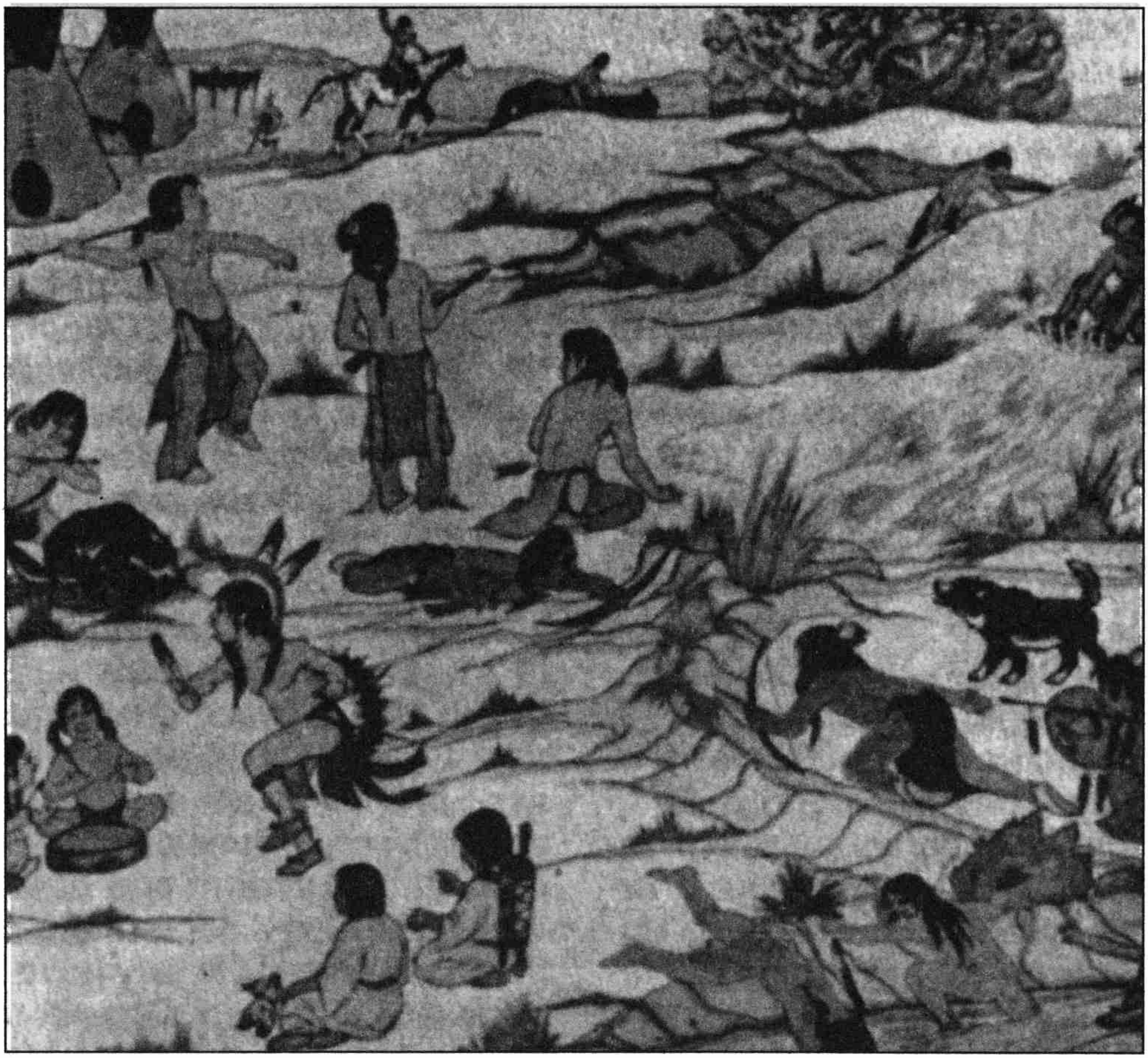

Na ovoj slici Dika Vesta, savremenog čejenskog slikara, prikazana je igra čejenske dece. To nije bila samo zabava već i priprema za lov i rat.

na, od kojih je bilo samo 75 ratnika. Ostali, žene, deca i starci, svi su bili skalpirani, mnogi od njih i pre nego što su umrli. Ubrzo se pokazalo da je ovaj pokolj predstavljao iskru ogromnog plamena koji će se proširiti i na druge teritorije. Nije prošlo ni mesec dana od zločina na Send Kriku, kada su se sva indijanska plemena na zapadu ujedinila pod vođstvom Čejena, kako bi se osvetila. General Šerman je 1868. godine napisao sekretaru rata Edvinu Stentonu: „Ako budemo dozvolili da samo 50 Indijanaca ostane na području između reka Arkanzasa i Plata, moraćemo da štitimo svaku prugu, svaki voz, svaku porodicu. Drugim rečima, 50 neprijateljski nastrojenih Indijanaca može da veže 3000 vojnika. Bolje da ih se što pre rešimo i da ne pravimo razliku da li će se to obaviti mirnim putem ili silom."

Pukovniku Kasteru je 23. novembra te godine bilo naređeno da sa svojom Sedmom konjičkom brigadom pronađe i uništi Indijance. I Kaster ih je našao. Pored reke Vašite je boravila velika grupa Južnih Čejena. Ponovo se radilo o miroljubivom narodu, čak su pozvali i delegaciju iz Fort Koba kako bi ih ubedili da njihov logor ne treba da bude na spisku vojnih ciljeva. Ipak, u zoru 27. novembra, Sedma konjička je napala logor sa svih strana. Masakr je bio neizbežan i poginula su 103 Indijanca, među kojima je bilo mnogo žena i dece. „Pseći vojnici", pod vođstvom poglavice Velikog Bika, nikada nisu zaboravili žrtve sa Send Krika i ovaj novi pokolj ih je odveo na ratnu stazu protiv celog Kanzasa. Desetine kolonista su svojim životima platile za masakr na reci Vašita. Peta konjička brigada, na čijem čelu je bio major Kar, dobila je naređenje da uništi Čejene. Jedanaestog jula pre podne 1869, Indijanci su bili ulogoreni na mestu Samit Spring u severoistočnom Koloradu. Karovi ljudi su ih uočili i, usled guste magle, crvenokošci nisu odmah primetili da su napadnuti, pa je došlo do ogorčene borbe. Grupa „Psećih vojnika", među kojima je bio i Veliki Bik, potražila je utočište u jednom od obližnjih klanaca. Vojnici su ih pratili i sve pobili. Čejeni su 1876. godine, zajedno sa Kiovama, Sijuksima i Arapahoima, učestvovali u pobedonosnoj kampanji koja je okončana 25. juna Kasterovim porazom kod Litl Big Horna. Ali u novembru te godine, zahvaljujući svojim vodičima Ponijima, američka vojska je pronašla selo Tupog Noža i sravnila ga sa zemljom.

Preživeli Čejeni su morali da se predaju s obzirom na to da je nastupila užasna zima, i bili su premešteni u rezervat u Oklahomi. Ali njihov ratnički duh je bio neukrotiv. U noći 7. septembra, oko četiri stotine Čejena je pobeglo iz rezervata, predvođeno Malim Vukom i Tupim Nožem, i krenulo nazad na sever, u zemlju svojih očeva. Prošli su kroz Kanzas i Nebrasku pobeđujući plave bluze poslate da ih zaustave i otimajući kolonistima stoku i namirnice.

Međutim, „Dugi put" je bio tegoban za starce, žene i decu. Banda Malog Vuka se predala u Vajomingu, a ona Tupog Noža u Nebraski. Zima je bila veoma hladna. Čejeni Tupog Noža su nedelju dana ostavljeni bez hrane, vode, pokrivača i ogreva. Mnogi su, izmučeni glađu, umrli od smrzavanja. Jednog ledenog januarskog jutra,

poglavica Mali Štit se podigao i rekao: „Obucite vašu najbolju odeću. Umrećemo svi zajedno.“ Još uvek su imali oružje koje su lukavo prikrili kao ukosnice i narukvice žena i dece. U sumrak tog dana, zagrlili su se poslednji put i potom zapucali kroz prozore baraka. Napolju je padao sneg, na nebu je bio pun Mesec i sve se videlo kao da je bio dan. Šezdeset četiri Čejena su bila ubijena pre nego što su uspeli da izađu iz dvorišta tvrđave, a još pedeset njih je narednog jutra pronađeno smrznuto ili teško ranjeno. Ostali su nestali zauvek.

ČIPEVE

U ratu je ponašanje Čipeva bilo obeleženo logikom koja je zahtevala maksimum rezultata uz minimum rizika. Nisu ni pomišljali da se sa neprijateljem sukobe na otvorenom. Više su voleli da iznenade protivnike tokom noći, i pre nego što bi ovi uspeli da organizuju odbranu, tomahavci su već padali na njihove glave. „Kada smo napadali sela ili grupe neprijatelja, retko ko je bio pošteđen. Čipeve su čvrsto hvatale žrtve za kosu, praveći urez svuda oko glave, prodirući do lobanje sve dok skalp ne bio bio skinut. Ako se to radilo na živom čoveku, bilo je izuzetno bolno, pa ipak je bilo onih koji su preživeli“, govorio je poglavica Čipeva Kakevakuonabi. Skalpovi su potom bili isušivani i ukrašavani ogrlicama i trakama. Ratnik koji je mogao da se pohvali da je skalpirao neprijatelja, imao je privilegiju da nosi orlovo pero u kosi. Bez obzira na njihovu surovu odlučnost u borbi, Čipeve nisu mučile zarobljenike. Štaviše, sa posebnim gnušanjem su gledale na svoje susede Irokeze, zbog njihovog nehumanog tretmana prema zarobljenim neprijateljima.

Čipeve su bile poznate i pod imenom Ojibve, a obe reči su imale isto značenje, „narod čije mokasine imaju naborane rubove“, i bez sumnje su predstavljale najveću indijansku naciju u Kanadi. Bili su veoma brojni i njihova teritorija je bila tako prostrana da su se podelili na četiri velika plemena: Ojibve, koji su živeli u oblasti

Ša-Ko-Paj, poglavica Čipeva, na slici Džorža Katlina

Velikih jezera, Misisague („narod sa rečnog izvora“) naseljeni na ostrvu Manitulin jezera Hjuron i na ušću reke Misisagi, Otave („trgovci“) iz područja oko Džordžijan Beja i Potavatomiji („narod sa mesta na kojem izbija vatra“), koji su živeli na zapadnoj obali jezera Hjuron u državi Mičigen. Svako od tih plemena je bilo podeljeno na brojne grupe koje su posedovale sopstvene teritorije za lov i bile nezavisne jedna od druge, iako su bile porodično po-

Džordž Katlin je prvi naslikao jahačke veštine Komanča, najsposobnijih konjanika prerije.

vezana putem brakova i rođačkih veza. Veliki broj tih grupa je imao od 300 do 400 osoba i svaka je imala svog poglavicu, koji je obično komandu predavao sinu. Nije postojao poglavica za čitavo pleme, a još manje poglavica koji bi ujedinio celu naciju. Ako bi poglavica predložio napad na Sijukse ili Irokeze, njihove tradicionalne neprijatelje, prvo je morao da se posavetuje sa svojim ljudima, a zatim da pošalje glasnika sa lulom i duvanom okolnim grupama, kako bi ih pozvao da i oni učestvuju. Vođa svake od tih grupa je palio lulu, a zatim je predavao svojim ljudima. Oni koji nisu želeli da učestvuju u takvom poduhvatu nisu pušili, a oni koji bi pušili više nisu mogli da odbiju učešće, jer bi u protivnom njihova čast bila ukaljana.

KOMANČI

„Odbljesci njihovih kopalja, plamteći kao sunčevi zraci, naterali su nas da pomislimo da se radi o meksičkim Dragonima. Ali kada smo im se približili i pogledali kroz dvoglede, razaznali smo da su to Komanči koji su čuvali svoju granicu...“ Tako je u julu 1834. godine ostvaren prvi kontakt između Komanča i odreda američke konjice kojim je komandovao pukovnik Dodž. Član te ekspedicije je bio i Džordž Katlin, čuveni slikar, istraživač i etnolog, koji je proveo svoj život slikajući Indijance i njihovu kulturu. Katlin je ispričao šta se dogodilo u tom prvom, miroljubivom susretu. Jedan od Komanča se uputio ka Amerikancima preko zelene prerije, noseći belu kožu bizona na vrhu dugog koplja, znak mira. Jahao je izvanrednog i živahnog konja koji je pod njim podrhtavao i poskakivao.

Kasnije, ugošćeni u logoru Komanča, Amerikanci su prisustvovali jahačkom spektaklu priređenom u njihovu čast. Katlin se divio veštinama Komanča i tome

kako su uspevali da jašu konja na boku i da ispaljuju strele smrtonosnom preciznošću ispod trbuha životinje, a potom se ispravljali u sedlu i ponavljali akrobaciju sa suprotne strane. Video je kako lasom hvataju divlje mustange i kako ubijaju bizone

Poglavica Kvanah Parker, sin Komanča i otete bele žene

samo jednom strelom, odapetom u vitalnu tačku životinje. „Mogu da kažem, bez oklevanja, da su Komanči najneverovatniji konjanici koje sam ja ikad video i sumnjam da neko drugi može da ih nadmaši. Komanč koji pešači nije u svom elementu, ali čim se nađe u sedlu, čak se i njegovo lice menja, kao da više nije isto biće.“ Komanči su vladali ogromnom oblasti južnih prerija koja se zvala Komančerija. Konje su otkrili u sedamnaestom veku, kada su Španci prešli preko Rio Grandea, i ubrzo su počeli da ih kradu. I u narednim vekovima, krađa konja je bila najbolji način pribavljanje istih. Za svest Komanča, krađa nije bila nečastan potez, i oni su za nju imali poseban talenat. Komanč je umeo da se uvuče u logor zaspalih ljudi, čiji su konji lasima bili vezani za zglobove vlasnika, i da odvede čitavo krdo, a da nikoga ne probudi! Nije bilo neobično da ratnik poseduje dvesta i više konja. Tokom osamnaestog veka, Komanči su, snabdeveni francuskim oružjem datim u zamenu za konje i robove, proširili svoju teritoriju na račun Apača i Ponija i ušli u rat sa Špancima. Međutim, sklopili su separatni mir i uspostavili unosnu trgovinu sa španskim doseljenicima u Nju Meksiku. Ti doseljenici su kasnije postali poznati po nazivu Komančerosi. Potom su stigli Anglosi, Amerikanci. Kada je Teksas 1836. dobio nezavisnost od Meksika, general Hjuston je sa Komančima sklopio mir po kojem Teksašani nisu smeli da napadaju Komančeriju. Ali Senat Teksasa nije odobrio taj sporazum i, pod izgovorom zaštite novih doseljenika, teksaški rendžeri su počeli da vrše upade u indijanske logore.

Pedesetak Komanča je bilo masakrirano u gradskoj većnici San Antonija, iako su došli na pregovore. Nekoliko dana kasnije, poglavica Isomanija je, razočaran dvoličnо-

šču belaca, sam projahao kroz glavnu ulicu San Antonija. Želeo je da oslobodi zarobljenike i izazvao je stanovnike na dvoboj. Međutim, rendžeri i žitelji San Antonija su ostali u kućama, bojeći se zamke. Isomanija je otišao, još više zgađen. Konačna pobeda ipak nije pripala ponosnim Komančima. Komančeriju su napali Amerikanci i na kraju tih ratova su preživeli Indijanci zatvoreni u rezervate širom Oklahome. Komančima je bio zabranjen povratak u Teksas. Ko bi to prekršio, mogao je da bude ubijen odmah. Znajući to, Teksašani su nekažnjeno ukrali konje i stoku Komanča i odveli ih preko granice. Bilo je to veliko poniženje za nekadašnje gospodare prerije.

KRIK

Tamo gde su živela plemena Krika, u Džordžiji i Alabami, vode svakako nije nedostajalo. Stoga i ne čudi što su ih Englezi upravo tako i nazvali. „Krik" na engleskom označava „potok" ili „malu reku". Još manje čudi što su se njihove zemlje zbog tog odličnog navodnjavanja brzo našle na meti belaca, koji su oko njih počeli da podižu svoje farme. Poglavica Crveni Orao je 1813, godine uznemiren zbog sve većeg prisustva kolonista, poveo svoje ratnike u napad na Fort Mims na reci Alabama, tokom kojeg je poginulo oko 500 ljudi.

Odgovor američke vojske je bio trenutan i stravičan. Po naređenju generala Džeksona, došlo je do napada na crvenokošce kod Horssu Benda na reci Talapuza. Više od 800 Indijanaca je poginulo i snaga plemena Krik je potpuno uništena. Ugovor koji im je 1814. nametnut prinudio ih je da prepuste polovinu Alabame i deo Južne Džordžije. Ko zna da li po Horssu Bendu još uvek lutaju nemirne duše ubijenih ratnika. Kod Krika je postojalo verovanje da duhovi poginulih u borbi nastavljaju da žive sve dok njihova smrt ne bude osvećena. Samo je osveta mogla da ih umiri i pošalje u kraljevstvo mrtvih. Sem ubistava, oni su bili spremni da oproste gotovo sve. Štaviše, njihov glavni ritual je bio takozvani „Praznik oproštaja", koji se odvijao u julu i avgustu kada je kukuruz sazrevao, i služio je za obnovu univerzuma.

Ste-Ča-Ko-Me-Ko, Veliki Kralj, poglavica Krika, na slici Džordža Katlina.

Tokom praznika, svaka krivica je bila zaboravljana. Iz tog razloga su se mnogi Indijanci, optuženi za preljubu ili izdaju, skrivali po šumama i izlazili iz njih na početku ceremonije. Tako su učestvovali u ritualima zajedno sa drugima i sva krivica im je bila oproštena. Tradicija je nalagala da se žetva ne dira pre završetka praznika,

i budući da je on trajao osam dana, crvenokošci su više voleli da poste ili da se hrane bobicama nego da prekrše to pravilo. Sve je bilo dovršavano celokupnim pročišćenjem sela i njegovih stanovnika. Novi kukuruz, izvor života, trebalo je da dođe u zajednicu lišenu svađa i vraćenu u njenu prvobitnu čistotu.

Zato su pripremali biljnu mešavinu koju su nazivali „crni napitak“ i koja se pila isključivo tokom „Praznika oproštaja“. Radilo se o moćnom piću koje je, osim duha, pročišćavalo i telo. Poslednjeg dana praznika, šamani su igrali i uzvikivali „Jahola“! Jedan od prvih Evropljana koji je prisustvovao ceremoniji je bio misionar koji je mislio da oni u stvari uzvikuju „Jehova“, i on se potom vratio u Evropu verujući da je otkrio izgubljena plemena Izraela.

HOPIJI

Za Hopije nije bilo sumnje. Treći svetski rat je neizbežan. Njihova proročanstva u tom pogledu su veoma jasna, pa ne čudi što su u prošlosti, sa fantastičnom preciznošću, uspeli da predvide i Prvi i Drugi svetski rat. Sukob će započeti oni narodi koji su prvi primili božje prosvetljenje u osvit čovečanstva (Indija, Kina, Egipat, Palestina, Afrika). Sjedinjene Američke Države će biti uništene atomskim bombama, a samo će zemlja Hopija opstati. Preživeli iz ovog holokausta će dati život novom svetu, koji će biti ujedinjen u jedinstvenu moć. Bez obzira na to da li su u pravu ili ne, proročanstva Hopija su, u kontekstu njihove celokupne mitologije, verovatno najlepša literarna dela Indijanaca koja su stigla do nas.

Njihove pesme i molitve su često veoma sugestivne i svedoče o dubokoj i intenzivnoj religiji Hopija. Kako bi svi mogli da se mole istovremeno, oni su, poput Zunija, Akoma, Teva i drugih Pueblo nacija, konstruisali cilindrične građevine od kamena,

Tava, „kačin“ Sunca u mitologiji Hopija. „Kačini“ su bili duhovi, bilo ih je oko stotinu i svaki je imao sopstvenu nošnju. Hopiji su ih predstavljali kroz svete plesove i „lutke kačina“

Klif Pelas, drevni pueblo od nekih dve stotine soba, na visoravni Mesa Verde u Koloradu (crte Đanmaura Kocija)

takozvane „kive“, u centru sela. U njihovim selima nije bilo šatora i koliba, već su kuće bile u izdubljenim stenama, sagrađene na nekoliko nivoa i povezane međusobno. Neka naselja su se čak sastojala od samo jedne zgrade, formirane u obliku ćelija koje su bile povezane sistemom hodnika, stepenica i vrata. Oraibi je verovatno najstarije trajno naseljeno mesto u Severnoj Americi, smatra se da je nastalo oko 1100. godine. Ali u jugozapadnim mesama postoje i drugi pueblosi, napušteni vekovima, ali još uvek spektakularni, kao što su Klif Pelas i Pueblo Bonito (najveći sa svojih osam stotina soba). Hopi su potekli od „Hopitua“, „miroljubivih“. Oni su bili blag, sedelački narod koji je uzgajao pamuk i kukuruz. Ali oni koji bi uvredili njihovu religiju našli bi se u velikim nevoljama. Velika pobuna Pueblo naroda protiv španskih misionara koji su pokušali da im nametnu hrišćanstvo izbila je 1680. godine, i svi misionari su bili pobijeni. Ni danas ne može da se prisustvuje velikim svetim ceremonijama Hopija, a slikanje istih je ravno svetogrđu.

Među Irokezima su postojali šamani, Lažna Lica, koji su lečili obolele uz pomoć groteskних drvenih maski koje su predstavljale duhove, toliko ružnih da su mogle oterati bolest.

IROKEZI

Sedeći na obodu ravnice, ispred sela Mohavka, čovek je spokojno pušio lulu. U šumama severoistoka, to je bilo pravilo ponašanja u blizini stranog sela i značilo je „dolazim u prijateljstvu“. Mohavci su mu se približili. Čovek je pripadao Uronima, njihovim zakletim neprijateljima. Tvrdio je da se zove Deganavida i da nosi važnu poruku. Okupljenim poglavicama Mohavka, Deganavida je rekao: „Moj um je inspirisan Gospodarom života. Moja misija je da okončam prolivanje krvi među ljudima. Moja poruka je da svi narodi treba da se vole i da žive zajedno u miru.“ „To je dobra poruka“, rekle su poglavice. Tako su ratoborni Mohavci, zbog svoje okrutnosti prozvani ljudožderima, bili prvi narod koji je prihvatio Veliki mir. Nešto kasnije, među Mohavke je došao Hijavata, plemeniti poglavica Onondaga, u dobrovoljnom izgnanstvu iz svog plemena. I Hijavata je želeo mir. Ali ga je poglavica ratnika Tadodaho, u svojoj ludoj žeđi za krvlju, porazio svojim magijskim veštinama i ubio mu kćerke.

Bez sledbenika, poremećen bolom, Hijavata je pobegao. Deganavida ga je zatim naučio mudrosti. Dvojica proroka su zajedno doneli Veliki mir okolnim narodima: „Prvo, Dobra reč, koja predstavlja poštovanje i pravdu za sve. Drugo, Zdravlje, koje predstavlja zdrav duh u zdravom telu i mir na zemlji. Treće, Sila, koja je osnova autoriteta i duhovne moći u skladu sa željom Gospodara života.“ Nakon Mohavka, saslušali su ih i Oneide, Kajuge i Seneke. Preostale su još bile Onondage. Nekim ču-

dom je čak i surovi Tadodaho pridobijen za doktrinu mira. Bila je rođena Liga pet irokeških nacija. Priča o Hijavati i Deganavidi, velikim prorocima i zakonodavcima irokeškog naroda, došla je iz daleke prošlosti. Iako nisu poznavali pisani materijal, irokeški „pripovedači" su sa kolena na koleno pronosili priče i legende, komplekse i duge poput Ilijade i Odiseje. Da bi osvežili sećanje, koristili su vampume, pojaseve ili poveze napravljene od obojenih perli. Usled obilja različitih boja i grafičkih simbola, vampumi su mogli da se čitaju. I ovaj pronalazak je pripisan polulegendarnom Hijavati. Irokezi su sebe nazivali Haudenosauni, „oni koji žive u izduženim kućama". Sa osnivanjem Lige (što se desilo oko 1459. godine), duga kuća Irokeza se proširila na celu teritoriju Pet nacija. Mohavci, koji su živeli na istoku, bili su „Čuvari istočnih vrata", Onondage „Čuvari centralnog ognjišta" i sl.

Ideal Deganavide, Urona proteranog iz svog plemena zbog svog miroljubivog načina razmišljanja, bio je mir za celo čovečanstvo. U praksi je Veliki mir važio samo unutar Lige. Protiv drugih naroda su Irokezi bili u neprekidnom ratu više od dve stotine godina. Njihova politika ujedinjenja ih je činila moćnijim u odnosu na protivnike, a njihova geografska pozicija, na velikim rekama i jezerima severoistoka, omogućavala im je brza pomeranja i iznenadne napade. Njihovi neprijatelji, plemena Algonkina, Mohikanaca, ili irokeških naroda koji nisu ušli u Ligu (Uroni i Iriji), nikada se nisu borili noću jer je „Sunce volelo da vidi hrabrost ratnika". Pet nacija nisu imali takve obzire. Napadali su i noću i zarobljavali čitava sela. Neki od zarobljenih neprijatelja su bili tretirani sa posebnom pažnjom i spremani za ritualno mučenje u kojem su naročito vešti bili Mohavci. Oni su umeli da produže agoniju na nekoliko dana.

Grupa Irokeza koju je 1815. godine nacrtao Denis Digton. Nosili su jelenske kože, trake od obojenog lana, pernate šešire i duge i zastrašujuće lukove.

Sa dolaskom Evropljana, Irokezi su se borili ne samo da prošire svoju teritoriju, već i da stvore monopol nad unosnom trgovinom krznima, za koja su dobijali vatreno oružje, noževe i rukotvorine. Sklopili su savez sa Englezima u Nju-

Duga kuća Irokeza od brezove kore

jorku. U sedamnaestom veku, Francuzi nisu mogli da spreče da njihovi saveznici Uroni budu uništeni u ratovima sa Pet nacija. U osamnaestom veku, sa ulaskom Tuskarora u Ligu, nacija je bilo šest. Ali je propast bila blizu. Veliki mir se raspršio kada su se, tokom Američke revolucije, Mohavci, Onondage, Kajuge i Seneke udružili sa Englezima, dok su se Tuskarore i Oneide svrstali na stranu pobunjenika. Gorkom istorijskom ironijom, Unija trinaest kolonija, koja je bila inspirisana irokeškom Ligom, doprinela je njenoj propasti. Ipak, mada podeljeni i poraženi, Irokezi

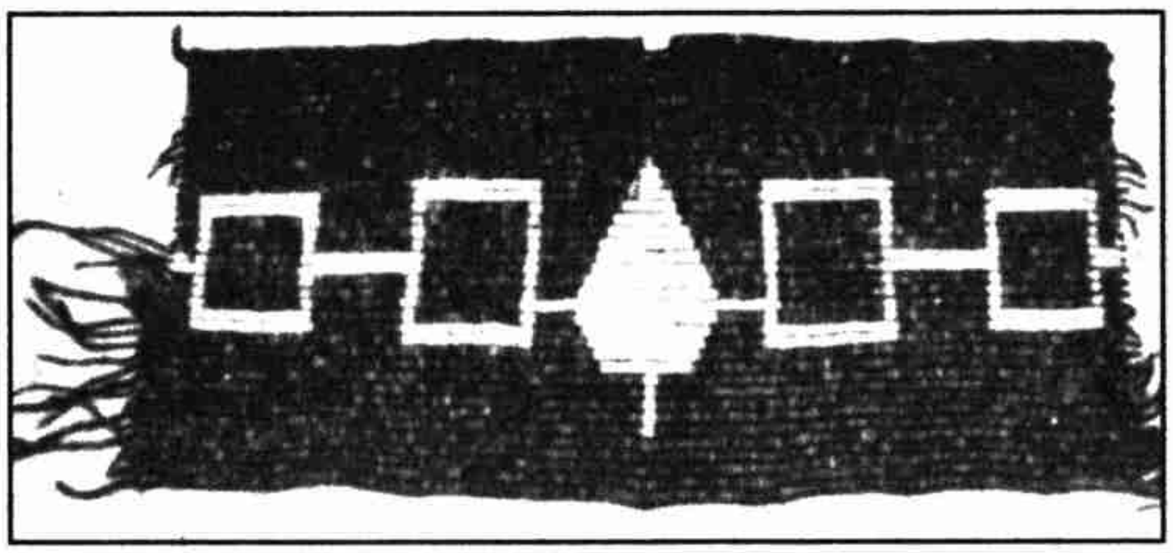

„Hijavatin pojas", jedan od najstarijih vampuma, služi kao sećanje na Ligu pet nacija, predstavljenu drvetom u centru

još uvek postoje. Mohavci u rezervatu Akvesasne u državi Njujork koriste i sopstveni pasoš. I svake godine, sa udaljenih mesta kao što su Kanada i Oklahoma, dolaze poglavice da se okupe na Velikom zboru Lige, oko „vatre koja ne umire".

KIOVE

U proleće 1874, kao što se već dešavalo svake godine vekovima unazad, Kiove su se okupile na najvažnijem događaju u životu plemena - dolasku velikih krda bizona. Lovci su pogledom pretraživali horizont nad velikom prerijom, ali se bizoni nisu pojavljivali. Izviđači, koji su bili poslati da otkriju uzrok neshvatljivog fenomena, uočili su samo nekoliko krda raštrkanih po velikoj ravnici. Od nekoliko hiljada grla koja su svake godine u tom periodu prolazila kroz preriju, nije bilo ni traga. Za Kiove je to bio početak kraja. Kao i za druga plemena iz ravnice, njihov opstanak je zavisio isključivo od bizona. Oni su im predstavljali hranu, materijal za odeću, pokrivače za šatore i krevete. Kiove nisu obrađivale zemlju niti pravile grnčariju. U ishrani nisu čak koristili ni ribe i ptice, koje su smatrali srodnicima zmija, za njih odvratnih bića. General Šeridan,

Lepotica iz plemena Kiova, Ah-Kaun-Ah

koji je na zapadu bio najodlučniji faktor „konačnog rešenja" po pitanju Indijanaca, dobro je predvideo. Ako bi se crvenokošcima iz prerije uskratili bizoni, to bi ih bacilo na kolena i dovelo do njihovog definitivnog poraza. Postupajući po njegovim preciznim uputstvima, vojne vlasti su ohrabrivale lovce na istrebljivanje velikih krda, i oni su u razdoblju između 1872. i 1874. pobili skoro tri i po miliona bizona. U Fort Silu u Oklahomi, Kiove su se sre-

dinom 1875. godine predale i prihvatile premeštaj u rezervate.

Decenijama su se, pod vođstvom harizmatičnih poglavica kao što je bio Satanka, Satanta i Usamljeni Vuk, ponosno borili

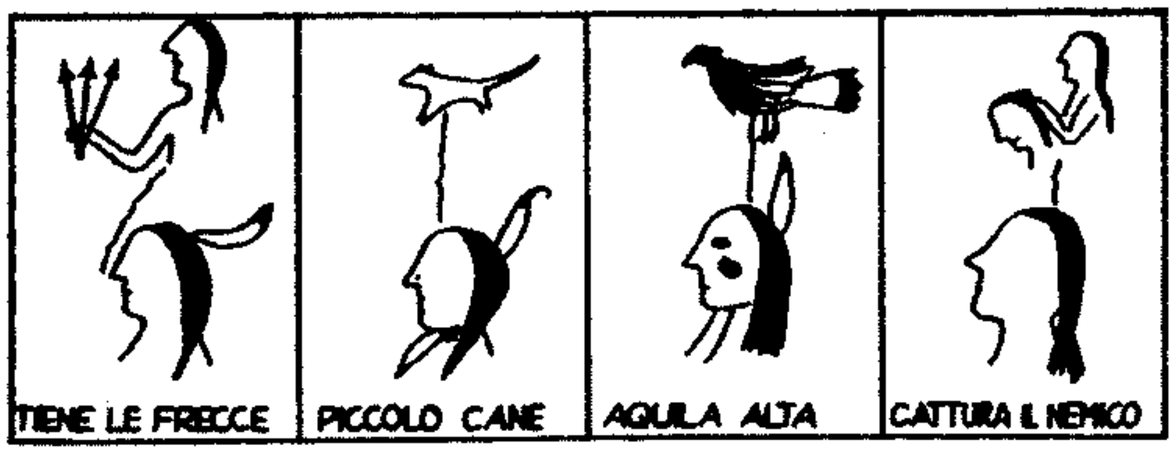

Drži Strele, Mali Pas, Visoki Orao, zarobljava neprijatelja. Primeri piktografskog rukopisa, „potpisi" ratnika

protiv belaca koji su ugrožavali njihovu teritoriju. Vojnici nikada nisu uspeli da ih savladaju. Ono što nisu uspeli u borbi, na kraju su ostvarili desetkujući bizone. Satanka i Satanta, koji su uhvaćeni 1871. godine, osuđeni su na kaznu dugogodišnjeg zatvora u kaznionici u Fort Ričardsonu. Prvi, već star, otpevao je sopstvenu pesmu smrti dok su ga odvodili u lancima, a potom se, istrgavši ruke iz okova i ostavljajući na njima dobar deo kože i mesa, bacio na vojnike dok nije pao pogođen mecima iz pištolja jednog narednika. Satanta se 1878. bacio kroz prozor, nakon što je i on otpevao tužbalicu. Kiove su pričale fascinantne priče o svojim korenima. Njihove pretke je na svet donelo natprirodno biće koje je živelo u šupljoj topoli. Potom je trudna žena zatvorila prolaz i niko drugi nije mogao da prođe. Njihovo ime zapravo znači „narod koji je izašao napolje". Kiove su bile veoma vezane za svoju istoriju, koju su pamtile u „piktografskim kalendarima". Jedan od takvih kalendara je Kiova Mali Medved poklonio naučniku Džejmsu Muniju, kako bi ga ovaj sačuvao u muzeju. Indijanac nije tražio ništa za uzvrat. Uradio je to kako bi istorija Kiova ostala zabeležena i kako bi belci razumeli šta su počinili. Radilo se o svojevrsnoj hronici plemena, od 1833. preko narednih šezdeset godina. Svaka godina je bila predstavljena dvema oznakama, jedna je bila letnja a druga zimska.

Crteži su bili u vidu spirala koje su polazile iz spoljašnjeg prstena. Sa istorijskog aspekta, zabeleženi podaci su mogli da izgledaju banalno. Nisu govorili o važnim bitkama već o umrlim ratnicima i epidemijama boginja. Kalendari Kiova su umnogome podsećali na savremene stripove, imali su čak i balone. Na primer, ratnik kojeg su zvali Crni Vuk je bio prikazan kao glava iz koje izlazi mali crni vuk.

MANDANI

„Stranac koji dođe u selo Mandana je na prvi pogled zbunjen različitim nijansama boja koje se nanose na telo i kosu, nekad i do te mere da je gotovo prinuđen da uzvikne: 'Ovo nisu Indijanci!" Tako je slikar Džordž Katlin 1832. godine opisao Mandane. Među njima je bilo ratnika koji su imali sive, plave oči, oči boje lešnika. Kako bi objasnio njihovo poreklo, Katlin je predložio sugestivnu i fantastičnu teoriju - Mandani su poticali od galske ekspedicije, koju je predvodio princ Madok i koja je isplovila ka novim zemljama početkom četvrtog veka, ali se nikada nije vratila. Kao potporu svojoj tezi, Katlin je ponudio neke sličnosti između jezika Mandana i Gala. Na galskom se Veliki Duh, na primer, nazivao Maho Peneta, a na mandanskom Mavr Peneathir. Sem toga, čudni crveno-

Mato-Tope, Četiri Medveda, poglavica Mandana na slici Karla Bodmera

košci su umeli da oblikuju glinu, živeli su u kružnim kućama, delom podzemnim, i njihovi kanui su bili okruglog oblika, presvučeni kožom, poput čamaca koje su upotrebljavali zapadni Gali. U stvarnosti, Mandani su govorili dijalektom Sijuksa i njihovi običaji se nisu razlikovali od tipičnih običaja naroda prerije.

U pogledu njihovog fizičkog izgleda, Katlin je možda bio obmanut albinizmom ili je video mešance rođene iz brakova sa

Pored Katlina, Karl Bodmer je još jedan slikar koji je zabeležio običaje Mandana. On je 1833. godine učestvovao u ekspediciji princa Maksimilijana fon Vidt-Nojvida. Ovde vidimo unutrašnjost jedne prostrane kolibe u kojoj je porodica okupljena oko vatre.

belim lovcima. Svojim slikama i knjigama, veliki naučnik je ostavio jedinstvenu dokumentaciju o kulturi Mandana. Reprodukovao je njihovu izvanrednu odeću, najelegantniju u celoj preriji, i opisao njihove živopisne ceremonije, poput „Bizonovog plesa", kojim su se prizivali bizoni pre lova, i ritualno mučenje O-Kee-Pa, mandansku verziju „Sunčeve igre", koju su upražnjavali mnogi narodi iz prerije. Nekoliko godina nakon Katlinove posete, ova izuzetno interesantna kultura je zauvek uništena. Traper zaražen boginjama se 1837. godine našao među Mandanima. U roku od nekoliko meseci, čitavo pleme je nestalo.

NAVAHOI

Kao i njihova braća po krvi Apači, označavali su sebe terminom „Tin-ne-ah", „narod". I oba plemena, koja su došla sa severa, bila su prozvana „Apaku" („neprijatelji" ili „stranci") od strane Pueblo Indijanaca iz Nju Meksika. Nakon toga, budući da je jedan deo pridošlica počeo da se bavi poljoprivredom, preimenovali su ih u „Apaku de nabaho", to jest „stranci koji obrađuju zemlju". Stoga su ih Španci zvali jednostavno Navaho. Evropski misionari su 1626. godine prvi put čuli za misteriozne Indijance koji su živeli u jugozapadnoj oblasti. Samo četiri godine kasnije, fratar Alonso de Benavides je uspeo da razlikuje ratoborne Apače, koji su živeli od lova, od Navahoa, koji su bili, kako je napisao, „odlični zemljoradnici".

Međutim, Navahoi se nisu ograničavali samo na zemljoradnju. Otkako su prvi Španci doneli u tu oblast ovce i konje,

Navahoi su ih nabavljali i uzgajali stada i čopore, pri tom toliko menjajući svoju kulturu da mnogi starci nisu verovali da su te životinje zapravo doneli belci i da ih njihovi preci nisu imali. „Ako tada nisu postojale ovce i konji, kako su mogli da postoje Navahoi“, pitali su se. Broj grla je označavao stvarno bogatstvo jednog Navahoa, stoga nisu zazirali od napada na obližnja plemena i meksičke pastire kako bi im oteli stoku. Ipak, kako je kasnije i-

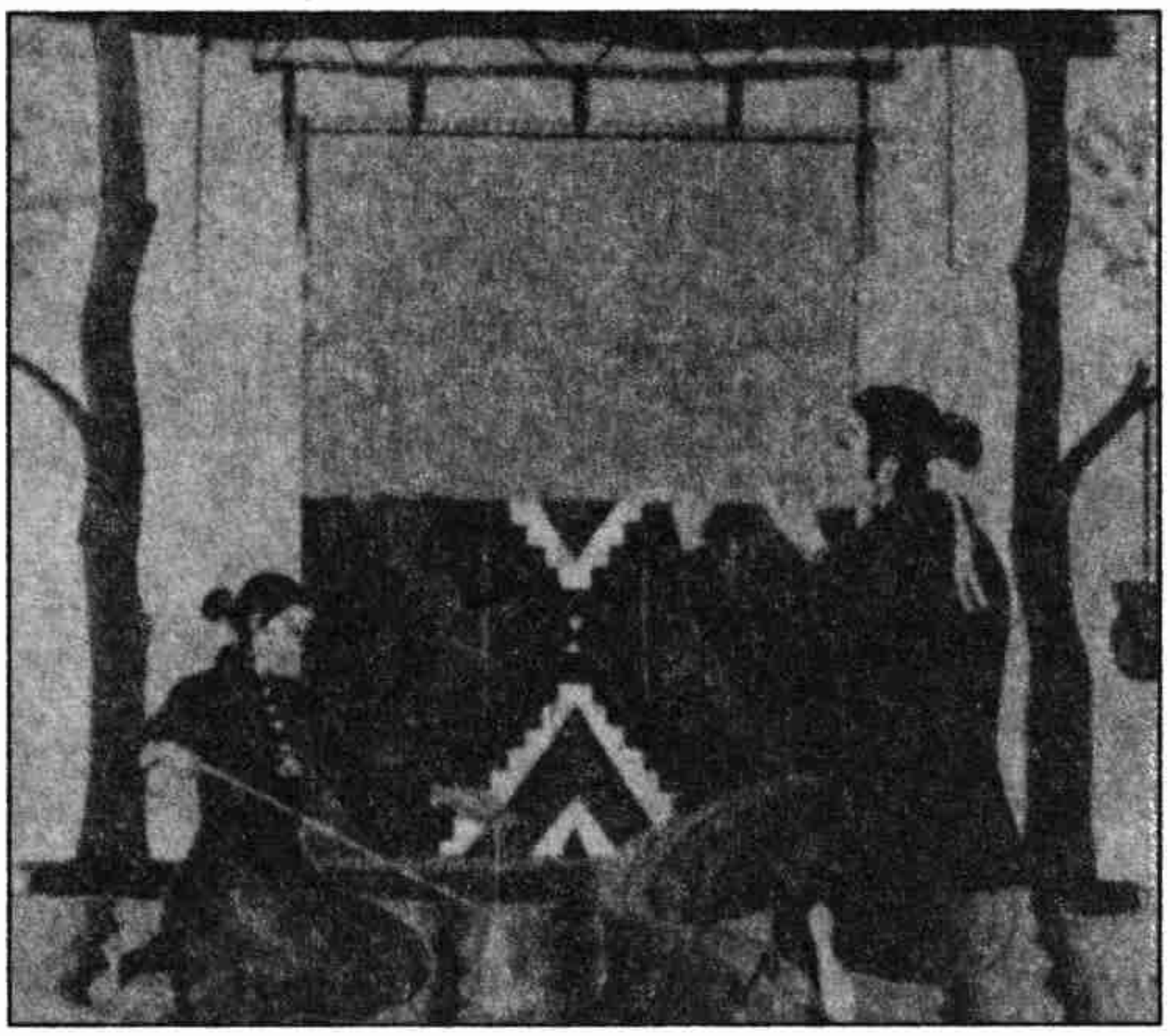

Slika žene Navahoa na razboju (slika Navaho slikara Herisona Begeja)

spričao jedan Navaho, „uvek su ostavljali nekoliko ovaca kako bi Meksikanci mogli da obnove svoja stada za sledeću godinu“. Naravno, kako bi mogli da ih ponovo opljačkaju. Rat između Sjedinjenih Država i Meksika koji je otpočeo 1845. doveo je Navahoe pod američku vlast. General Kerni je 15. jula 1846. saopštio stanovnicima jednog gradića u Nju Meksiku: „Do sada niste imali zaštitu od Apača i Navahoa koji su silazili sa planina kako bi po svojoj želji odvodili vaše ovce i vaše žene. Moja Vlada će promeniti stanje stvari i držaće Indijance podalje od vas.“ Zato su Amerikanci organizovali konferenciju na koju su pozvali sve predstavnike plemena kako bi ih ubedili da odustanu od pljačkaških upada. Pueblosi, Apači i Jute su se pojavili, Navahoi nisu. Dok su ostali bili zauzeti raspravama, oni su već bili na Rio Grandeu i pljačkali. Savezna Vlada je 1863. donela odluku da reši problem i poverila je komandu pukovniku Kitu Karsonu, koji je dobio naređenje da sa svojih 700 loše opremljenih ljudi obuzda deset hiljada Indijanaca na veoma širokom području. Karson je ipak uspeo. Na kraju svoje kampanje, prebacio je Navahoe u rezervat pored Fort Samnera, udaljen 480 kilometara, a da je pri tom ubio samo 23 crvenokošca. Njegova taktika je bila izuzetno lukava. Umesto otvorenog sukoba sa Indijancima, ograničio se na uništavanje njihovih plantaža i grla stoke. Tako su Navahoi bili prinuđeni da se, izmoreni glađu, predaju u zamenu za hranu. Progon u rezervat Fort Samner je trajao do 1868. godine, a potom su Navahoi obećali da će, ukoliko im bude dozvoljeno da se vrate u ograničenu zonu njihove nekadašnje teritorije, prestati sa upadima na zemlje svojih suseda i da će se posvetiti isključivo obrađivanju zemljišta. Tako je i bilo. Danas je Navaho rezervat, u predivnom prirodnom pejzažu kanjona i crvenkastih peščanih kula (poput onih u Monument Veliju), najveći i najbogatiji u Sjedinjenim Državama.

PROBUŠENI NOSEVI

I Indijanci su imali svoje strateške genije. Najveći od svih, odličan taktičar do te

mere da je postao poznat kao „indijanski Napoleon“, bio je Hin-Mah-Too-Jah-Laht-Ket, Grom Koji Odjekuje U Planinama, ili jednostavno, poglavica Džozef, vođa Probušenih Noseva. Njegovo pleme je živelo na krajnjem severoistoku Sjedinjenih Država, a to zanimljivo ime su im dali francuski trgovci početkom sedamnaestog veka, kada su primetili običaj lokalnih urođenika da buše hrskavicu nosa kako bi u nju stavili ornamentne ukrase. Tu naviku su kasnije izgubili, ali je ime Nez-Perces, Probušeni Nosevi, ostalo. Kada su belci počeli da nadiru u Oregon, Probušeni Nosevi su se mirno povukli u dolinu reke Valova, koja im je dodeljena mirovnim sporazumom iz 1875. Onda su tamo otkrili zlato i nekontrolisana horda tragača za zlatom i raznoraznih avanturista je nagrnula na indijansku teritoriju. Iz tog razloga general Oliver Hauard je dobio naređenje da istera Probušene Noseve iz doline i da ih svim sredstvima prinudi da se nasele u rezervatu Lapvai. Pre upotrebe sile, general je pozvao poglavicu Džozefa i rekao mu da njegovo pleme mora da se iseli. Džozef je odgovorio: „Volim ovo mesto više od bilo kog na svetu. Čovek koji ne voli grob sopstvenog oca je gori od divlje životinje.“ Vest da belci pokušavaju da ih oteraju sa njihove zemlje unervozila je neke mlade ratnike koji su 13. juna 1877, bez znanja svog poglavice, napali farmu na obali reke Salmon. To je bio početak rata. Zahvaljujući briljantnom taktičkom geniju poglavice Džozefa, Indijanci su uspeli da odbiju prve napade vojnika i da postignu nekoliko velikih pobeda.

Ubrzo su iz Vašingtona poslate druge vojne trupe, uključujući i artiljeriju, pa su

Poslednje obraćanje poglavice Džozefa (crtež Serđa Tarkvinija iz „Dugog marša“, Priče sa Divljeg zapada broj 63)

Probušeni Nosevi bili u vrlo nepovoljnom položaju. Preostalo im je samo jedno - da napuste svoju zemlju i da odu u Kanadu, gde je poglavica Sijuksa Bik Koji Sedi već prebegao. Marš od 3.200 kilometara preko planina, na koji je pošlo samo 250 ratnika i 450 žena, staraca i dece. Protiv njih je stajalo hiljade američkih vojnika, odlično opremljenih i naoružanih topovima i mitraljezima. Dugi marš Probušenih Noseva je počeo 13. jula 1877.

Prva polovina puta je vodila do Montane. Da bi došli do nje, izabrali su neprohodnu stazu na preko dve hiljade metara nadmorske visine. Vojnici su ih gonili, a

Poglavica Džozef, vođa Probušenih Noseva, fotografisan 1890.

poglavica Džozef je organizovao čitav sistem izviđača koji su upozoravali pleme svaki put kada bi se pojavila opasnost. Kada se sukob činio neizbežnim, strateško umeće poglavice Džozefa je omogućilo njegovim ljudima da prevaziđu svaku prepreku i da nastave svoje putovanje. Sa svakim novim kilometrom, zamor i borbe su smanjivale brojnost Probušenih Noseva, ali se njihov poglavica nije predavao. Sve novine su opisale neverovatnu odiseju Probušenih Noseva i javnost je ganuto pratila razvoj događaja. Kanadske vlasti su pristale da beguncima pruže utočište. Poslednjih dana septembra, Indijanci su stigli na nekoliko kilometara od granice. Mesecima je grupa poglavice Džozefa držala u šah poziciji preko pet hiljada vojnika. Njihova avantura je okončana 5. oktobra, kada su šačicu preživelih opkolile trupe generala Hauarda, na korak od spasa. Poglavica Džozef je vojnicima odneo belu zastavu, a u međuvremenu je jedan od njegovih zamenika, Bela Ptica, uspeo da prevede u Kanadu poglavicinu kćerku i nekolicinu onih koji su uspeli da izbegnu opkoljavanje. Tokom velikog marša je umrlo 239 ratnika, žena i dece. General Šerman je naknadno opisao poduhvat Probušenih Noseva kao „jedan od najčudnijih indijanskih ratova kojih se seća".

PONIJI

„Jutarnja Zvezdo, u tebe gledamo! / Ti nam šalješ svetlost sa dalekog neba! / Vidimo te i potom nestaneš! / Jutarnja Zvezdo, ti nam donosiš život!„

Skidi, pleme konfederacije Ponija, tvrdili su da su sinovi Jutarnje Zvezde i njene nebeske neveste, Večernje Zvezde. Ali za ovo poetsko verovanje je vezana okrutna ceremonija. U čast Jutarnje Zvezde, nekada su se prinosile mnogobrojne ljudske žrtve. U jutro žrtvovanja, neposredno pre zore, mlada zarobljenica, koja je do tog dana bila okružena velikom pažnjom i neobaveštena o sopstvenoj sudbini, prolazila je kroz selo tražeći drva. Potom su je Skidi svlačili, bojili u crveno po levom boku (oznaka za jutro)

i u crno po desnom boku (oznaka za noć) i vezivali za dva čvrsta stuba. U vreme rađanja Zvezde, palili su vatru ispod nogu žrtve koristeći drva koja je ona sama prikupila, i nakon toga je gađali zapaljivim strelama. Na kraju svečanosti, šaman je davao završni udarac naoštrenim nožem i krv je padala na zemlju koju je trebalo da preporodi. U zoru jednog prolećnog dana 1818, jedna preplašena devojčica iz plemena Komanča je uzalud dozivala pomoć. Šamani su gledali ka horizontu očekujući buđenje božanstva. Ali pre nego što je mučenje počelo, mladi ratnik je uleteo u gomilu i odneo devojčicu na rukama. U blizini je sakrio par konja i njih dvoje su galopom pobegli. Nakon što je vratio devojku njenom plemenu, ratnik se vratio u selo Ponija da snosi posledice svog svetogrđa. Šamani su bili besni, ali je taj mladić, Petalešaro, bio sin poglavice i sa svojih dvadeset godina već poznat po hrabrosti i rečitosti. Tako je Petalešaro uspeo da ubedi Skide da za dobru žetvu nisu neophodne ljudske žrtve, pa je ta varvarska tradicija napuštena.

Za svoj postupak je bio nagrađen srebrnom medaljom koju mu je uručio Komitet žena iz Vašingtona. Mladi ratnik je tada odgovorio bledolikim damama: „Zaboravio sam koliko je moja namera bila lepa. Došla je iz mog srca. Hvala vam na medalji, sada shvatam njenu vrednost.“ Osim Skida, konfederaciji Ponija su pripadali Čaui, Pitahuerati i Kitkehaki. Njihovo zajedničko ime je verovatno vodilo poreklo od reči pariki, koja je označavala kukuruz. Poniji, koji nikada nisu bili neprijatelji

Petalešaro 1821. godine, sa medaljom koju je dobio zbog toga što je ukinuo ljudske žrtve u ritualima Ponija

Amerikanaca, verno su im služili kao izviđači tokom indijanskih ratova.

CRNE NOGE

Teško je naći agresivniji i grabljiviji narod od Crnih Nogu. Sa izuzetkom Sarsija i Atsina, koji su živeli pod njihovom zaštitom, uvek su bili u ratu sa skoro svim susednim plemenima - Asiniboinima i Krijima na severu, Kutenaima, Gavranovima i Sijuksima na zapadu, Šošonima i Ravnim Glavama na jugu. Naravno, i sa belcima na istoku. Istini za volju, nikada nisu bili u pravom ratu sa Amerikancima, ali su redovno napadali doseljenike i lovce koji bi se zatekli na njihovoj teritoriji. Jedna od njihovih najpoznatijih žrtava bio je Džon Bouzmen, pionir koji je utro put prema Oregonu i kojeg su ubili 1867. godine. Uzajamno prijateljstvo ih je vezivalo za kompaniju Hadson Bej za koju su prikupljali krzna uz odgovarajuću nadoknadu. Do krzna koja su nosili na prodaju često nisu dolazili lovom, već pljačkom belih trapera.

Prvobitno su naseljavali severoistok kontinenta, u omrznutoj Kanadi. Kasnije, kada su se dokopali konja, deo plemena

Vun-Nes-Tov, Beli Bizon, šaman Crnih Nogu (crtež Džordža Katlina)

se preselio na jugozapad ka Montani. Nomadi i lovci na bizone, kao i drugi narodi prerije, njihova konfederacija se sastojala od tri plemena: Siksika, koji su bile Crne Noge (nazvani tako zbog mokasina obojenih u crno), Blada i Piegana. U njihovoj plemenskoj organizaciji bila su istaknuta udruženja ratnika, njih dvanaest, koja su nosila zajedničko ime Ikunukatsi, „drugovi". Imali su različite dužnosti. Jedni su održavali red po selima, drugi su učestvovali u lovu na bizone, treći su se brinuli za bezbednost plemena tokom migracija. U intervalu od četiri godine, odabrani ratnici su prelazili iz udruženja na nižem nivou u udruženje na višem nivou i tako sticali pravo da nose odeću i „torbicu sa lekovima" odgovarajućeg udruženja, da pevaju njegove pesme i da učestvuju u njegovim ritualima. Na taj način, ratnik je tokom svog života mogao da pripada raznim udruženjima.

PAJUTI

Po generalu Filipu Henriju Šeridanu, heroju Građanskog rata i velikom prijatelju Džordža Armstronga Kastera, jedini dobri Indijanci su bili mrtvi Indijanci. Možda nije poznavao Pajute. Delovalo je da na celom zapadu ne postoje miroljubiviji i mudriji crvenokošci od njih. Svedočenja onih koji su ih dobro poznavali su saglasna u tome da su bili vredni poverenja zbog svojih visokih moralnih načela. Tačno je da nisu bili obdareni inteligencijom kao Indijanci iz prerije (Pajuti su živeli na obodu Stenovitih planina), ali su posedovali veliku čvrstinu karaktera.

Pored toga, Pajuti su bili i dobri radnici, sposobni i puni entuzijazma, što je bio redak slučaj među Indijancima. Dobrovoljno su se prijavljivali za rad na farmama belaca, usput se pokazujući vrlo korisnim tokom setve i žetve. Uvek su se snažno odupirali iskušenjima koje je nudila takozvana „civilizacija". Iako su se naselili u blizini farmi i bili u mogućnosti da koriste mnoge prednosti i pogodnosti, nastavili su da žive u svojim kružnim kolibama i da sa-

Gvozdeni Rog, ratnik Pajuta, crtež Džorda Katlina

mi za sebe obezbeđuju odeću i druge potrepštine. Agent za indijanska pitanja, začuđen time, napisao je da Pajuti predstavljaju „anomaliju među Indijancima“ i da ih kontakt sa belcima nije izvitoperio. Drugi državni činovnik koji je imao priliku da ih

Portret Vovoke, Pajuta koji je predvodio „Ples duhova“

poseti je dodao: „Njihove dobre navike i izvrsnost njihovog karaktera treba pripisati činjenici da se njihov broj povećava svake godine. To je jak, zdrav i aktivan narod.“ I nije slučajno što su Pajuti bili među malobrojnim plemenima koja nisu prebačena u rezervate. Miroljubivost Pajuta nije istovremeno značila i da oni nisu bili izloženi prepotenciji belog čoveka. Upravo je Vovoka, tridesetpetogodišnji Pajut kojeg su belci prekrstili u Džima Vilsona i koji se stavio na čelo širokog religijskog pokreta koji je predstavljao poslednji znak duhovne vitalnosti Indijanaca, predvodio protest zbog velikog ponižavanja crvenog naroda. Za vreme pomračenja Sunca, 17. januara 1889, Vovoka je, po njegovom potonjem kazivanju, osetio kako ga nepoznata sila podiže ka nebu, sve dok se na neki magičan način nije obreo pred Velikim Duhom.

Od njega je dobio zadatak da svim Indijancima prenese proročanstvo nade i izbavljenja. Za njih bi uskoro trebalo da prestanu mračna vremena i da otpočne era mira i bratstva, jer bi trebalo da se beli čovek odrekne teritorija koje je zauzeo i da

Ceremonija pejotla među Indijancima iz ravnice. Pejotl, halucinogeni kaktus, bio je korišćen za ostvarivanje vizija tokom „Plesa duhova“, religijskog pokreta koji je osnovao prorok Vovoka

se vrati u more iz kojeg je došao. Vest o ovoj božanskoj reči je letela od plemena do plemena. Manitu se konačno setio svojih sinova i ponudio im nadu u izlazak iz tunela u kojem su se našli. I sva plemena su poslala Vovoki svoje izaslanike da im on kaže šta da rade. Pajut im je objasnio da bi trebalo da u slavu Velikog Duha prirede „Ples duhova“, ritual za koji im je prorok pokazao pokrete i ponašanje. Političari iz Vašingtona, uznemireni izveštajima koji su stizali sa istoka, uplašili su se da bi to mogla da bude nova indijanska pretnja i na brzinu su pojačali garnizone i naredili hapšenje najvažnih indijanskih poglavica.

Među njima je bio i Bik Koji Sedi, koji čak i nije verovao u Vovokine vizije. Stari poglavica je tokom hapšenja na prevaru

bio ubijen. To se desilo 15. decembra 1890. godine. Miroljubivi pokret, rođen iz vizije jednog proroka, bio je ugušen u krvi nekoliko dana kasnije, 29. decembra, u pokolju kod Vundid Nija (Ranjeno koleno), koji je vojska izvela sa ciničnom odlučnošću. Sa više od dvesta Indijanaca koji su poginuli je nestao i san vizionara Vovoke.

SEMINOLE

„Na glavi je imao turban ukrašen sa dva duga, viseća pera, crnu i blistavu kosu koja mu je uokvirivala lice koje je moglo da oslika najrazličitija raspoloženja, a koje je sada pokazivalo mržnju pomešanu sa nesalomljivom odlučnošću." Tako je jedan oficir opisao mladog ratnika koji se, iako nepozvan, pojavio na skupu između belaca i Seminola. Zvao se As-Se-He-Ho-Lar, Urlik Asija. Asi je bio ceremonijalni napitak, crn poput jake kafe, koji se dobijao iz listova drveta jaupon. Onaj ko ga je pio, vikao je i pevao kao bog Jahola, a u borbi

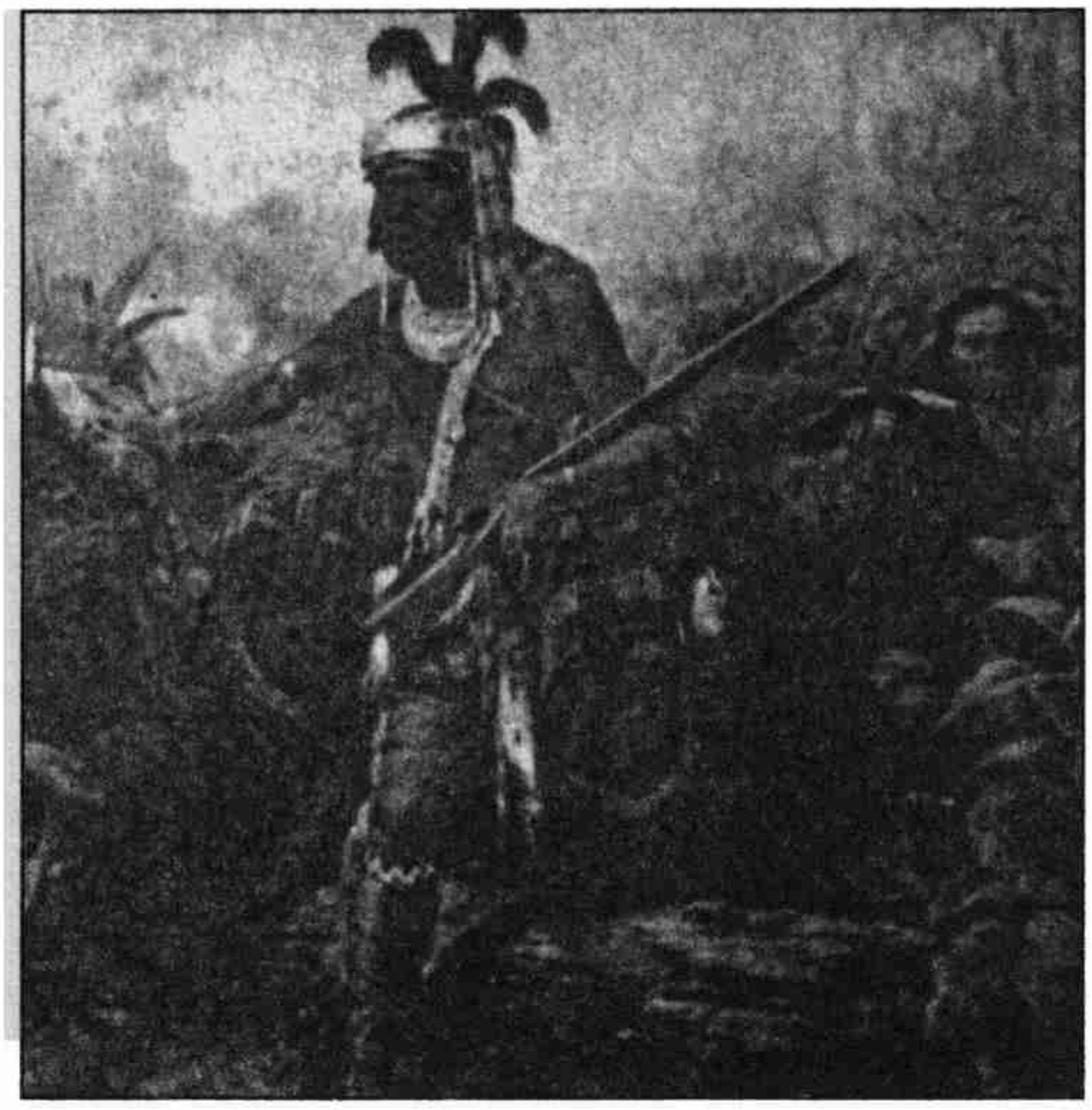

Bili Boulegs, ratni poglavica Seminola

je posedovao ogromnu snagu. Tog mladića su belci poznavali pod imenom Osceola. On je mrzeo belce iz dna duše, otkako je njegova žena, Jutarnja Rosa, oteta od strane trgovaca robljem. Seminole je reč iz jezika plemena Krik koja označava „begunca", „divljaka", „pobunjenika". Nije se radilo o jednom narodu, već o heterogenoj mešavini naroda (Krika, Hičita, Eufaula, Muskogija), koji su bili potisnuti u Floridu tokom napredovanja belih kolonista i potom se udružili, kako bi osnovali novu indijansku naciju. Upravo zbog svog porekla, Seminole su bile otvorene i tolerantne. U pleme su rado primali robove koji su bežali sa plantaža na jugu. Ali su Amerikanci, optužujući Seminole da im kradu „imovinu", upadali na njihovu teritoriju (Florida je tada pripadala Španiji) kako bi povratili robove. Odredi vojske, pod komandom generala Džeksona, 1817. godine napali su i uništili tvrđavicu Seminola u Apalačikoli. Indijanci su odgovorili krvavim gerilskim ratom, ali su na kraju morali da se povuku u močvarno i nezdravo područje južne Floride, u Everglejds. Četiri godine kasnije, 1821, Španci su Floridu prepustili Sjedinjenim Državama, a 1829. Endrju Džekson, veliki naprijatelj Indijanaca, bio je izabran za predsednika. U Kongresu je neposredno posle toga usvojen zloglasni Akt o premeštaju Indijanaca, koji je predviđao preseljenje plemena sa istoka na još uvek divlji zapad, a 1832. delegacija šest poglavica bila je prinuđena, pretnjama i ucenama, da potpiše ugovor po kojem su svoju teritoriju prepustili vlasti Sjedinjenih Država. U pitanju je bila besramna prevara jer te poglavice nisu zastupale ceo

narod Seminola. Mnogo godina kasnije, jedan od najaktivnijih oficira u ratovima protiv Seminola, major Hičkok, izjavio je: „Prijavio sam se za tu kampanju kako bih kaznio one za koje sam mislio da su prekršili sporazum. Ali je sporazum bio velika prevara. Seminole nikada nisu pristale na preseljenje i imale su svako pravo da brane svoju zemlju."

Mikanopi, Filipo, i druge važne poglavice Seminola, 1835. godine odbili su da potpišu saglasnost za preseljenje, jer je agent za indijanska pitanja Tompson prema njima postupao sa prezirom. Osceola je istupio, ogorčen takvim nedostojnim postupkom: „Ova zemlja je naša!", uzviknuo je. Potom je zabio nož u papir koji je ležao na stolu. „Tako ću potpisati sve vaše ugovore!", dodao je. Tompson ga je zbog toga stavio u zatvor na nedelju dana. Dok su ga odvodili, Osceola je uzviknuo: „Sunce je visoko na nebu i ja ću upamtiti ovaj trenutak. Agent je ostvario svoju pobedu, a ja ću uskoro ostvariti svoju". Seminole su, pod vođstvom Osceole 28. decembra 1835. napale Fort King i sravnile ga sa zemljom. Tompson je bio među prvima koji su poginuli. Istog dana je druga grupa Seminola, koju je predvodio Osceolin zamenik Aligator, napala i uništila odred od sto vojnika pod komandom majora Dejda. Osceola je Amerikancima poslao pismo u kojem ih je izazvao. „Vi imate puške, i mi ih sada imamo. Vi imate barut i municiju, i mi ih sada imamo. I vaši i moji ljudi će se boriti sve dok i poslednja kap krvi Seminola ne okupa prašinu na našoj zemlji." Seminole i njihovi saveznici robovi su dve godine odolevali vojsci Sjedinjenih Država koja je bila daleko nadmoćnija po brojnosti i naoružanju. U jesen, 23. oktobra 1837. Osceola je došao na pregovore u Sent Avgustin i tu je odmah bio zarobljen. Nekoliko meseci kasnije, srca slomljenog zbog ove nove izdaje belaca, ve-

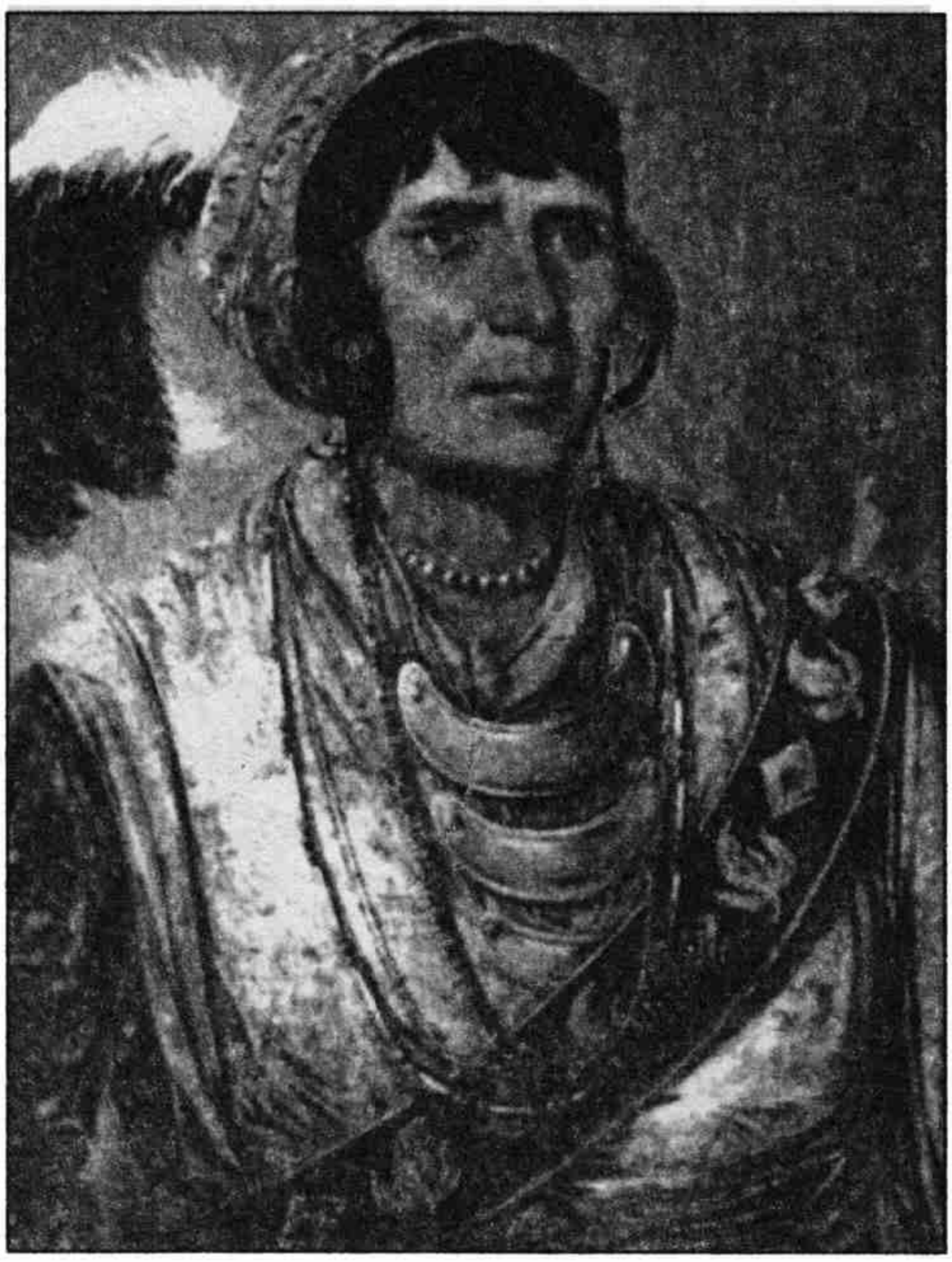

Ogorčen hvatanjem i izdajom Osceole, Džordž Katlin je je žurno otišao u zatvor u Fort Moltriju u Karolini kako bi ga upoznao i nacrtao njegov portret. Portret je dovršen nekoliko dana pre smrti ponosnog poglavice Seminola.

liki poglavica je umro u zatvorskoj ćeliji. Detalje njegove smrti je kasnije ispričao Džordž Katlin, koji je par dana pre toga nacrtao njegov portret: „Pola sata pre nego što će da izdahne, primetio je da mu se bliži sudnji čas. Tada je ustao, obukao košulju, pantalone i mokasine, stavio svoj ratni pojas i rog sa barutom. Potom je zatražio crvenu boju i ogledalo i precizno naneo boju na lice, grlo, ruke i dršku noža, koji je zadenuo za pojas. Sa velikom pažnjom je na glavu

stavio turban i tri nojeva pera koja je uvek nosio sa sobom. Nakon toga je stegao ruku meni i prisutnim poglavicama i opružio se po krevetu. Izvadio je nož, prekrstio ruke na grudima, i bez daljnjeg otpora, smešeći se, ispustio svoj poslednji dah."

Osceolina smrt je ponovo pokrenula pobunu i Sjedinjene Države su izgubile hiljade života i milione dolara u tom ratu. Na kraju su dozvolili da poslednji, nesalomivi, pripadnici plemena Seminola ostanu u svojoj močvari, koju nijedan belac ionako nije želeo. I danas u Everglejdsu žive potomci plemena koje se nikada nije predalo.

Zečji Rep, ratnik Šošon koji je bio izviđač u vojsci SAD

ŠOŠONI

Među prvim Šošonima na koje su naišli belci, najpoznatija je bila jedna žena. Zvala se Sakajavea i bila je mlada skvo od nekih osamnaest godina. Ekspedicija Luisa i Klarka, koju je finansirala američka Vlada, iz Sen Luisa je 14. maja 1804. krenula ka Misuriju, s ciljem da istraži još uvek nepoznate i divlje teritorije na dalekom zapadu. Članovi ekspedicije su zimu proveli na obalama reke Najf, gde im se pridružio lovac francuskog porekla, izvesni Tusan Šarbone, koji je kupio Sakajaveu kako bi je oženio. Francuz je bio unajmljen kao vodič, a žena kao prevodilac. Putovanje je nastavljeno u aprilu 1805. i Sakajaveina pomoć se pokazala neophodnom u mnogim situacijama. Nakon što su stigli do tačke u kojoj Misuri više nije bio plovan, Luis i Klark su, zahvaljujući mladoj skvo, nabavili konje i uspeli da pređu Stenovite planine, stigavši sve do Tihog okeana. Međutim, nisu svi Šošoni bili spremni na saradnju sa belcima kao što je to bila Sakajavea. Štaviše, zbog njihovog neprijateljstva je put prema Pacifiku često bio otežan.

Pošta upućena u Solt Lejk Siti je mnogo puta bila presretana, a telegrafske linije su konstantno bile u prekidu. I upravo da bi održali vezu istoka sa zapadom, u Kaliforniji je bio organizovan korpus dobrovoljaca, smešten u Fort Daglasu, kojim je komandovao pukovnik Patrik E. Konor, predstraža u planinama Vasač iz koje su belci mogli da nadziru čitavu oblast između Jute, Ajdaha, Vajominga i Nevade. Tako je mormonska zajednica, zahvaljujući dobrovoljcima iz Kalifornije, mogla da se neometano proširi na račun Šošona, koji su gledali kako se svakog novog dana povećava prisustvo belih ljudi na njihovoj zemlji. Otpor crvenokožaca je predvodio Lovac Na Medvede, koji je bio učesnik brojnih ratova. U januaru 1863. godine, pukovnik Konor je izjahao iz Fort Daglasa predvodeći svojih 300 ljudi i uputio se prema selu Šošona

na reci Ber. U strahovitom napadu ubijena su 224 Indijanca, među kojima i Lovac Na Medvede, a 164 žena i dece je proterano u rezervate. Nekoliko grupica Šošona je uspelo da pobegne, ali više nisu predstavljali pretnju napredovanju belaca.

SIJUKSI

Crna brda, Paha Sapa, kako su ih zvali Indijanci, na granici Južne Dakote i Vajominga, bila su centar sveta za Sijukse. Osim toga što je to bilo njihovo sklonište i njihova teritorija za lov, to mesto je za njih predstavljalo i svetilište. Ratnici su se okupljali tamo kako bi razgovarali sa Velikim Duhom. Američka Vlada je 1868. godine proglasila tih 4.300 milja bezvrednim i dodelila ih crvenokošcima. Međutim, već 1874. pokajali su se zbog te odluke. Procurile su glasine da na Crnim brdima ima zlata, i Sedma konjička brigada je poslata da izvidi stvar. Na njenom čelu je bio Džordž Armstrong Kaster, kojeg su Indijanci zvali „Pahuska", „duga kosa". „Ovde zlato može da se pronađe u svakoj stopi zemlje, čak i među korenjem", saopštio je Kaster. Do tada se mali broj tragača za zlatom usuđivao da kroči na indijansku teritoriju. Nakon te objave je usledila invazija, i došlo je do rata. Poslednjeg, očajničkog rata Sijuksa u nastojanju da spasu svoju zemlju od pohlepe belaca.

Dvojica vodećih poglavica u toj borbi su bili Bik Koji Sedi, sakem Hunkpapa, i Ludi Konj, ratnik Oglala. Njih dvojica su se veoma razlikovali. Tatanka Jotanka, Bik Koji Sedi, bio je mudar i razborit. Mogao je da se pohvali mnogobrojnim ratnim poduhvatima, ali nikada nije pokazivao okrutnost prema zarobljenicima i pobeđenim neprijateljima. Pre svega je bio sposoban diplomata i mnogo puta je pokazao da ume da se izbori sa američkim vlastima. I kada je bio prinuđen da se preda, uspeo je da to prikaže kao svoju pobedu. Tašunko Vitko, Ludi Konj, bio je najhrabriji i najneobuzdaniji ratnik u celoj naciji Sijuksa. U sedamnaestoj godini se istakao u opasnoj misiji protiv neprijatelja, a već naredne godine je prikupio više počasti nego što to neki ljudi urade za ceo svoj život. On je uvek prvi kretao na neprijatelja, a poslednji odlazio sa bojnog polja. I u epskom sukobu kod Litl Big Horna je predvodio svoj narod. Među Indijancima je kružio glas da je Ludi Konj neranjiv. Štaviše, govorilo se da ga može ubiti samo neko iz njegovog naroda. Jednog dana na izmaku leta 1877, vojnici generala Kruka su ga uhvatili i odveli u Fort Robinson. Rekli su mu da general želi da priča sa njim. Ludi Konj je doveden pred zgradu ispred koje su se nalazili naoružani vojnici i ćutljivi Indijanci. Kada je došao do vrata, video je da se radi o zatvoru. Tada je skočio unazad i pokušao da pobegne, ali ga je Sijuks-otpadnik onesposobio, a jedan vojnik dotukao udarcima bajoneta. Ratnik Oglala se nije podigao sa zemlje. Istorija Sijuksa je započela u oblasti Hiljadu jezera (današnja Minesota), odakle su se pomerili ka zapadu, bežeći od belih doseljenika. Na početku osamnaestog veka, Sijuksi su dominirali nad dolinom Misurija i zapadnim delom Južne Dakote.

Bik Koji Sedi,
poglavica Dakota

Sebe su nazivali „Da-koh-tah“, što je u prevodu značilo „prijatelji“. Čipeve su ih pak zvali „Na-doveis-siv“, odnosno „zmije“. Francuzi, koji su sa Čipevama bili u savezu, to ime su jednostavno skratili u „Sijuksi“. Sedam grupa je sačinjavalo veliku naciju Dakota: Oglale, Bruli, Minikondžui, Marmiti, Hunkpape, Sihasapi i Bez Lukova. Svake godine su se različite grupe okupljale na velikom letnjem skupu, tokom kojeg su proglašavane poglavice poznate kao „vrhovni čuvari plemena“. Autoritet poglavica se, u suštini, zasnivao na opreznom postupanju. Poglavica je morao svakog dana da dobija podršku svojih sledbenika, pokazujući im da je u stanju da zadovolji njihove dnevne potrebe i da je sposoban da ih predvodi ka pobedi protiv neprijatelja. Onaj ko bi tu omanuo, gubio je svaki autoritet. I baš zbog toga je nacija Dakota bila podeljena na veliki broj nezavisnih grupacija, okupljenih oko najuticajnih ratnika. Uticaj je za Sijukse bio imperativ i dolazio je, pre svega, od četiri vrline ratnika: hrabrosti, snage duha, velikodušnosti i mudrosti. Izazivanje smrti je bilo bitno koliko i pobeda u bici.

Štaviše, prilazak neprijatelju i „dodirivanje“ istog, nevezano za to da li će taj neprijatelj umreti ili ne, donosilo je veći prestiž nego eventualno ubijanje sa bezbedne razdaljine. Onaj ko bi pogodio neprijatelja mogao je da računa na „udarac“, i što je više tih udaraca bilo, ratnik je dobijao više počasti. Da bi bili i zvanično priznati, ti udarci su morali da budu izvršeni javno i potvrđeni od strane svedoka, ili bi ratnik

Ova retka dagerotipija se smatra jedinom postojećom slikom velikog poglavice Ludog Konja. Oglala se zakleo da se neće slikati sa belcima, ali se ipak predomislio u Fort Laramiju, na nagovor svog rođaka koji je poticao iz mešovitog braka

morao da se javno zakune da je zaista uradio to delo iako ga niko nije video, a Indijanci su se retko lažno zaklinjali. Mnogo se polagalo i na snagu duha, zahvaljujući kojoj su ratnici mogli da podnesu bilo kakav fizički bol. Kako bi se uvežbali da ne reaguju u okolnostima koje su uključivale podnošenje bola, mnogi Sijuksi su se navikavali da lome led i potom zaranjaju u ledenu vodu. Povremeno se po selima odvijala „Igra Sunca“. Ratnici su bivali obešeni za svod kolibe kukama koje su im bile za-

bodene u grudne mišiće i držale ih tako sve dok se meso ne bi iskidalo. Zime su provodili u logorima, smeštenim u blizini reka i potoka, u zaklonu šuma. Sa dolaskom proleća, život se nastavljao i pleme se pomeralo u potrazi za krdima bizona. Sijuksi su bili sposobni konjanici. Brzo su savladali veštinu jahanja „svetih pasa", kako su zvali konje, i koristili su ih za lov i borbu. Rat je bio sastavni deo njihovog društva, ipak, za razliku od načina borbe belih ljudi, Sijuksi su se ograničavali na akcije manjeg dometa i nikad nisu vodili „totalni rat", do potpunog uništenja neprijatelja. Zbog ove oso-

Indijanci iz prerije su sami sebi nanosili povrede tokom ritualne „Igre Sunca" (crtež Džordža Katlina)

bine su iz bitaka sa vojnicima često izlazili kao poražena strana.

Ali su Dakote ipak umele da prirede velike nevolje belcima. Još od prve polovine devetnaestog veka, oni su bili najodlučniji u suprotstavljanju nadmoći belih ljudi. Čak se i poglavica Mali Gavran, koji je u početku verovao u mogućnost

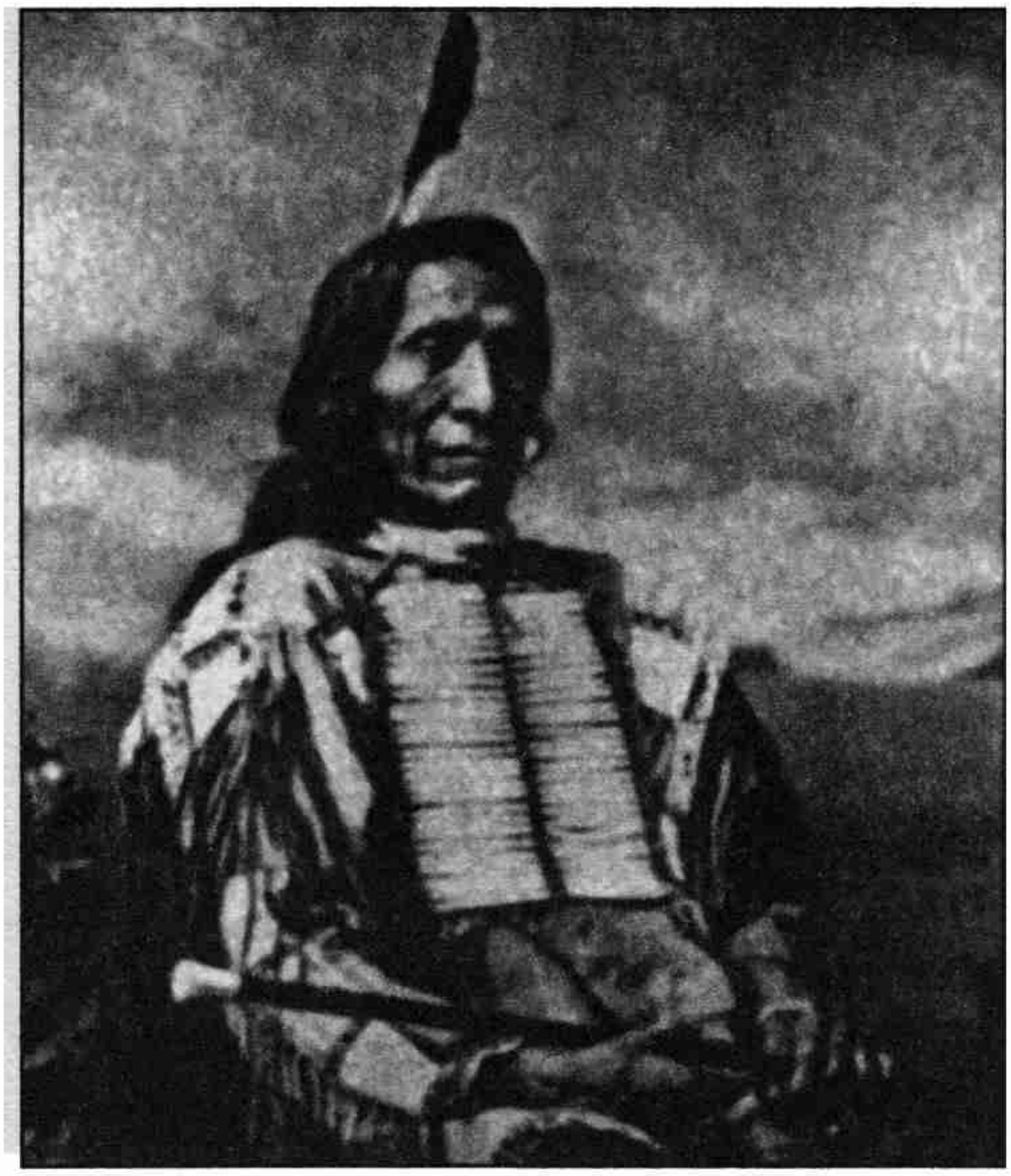

Crveni Oblak, poglavica Oglala, koji je 1868. pobedio vojsku SAD

zajedničkog života dva naroda, toliko da je počeo da nosi odeću belaca i kasnije prešao i u hrišćansku veru, na kraju umorio od brojnih ponižavanja i zlostavljanja i započeo pobunu. Ubila su ga 1863. godine dva doseljenika, koja su podelila nagradu od 500 dolara za njegov skalp. Još jedan veliki poglavica, Crveni Oblak, godinama je izmicao američkoj vojsci, prinudivši vojnike da napuste sve tvrđave koje su sagradili duž reke Pauder i da zatvore Bouzmenovu stazu koja je prolazila pored nje. To je bio trijumf kratkog daha jer je uskoro počeo rat za Crna brda. Istorija Sijuksa se završila 29. decembra 1890. godine, u blizini mesta Vundid Ni, nakon što su im oduzeta Crna brda i nakon što je veliki deo tog naroda ili pobijen ili prebačen u rezervate. Tog dana je Sedma konjička brigada (ista ona koja

je poražena kod Litl Big Horna) otvorila vatru na grupu Sijuksa pod vođstvom Velikog Stopala i tom prilikom ubila više od dvesta Indijanaca, mahom staraca, žena i dece. Priča se da je kod Vundid Nija sahranjeno srce Ludog Konja, a sa njim i duša svih Dakota.

URONI

U arhaičnom francuskom jeziku, termin „hjuron“ označava lupeža i prostaka. Francuzi su to ime u šali nadenuli grupici Indijanaca koja je živela u oblasti Džordžijan Beja. U stvarnosti se radilo o konfederaciji četiri različita plemena: narodima Medveda, Jelena, Stena i Tetiva. Prvi belci koji su ih susreli, 1615. godine, izbrojali su 18 njihovih sela koja su se nalazila u prečniku od nekoliko milja. Ali Uroni nisu dugo ostajali na istom mestu, zato što su u roku od nekoliko godina iscrpljivali celokupno drveće u njihovoj okolini, pa su bili prinuđeni da traže novo mesto za život. Njihovi glavni neprijatelji su bili Irokezi. Uroni, budući da su bili veliki saveznici Francuza, u velikoj meri su se preobratili u hrišćanstvo. U zoru 3. jula 1648. selo Urona Teanaostaia je bilo napadnuto tokom jutarnje mise. Irokezi su isekli na komade jezuitskog sveštenika Antoana Danijela i zapalili crkvu u koju su se sklonili Uroni. Za Urone je to bio početak kraja. Dve godine kasnije, ostatak moćne konfederacije se raspršio na zapad i postao poznat pod imenom Vajandoti.

Ratnik Urona sa početka sedamnaestog veka, sa tipičnim oklopom od drvenih štapića i kožnim štitom (crtež Đanmaura Kocija)

VINEBAGOI

Jezero Vinebago se nalazi u Viskonsinu, u blizini granice sa Kanadom. Čipeve su ga zvale „Vinipig“, u prevodu „prljava voda“. Shodno tome, Indijanci koji su živeli na njegovim obalama su nosili ime „Vinipiagohag“, „narod prljave vode“. Tako je ime Vinebago prvo dato plemenu, a posle i jezeru.

Iako su živeli pored algonkinskih plemena kao što su Foksi, Menominiji i Sauci, Vinebagoi su imali drugačiji kulturni identitet, povezan sa plemenima iz Ajove i Misurija. Različita plemena Vinebagoa, nakon što bi provela dugu zimu na obalama jezera, okupljala su se kod sela Preri La Kros. Tamo bi se, između ostalog, odvijala igra sa loptom. Taj sport se zvao „bagativej“ i u neku ruku je podsećao na fudbal, s obzirom na to da su se dve ekipe takmičile u igri sa loptom koja je trebalo da pogodi metu.

Bila je dozvoljena i upotreba nogu, koristili su se reketi slični onima u tenisu,

Uzbudljiva partija „bagativeja" između Vinebagoa i Menominija (crtež Franka Binjotija)

kojima su se mogli i udarati protivnici. I danas se u Kanadi odvija važan šampionat u sportu koji je veoma sličan „bagativeju", lakrosu, koji nosi ime po mestu na kojem su se okupljali Vinebagoi. Sredinom devetnaestog veka, međutim, „narod prljave vode" je morao da prekine svoju tradicionalnu igru. Više od četvrtine populacije 1836. godine pokosila je epidemija, a četiri godine kasnije su preživeli deportovani u rezervate širom Amerike. U popisu iz 1852. navedeno je da su preostala 2.521 pripadnika plemena Vinebagoa. Nakon ko zna kojeg po redu prinudnog preseljenja, crvenokošci (koji su masovno umirali od bolesti i iscrpljenosti) zatražili su pomoć Agencije za indijanska pitanja iz Omahe.

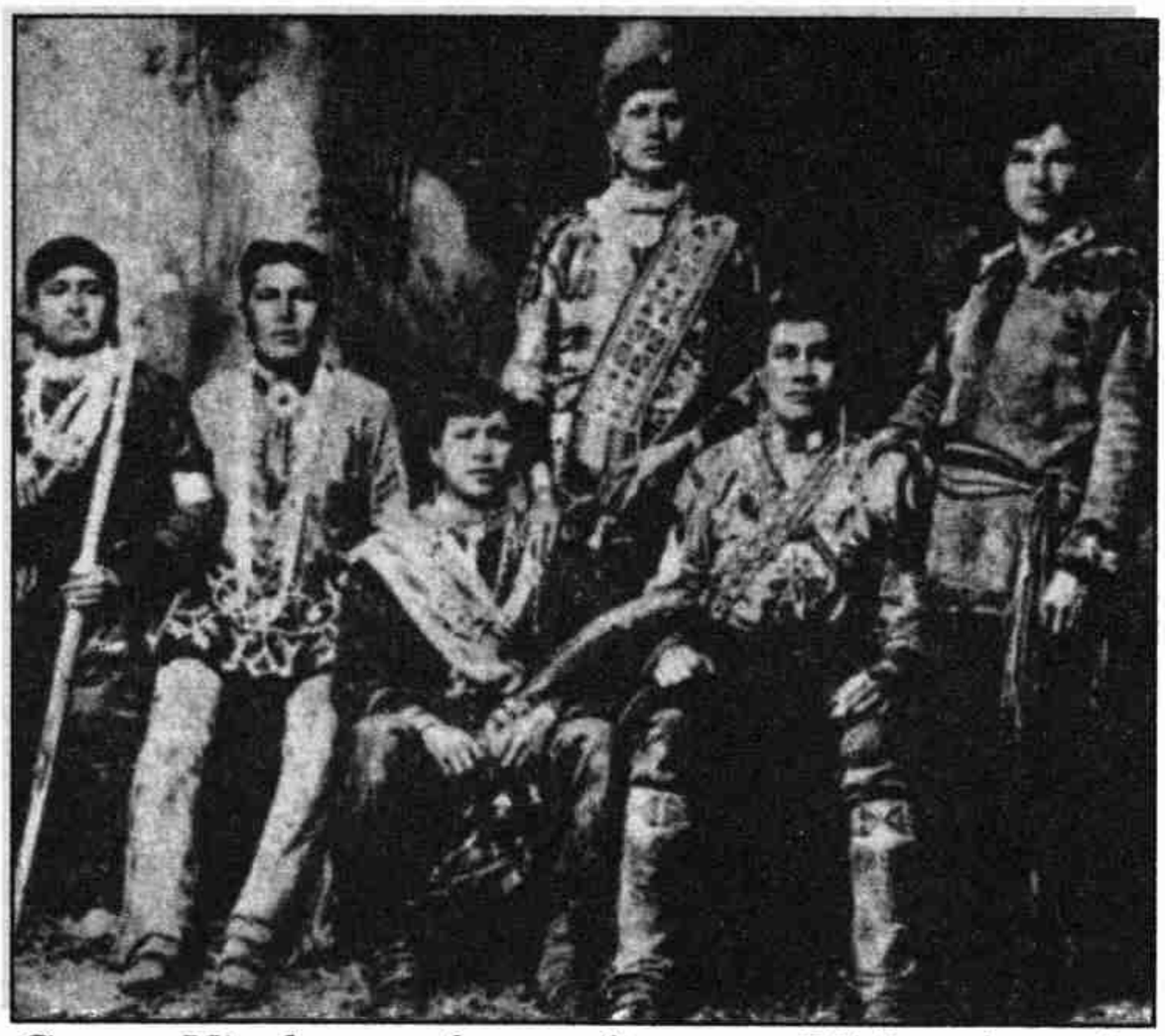

Grupa Vinebagoa fotografisana u Viskonsinu oko 1890. godine. Uočljivi su odabrani cvetni dezeni na njihovoj odeći.

Dodeljen im je rezervat u Nebraski gde i danas žive njihovi potomci, kojih nije ostalo više od 1200.

FERRI G.